

KNJIŽNICA MIRANA JARCA
Rozmanova 26

8000 NOVO MESTO
Poštnina plačana pri Pošti 8101 Novo mesto

oktober 2009

park

KNJIŽNICA
MIRANA JARCA
NOVO MESTO

Novo mesto

CESTE V NOVEM MESTU:

VELIKO OBLJUB, MALO NAREJENEGA

NEDOREČENOST GLEDE ROMSKIH VOLITEV

ŠTUDENSKA KAMRICA: ŠTUDENSTKI DOM ALI ZASEBNO STANOVANJE?

KOTIČEK ZA PODJETNIŠTVO IN REGIONALNI RAZVOJ

RAZVOJNI CENTER NOVO MESTO d.o.o.
Ljubljanska c. 26, 8000 Novo mesto
Tel: 07/33 72 980, fax: 07/33 72 981
e-pošta: razvojni.center.nm@siol.net

Razvojni center Novo mesto d.o.o. razpisuje posojila po ugodni obrestni meri z možnostjo pridobitve tudi garancije za mala podjetja iz regije JV Slo. Razpisa dolgoročnih investicijskih posojil in posojil za nova delovna mesta ter obratna sredstva sta odprta do konca leta oz. do porabe sredstev, pod naslednjimi pogoji:

RAZPIS

dolgoročnih posojil in garancij GSD za leto 2009

Na razpis se lahko prijavijo:

mala podjetja (do 50 zaposlenih) iz regije JV Slovenija

Upravičeni stroški:

- adaptacije in nakup poslovnih prostorov
- nakup opreme (tehnološka, računalniška, ostala oprema), gradbenih strojev, vozil
- nematerialne investicije (patenti, licence)

Znesek posojila: od 5.000 eur - 100.000 eur
max 70% predračunske vrednosti investicije (brez DDV)

Obrestna mera:

- 5,6% nespremenljivo nominalno na letni ravni (NLB d.d.)
- 6-mes EURIBOR + 1,5% (Probanka d.d.)
- 6-mes EURIBOR + 2,1% (Raiffeisen banka d.d.)
- 6-mes EURIBOR + 2,4% (SKB d.d.)
- 3-mes EURIBOR + 2,7% (Banka Koper d.d.)

Odplačilna doba posojila: od 1 - 5 let
možnost 6 mes. moratorija na odplačilo glavnice

Razpoložljivih sred.: posojil: 1,7 mio eur garancij: 1,1 mio eur

RAZPIS

posojil za nova delovna mesta in obratna sredstva za 2009

- 5.000 eur / samozaposlitev oz. delovno mesto, ki ustreza razpisnim pogojem
- do 10.000 eur za obratna sredstva če je prejel delodajalec posojilo za nakup tehnološke opreme ali ekološkega tovornega vozila iz GSD za leto 2009

Obrestna mera:

- 5,5% nespremenljivo nominalno na letni ravni (NLB d.d.)
- 6-mes EURIBOR + 1,5% (Probanka d.d.)
- 6-mes EURIBOR + 2,1% (Raiffeisen banka d.d.)
- 6-mes EURIBOR + 2,4% (SKB d.d.)
- 3-mes EURIBOR + 2,7% (Banka Koper d.d.)

Odplačilna doba posojila: od 1 - 3 leta
možnost 6 mes. moratorija na odplačilo glavnice

Razpoložljivih posojil: 525.000 eur

Več informacij:

OBMOČJE DOLENJSKA IN BELA KRAJINA:

Razvojni center Novo mesto d.o.o.
Ljubljanska c. 26, 8000 Novo mesto
Polona Kovač Brulc, tel. 07 33 72 987 ali gsm. 041 317 175

www.rc-nm.si

KOČEVSKO-RIBNIŠKO OBMOČJE:

Razvojni center Kočevje Ribnica d.o.o.
Trg zbora odposlancev 72, 1330 Kočevje
Mašenjka Hvala, tel. 01 89 50 610

www.nlb.si/mladi

Do 31. oktobra 2009 te čaka toliko ugodnosti, da lahko od vesolja zapešeš:

- nagradna igra, kjer lahko zadeneš MacBook ali iPod nano ali iPod shuffle,
- NLB Študentski paket z ugodnostmi,
- nagrada za redno uporabo NLB Študentskega računa,
- ugodni nakupi z NLB ŠTR kartico pri EnKa partnerjih.

NLB

Razvojno izobraževalni
center Novo mesto

RICEV KOTIČEK

AKTIVNI IN ZABAVNI POPOLDNEVI V RIC-evih JEZIKOVNIH KLEPETALNICAH

V mesecu novembru vas vabimo, da se nam pridružite na predstavitvenih delavnicah, kjer boste lahko izvedeli, kaj vse se lahko v jezikovni klepetalnici angleščine, nemščine in ruščine naučite in tako aktivno preživite zimsko popoldne. Predstavitvene delavnice bodo za vse udeležence brezplačne, potekale pa bodo v naslednjih terminih: 3. 11. 2009, ob 18.30 boste lahko klepetali v angleščini, 4. 11. 2009, ob 10.00 v ruščini in 5. 11. 2009, ob 18.30 v nemščini. Vse klepetalnice bodo potekale v prostorih RIC Novo mesto.

V nadaljevanju pa pripravljamo plačljive, 18-urne jezikovne klepetalnice, ki bodo potekale od 9. 11. 2009. Srečevali se bomo dvakrat tedensko, po uro in pol. Vsako srečanje bo tematsko obarvano in prilagojeno vam. Z vami bodo klepetali naravni govorniki in strokovnjaki na jezikovnem področju.

Vabimo vse, ki bi radi aktivno preživeli dolge zimске popoldneve, se ob tem zabavali in počeli nekaj koristnega za sebe, da se nam pridružite.

Vse informacije dobite pri Brigita Herzenjak (07 393 45 54) ali Karmen Jenič (07 393 45 53).

Dodatne informacije o vseh programih Razvojno izobraževalnega centra Novo mesto lahko dobite vsak delavnik med 8. in 18. uro, na Ljubljanski cesti 28 v Novem mestu, po telefonu 07/393 45 50, na spletnem naslovu www.ric-nm.si ali po elektronski pošti na ric@ric-nm.si.

Nismo brezplačni.

Park, revija, ki stane 2,5 EUR.

eAlbum

FOTOKNJIGA V FOTO KVALITETI

[eALBUMi TUDI ZA PROFESIONALNE FOTOGRAFE]

DT FOTO

eAlbum

...

WWW.DT-FOTO.SI

Rozmanova ulica 5, Novo mesto

07/393 55 00

Pa vendar ...

Prejemaj park 3 mesece brezplačno!

Vsakdo, ki se bo odločil za sklenitev naročniškega razmerja z revijo Park, bo revijo tri mesece prejemal brezplačno. Pogoji:

- Naročnik prejema revijo tri mesece brezplačno.
- Naročnik ima kadarkoli v obdobju treh mesecev možnost, da se od revije odjavi, ne da bi karkoli plačal.
- Po preteku treh mesecev začne teči naročniško razmerje.

Revija Park v prosti prodaji stane 2,5 EUR. Naročniki imajo 10-odstotni popust, dijaki, študentje, upokojenci, brezposelni in matere na porodniškem dopustu 20-odstotni popust.

Naročila:
park@park-on.net
www.park.si
telefon 07-393-08-12

regionalni televizijski program

**vaš
kanal**

www.vaskanal.com

Televizija Novo mesto d.o.o., Podbevškova 12, 8000 Novo mesto, tel.: +386 7 39 30 876

park

regionalni mesečnik
števila 1, letnik 13, september - oktober 2009
ISSN 1408-7189

odgovorni urednik: Uroš Lubej
kreativni urednik: Damir Skenderović

uredništvo: Marijan Dovič, Nejc Gazvoda,
Sandra Hrovat, Iztok Kovačič, Tomaž Levičar,
Gregor Macedoni, Katja Martinčič, Boštjan Pucelj,
Maja Regina, Mitja Sadek, Mitja Simič,
Damijan Šinigoj, Jaka Suln

urednik rubrike FotoPub: Boštjan Pucelj
urednica Študentske kamre: Katja Martinčič
naslovnica: FRAGMENT
lektorica: Nina Štampohar
oblikovanje: Sandra Hrovat

spletna stran: www.park-on.net
gospodar spletne strani: Marko Dvornik

vodja trženja: Boštjan Volk
040 804 083
bostjan.volk@park-on.net

Revija Park je bila v letu 2008 podprta na razpisu
Ministrstva za kulturo Republike Slovenije
za sofinanciranje programskih vsebin medijev.

CTP: ŠPES & CO., d. n. o. Novo mesto
tisk: Tiskarstvo Opara, Mali Slatnik
naklada: 1000 izvodov
izdajatelj: Revija Park
v. d. direktorja: Uroš Lubej

kontakti:
Revija Park
Prešernov trg 6
8000 Novo mesto
tel: 07 393 08 12, m-tel urednika: 031 626 326
e-pošta: park@park-on.net

naročila in distribucija: 07 393 08 12
park@park-on.net

O pasjih kakcih in nekaterih z njimi povezanimi zadevami

Uroš Lubej

Novo mesto so pred kratkim preplavile opozorilne table, namenjene prav posebni skupini »občanov« naše mestne občine. Na njih je narisana nekakšen kuža. Postavili so ga v eleganten in legendaren polčepč-peč položaj. Umetniki niso pozabili dorisati simboliziranih pasjih kakcev, ki veselo letijo iz globočin naših najboljših prijateljev. Seveda je vse skupaj prečrtano, češ, *Nikar, prijatelj*, spodaj pa dopisan prijazen napis *Hvala!*

Vsekakor je treba pozdraviti osnovni namen postavljalcev teh tabel. Tudi v Parku smo že pisali o tem, da se nekateri lastniki psov obnašajo povsem brezobzirno, s tem, ko z javnih (in včasih tudi zasebnih) prostorov ne pospravijo iztrebkov svojih ljubljencev. Žrtve tega početja so seveda drugi, dvonožni sprehajalci, pa tudi otroci, ki se velikokrat igrajo na zelenih mestnih površinah. Postavljene table bodo vsaj malce dvignile zavest o odgovornosti lastnikov.

Po drugi strani pa je seveda skorajda vse ostalo v zvezi s temi tablami veliko bolj neposrečeno. Groteskno je že osnovno sporočilo teh tabel. Psi naj ne kakajo!? Najbrž so postavljalci tabel želeli reči, da naj psi sicer kakajo, vendar naj lastniki za njimi pospravijo. Lokacije tabel, vsaj zdi se tako, so izbrane dokaj poljubno. Občani se čudijo, zakaj so postavljene pri sosedovem bloku, pri njihovem pa ne.

Sladokusci, ki jih zanima delo občinskega sveta in občinske uprave, se seveda sprašujejo, na kakšni pravni podlagi so postavili opozorilne table. Pravne podlage za postavitev takih tabel MO Novo mesto, vsaj zdi se tako, nima. Občinski odlok o urejanju in čiščenju javnih površin namreč določa le to, da morajo lastniki malih živali te na javnih površinah voditi na povodcu in da morajo v primeru, da pride do onesnaženja z iztrebki, za svojimi ljubljenci takoj počistiti. Odlok kršiteljem celo grozi s kaznijo v višini dobrih 400 evrov. Vse skupaj bi moral nadzorovati občinski inšpektor, ki pa seveda takšnih kazni ne izreka.

Skratka, zaželeno bi bilo, da bi se občina problema pasjih kakcev lotila malce bolj celovito. Da bi izbrala vsebino opozorilnih tabel, ki bi malce bolj natančno definirala, kaj želi od lastnikov psov. Da bi table postavila povsod tam, kjer je treba. Da bi se morda sploh odrekla postavitvi takih tabel, ki seveda v vsakem primeru izgledajo nekoliko neresno in sprožila kakšno osveščevalno akcijo. Da bi vendarle prek občinskega inšpektorata malce poostrila nadzor nad lastniki psov in nemara celo izrekla kakšno kazen.

In da bi se nasploh lotila problema malih živali nekoliko bolj celovito. Pustimo ob strani dejstvo, da je skrb za zelene površine v mestu bolj ali manj *na psu*. Da mesto seveda še vedno nima pravega mestnega parka. Da je širitev ali vsaj urejanje obstoječe mreže sprehajalnih poti, ki odsotnost parka vsaj malce nadomeščajo, povsem izginila z obzorja trenutne mestne oblasti. Da je na splošno povsem opešala tudi siceršnja skrb za urejeno okolje: ne le pasji kakci, zelenice so onesnažene tudi s pvc vrečkami, steklenicami, pločevinkami in z ostalimi smetmi. In da tudi tukaj ni slišati, da bi inšpektor kdaj izrekel kakšno kazen.

In če bi imeli snovalci mestne politike še malce širše perspektive, bi morda pomislili tudi na to, da ne le človek, ampak tudi pes potrebuje svojo zeleno površino. Tudi živali imajo svoje potrebe (in, da, celo pravice). Prav gotov ni ravno v skladu s pasjo naravo, da se sprehaja samo na povodcu. Pes mora imeti možnost zdvijati se, se poigrati s svojimi pasjimi sotrpini, dvonožnemu prijatelju prinesiti kakšno palico in podobno. Zakaj ne bi po zgledu nekaterih mest uredili tudi kakšen skromen prostorček za naše štirinožne lajajoče prijatelje?

Omejenost je še veliko širša. Kor razkriva naš sodelavec v tej številki Parka, je skrb za male živali v naši občini precej klavrna. V nasprotju z dobro prakso, npr. v Ljubljani, naša mestna občina ne namenja niti evra skrbi za zapuščene oz. prostoživeče mačke. Zapuščene muce so prepuščene precej klavni usodi (nevarnim nalezljivim boleznim), čeprav jih varuje ustrezna državna zakonodaja. Če že pozabimo na to, da bi morali svojo človečnost izkazovati tudi do drugih živalskih vrst, ne smemo pozabiti na to, da je problem čedalje bolj pereč in da zadeva lahko postane (ali pa je celo že) nevarna tudi za ljudi.

Da, tako kot za ljudi tudi za živali v našem mestu ni najlepše poskrbljeno.

SPREHODI SE.

Naročnina se plačuje za obdobje od naročila do konca tekočega leta. Prekinitev naročila je možna s pisnim preklicem in sicer deset dni pred koncem naročniškega obdobja. Naročniki imajo 10 % popust, dijaki in študentje, brezposelni ter matere na porodniškem dopustu 20 %.

Novomeške kronike

Damir Skenderović, foto Boštjan Pucelj

Novi predsednik SD je šel morda še dlje od svojega predhodnika. V oceni dela zdajšnjega župana je zapisal prav vse floskule, ki smo jih že tolikokrat slišali, da je resnično neverjetno, kako nekatere novomeške politične figure podcenjujejo svoje volilno občestvo in kako to isto občestvo vse skupaj stoično prenaša.

Čez poletje se kot ponavadi na novomeškem političnem odru ni dogajalo nič pretresljivega. Alfa in omega trenutne politike in oblasti, znameniti in zmagovalni dvojec brez krmarja iz Zveze za Dolenjsko, Muhič – Kuljaj sta si svetovni krizi navkljub – ali bolje, s pomočjo svetovne krize, ki je dežurni krivec za vse tegobe obubožane občine – zagotovila mirno plovbo in se še utrdila na vrhu oblasti. Zdi se, da je kritikov njunega delovanja čedalje manj in da so čedalje tišji. Nisem prepričan, če je imel še kateri novomeški župan tako veliko in široko politično podporo v mestnem svetu. Občinski svet sprejme skoraj vse brez izjeme, če le ima kaj za sprejeti. Edini tresljajček, ki je vsaj za odtonek razburkal to popolno idilo, je prišel iz novomeških Socialnih demokratov. Prišlo je do »neobičajne zamenjave« v vrhu stranke in za trenutek je zadišalo po spremembah. Ta trenutek je bil seveda celo v pomenskem kontekstu pojma trenutek – kratek.

Predsednika Igorja Perhaja je konec junija zamenjal mlajši kolega Tomaž Kovačič. In to potem, ko je bil Perhaj vnovič izvoljen. Nato pa je odstopil. V občinskem vodstvu SD ni imel več nobene podpore. Menda že nekaj časa tudi v centrali ne. Zato je odšel po poti Slovenske poti (akademskega gibanja iz leta 1994 s političnimi ambicijami). Obljubil je, da se bo vrnil. Vprašanje je le, če si Novo mesto želi Slovensko pot.

Z novim občinskim vodstvom SD in novim predsednikom je verjetno marsikdo pričakoval vsaj kakšno minimalno spremembo, premik v stran ali celo naprej od dosedanje politike zveste podpore novomeškemu županu. Župan Muhič je bil, podobno kot prej župan Kovačič, za časa Perhaja rešitev za vse. Rešitev za vodenje občine, najboljši kandidat za poslanca in tako naprej. Zdelo se je, da novomeška SD brez Muhiča ne more ali pa noče, kar je isto. Ob menjavi vodstva bi bil seveda idealen čas, da se distancirajo od tovrstne prakse. Novo vodstvo, nova prepoznavna politika, nova smer. Ne, tega, kot kaže, zlepa ne bomo dočakali. Smer je ostala ista, za SD je Muhič še vedno zakon, edina alternativa, tako rekoč svetilnik v Janševem pomenu besede. Nekaj, kar bi se lahko imenovalo prevrat (v pozitivnem smislu) znotraj stranke, se ne more imenovati niti prevrat z narekovaji (v kakršnem koli smislu). Kvečjemu bi lahko rekli: v novomeški SD je prišlo

do tako imenovane »menjave vodstva«.

Edina dodana vrednost novega vodstva je, tako kot v najboljših Perhajevih časih, župan Muhič. Novi predsednik SD je šel morda še dlje od svojega predhodnika. V oceni dela zdajšnjega župana na park.si je zapisal prav vse floskule, ki smo jih že tolikokrat slišali, da je resnično neverjetno, kako nekatere novomeške politične figure podcenjujejo svoje volilno občestvo in kako to isto občestvo vse skupaj stoično prenaša. Floskule gredo v smislu, da trenutna situacija tako glede gospodarske krize kot krize v državni upravi in občinah vsekakor ni primerna, da se dajejo kritike na delo kogar koli, kajti delovanje, vodenje in prevzemanje ključnih odgovornosti v tem času je vse prej kot lahko. Da obstajajo projekti, ki so dobro zastavljeni, in kar nekaj projektov, ki niso izpolnili pričakovanj občanov in občank. Da je treba počakati do konca mandata in takrat dajati končne ocene. Do takrat pa lahko upamo, da se finančna projekcija Mestne občine Novo mesto vzpostavi na neko sprejemljivo, še znosno raven, potrebno za normalno poslovanje. Kot bi poslušali Muhiča ali koga drugega iz Zveze za Dolenjsko ali katerega tretjega »političnega koritnika«: kriza je kriva, ni nam lahko, kritiziranje ni korektno in je nasploh nesprejemljivo (pustimo ob strani, da je kritika strukturni temelj katerega koli demokratičnega sistema), čakajmo in upanje umira zadnje. Takoj za občino.

V tem času pa je župan Ljubljane Zoran Jankovič, ki ne čaka, ki mu dol visi za kritike in ki namesto upanja stavi na evre, zelo zadovoljen z osnutkom zakona o glavnem mestu. Zadovoljen ni le s številko. Po osnutku sprememb zakona, ki je v vladni proceduri, bi Ljubljana dobila »samo« dodatnih 16,3 milijona evrov iz naslova pobrane dohodnine. Za Jankoviča veliko premalo. Morda bi se bilo na tem mestu treba vprašati, koliko je za nesmrtno ljubezen med novomeškim županom in vladajočo SD iztržila MO Novo mesto. Tako, mimogrede.

Stvari pa znajo biti še slabše. Glede tega, kakšen bi moral biti prihodnji župan, je novi predsednik novomeške SD povedal: »Gospodarstvenik, mlajši (ni nujno), ambiciozen (v vseh vidikih poslovnega delovanja) in pa človek, ki bo znal vnesti svežino v novomeško politično okolje in ki se ne bo podredil starim političnim strukturam in njihovim

principom delovanja.« Se vam zdi, da tega človeka X od nekod poznate? Res ga. To je naš župan Muhič. Ali natančneje, lahko bi bil tudi naš župan Muhič. In konec koncev ali ni ravno na krilih tovrstnega diskurza na zadnji lokalnih volitvah Muhič prevzel oblast? To, kar je opisal Kovačič, je volilni slogan zdajšnjega župana na prejšnjih in bo tudi na prihodnjih lokalnih volitvah. Lahko bo samo še dodal, da se je za vnovično kandidaturu odločil zgolj zato, da bo v naslednjem mandatu dokončal vse projekte, ki jih – zaradi preštevilnih zunanjih vzrokov, seveda – ni uspel uresničiti v tem. In teh, kot vemo, ni malo. En razlog več za vnovično izvolitev, ne?

Nima pa samo novomeška SD težave z identiteto. Tako je tudi s SLS, z DESUS, s SNS, SDS, z NSi, Radi imamo Novo mesto in podeželje ter morda še s kom. Vse te stranke in politična združenja skozi celoten mandat v celoti nekritično podpirajo župana in skupaj z Zvezo za Dolenjsko tvorijo popolno glasovalno mašino v občinskem svetu. Raznovrstna družčina v občinskem svetu tako tvori popolno politični simbiozo, ki je zlepa ne najdemo – ne v Sloveniji ne kod drugod v svetu. Simbiozo na račun parazitiranja MO Novo mesto: deljenje položajev, služb, nadzornih svetov, sejnin ... Treba se je vprašati: ali smo jih zato volili? Če ja, potem je bolje, da v prihodnje volimo župana Muhiča in neposredno Zvezo za Dolenjsko. Zakaj bi volili neke »anonimne« z njo pobratene posrednike in prisklednike brez lastne volje, politične drže in delovanja (ravno to se je recimo zgodilo na zadnji lokalnih volitvah v Ljubljani, ko so razočarani volivci množično volili Jankovičevo listo; pri tem je treba opozoriti, da kakšnih drugih morebitnih stičnih točk med Jankovičevo listo in Zvezo za Dolenjsko pač ni).

In da ne bo kateri od klenih varuhov novomeške demokratične morale prehitro posegel po lovski puški ter mi očital totalitarna nagnjenja: ve se, kdo je v tem mandatu v mestnem svetu tvoril alternativo zgoraj omenjeni družčini. To so bili svetniki in svetnice iz vrst LDS, neodvisni svetnik Tomaž Levičar in morda še kdo. Torej, neko minimalno izbiro pred lokalnimi volitvami prihodnje leto le imamo. Bodimo iskreni, si v tem podeželskem mestecu sploh lahko predstavljamo kaj več?

Estonija: domačnost neke majhnosti

Tekst in foto Marijan Dovič

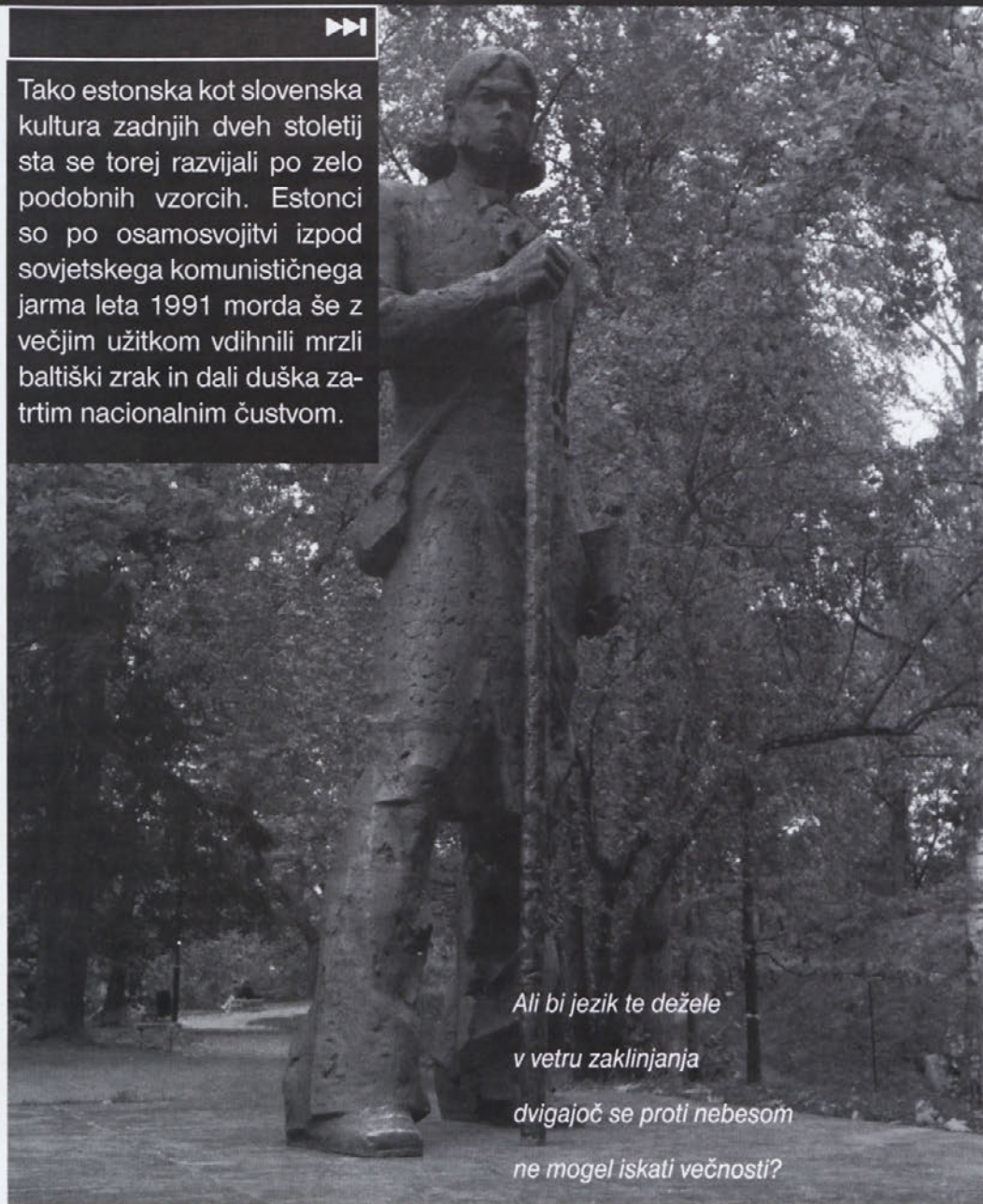
Na fotografiji navedeni stih nikakor niso po naključju vklesani pod spomenik Kristjana Jaaka Petersona (1801–1822) v Tartuju. Seveda tudi spomenik ne stoji po naključju na vzvišenem ozemlju griča Toomemägi, nad kompleksom častitljive tartujske univerze, ki od nekdaj velja za duhovno središče estonske kulture. Verzi mladega pesnika, ki zgoščeno habilitirajo estonsščino kot ustrezno izrazilo visoke, nesmrtno umetnosti, so vsekar simptomatični. V razmerah, ko se je glas »domorodcev« v najsevernejši deželi baltske trojke komaj slišal pod izmeničnim topotom peta germanskih in slovanskih (ruskih) zavojevalcev, verze seveda brez težav povežemo z rojevanjem nacionalnih kultur in literatur – duhovnega procesa, ki je tako globoko zaznamoval Evropo 19. in zgodnjega 20. stoletja. Tudi Petersonova zgodba je v tem smislu simptomatična. Pesnik, ki danes velja za enega izmed utemeljiteljev estonske literature in jezika – gre za jezik ugrofinske (ne indoevropske) skupine, ki je kolikor toliko soroden edinole finščini, ima pa le dober milijon govorcev –, je umrl komaj enaindvajsetleten in pustil za seboj dva zveščiča estonskih poezij. Šele čez stoletje so ju natisnili prizadevni rodoljubi, preroditelji, ki so spoznali narodnoosamosvojitveni potencial, zakopan v rokopisih mladega ekstravagantneža.

Podobnosti med slovensko in estonsko kulturno zgodovino zadnjih dveh stoletij segajo daleč prek klišejske zgodbe o izjemno nadarjenem, a bolehnem in prezgodaj umrlem pesniku, ki mu rojaki šele pozneje »pripravijo prostor« in pripišejo ustrezno mesto v literarnem in kulturnem kanonu. Vzporednice, ki jih je mogoče potegniti med obema kulturama, so številne in tako osupljive, da se nehote vprašamo, kako neki je to mogoče. Kratek pregled nas postavi pred dejstvo: med jezikovno in geografsko oddaljenima kulturama neposrednih stikov tako rekoč ni bilo. Zaman bi v slovenskih knjižnicah iskali prevode estonskega nacionalnega epa *Kalevipoeg*, poezije Petersona ali Juhana Liiva ter proznih del kandidata za Nobelovo nagrado Jaana Krossa. Bolj po naključju je prevedena peščica sodobnejših pesmi in posredno (prek angleške izdaje) en sam sodoben roman ... V obratni smeri razmere nikakor niso boljše.

Neposrednih kulturnih izmenjav torej ni bilo. Kako je potem mogoče, da je kulturni razvoj potekal po tako zelo podobnih vzorcih? Odgovore je mogoče iskati v različnih smereh. Gotovo so na to vplivale zamisli nemških mislecev predromantike in romantike, na primer J. Herderja ali znamenitih bratov Schlegel. Na podlagi teh zamisli so izobraženci vse Evrope hoteli obujati narodne jezike in izročila manjših, dotlej zatiranih skupnosti. V tem smislu je poučna zgodba o nastanku pesnitve *Kalevipoeg*. Za razliko od sestrške finske *Kalevala*, ki jo je njen kompilator Elias Lönnroth večinoma zbral s terenskim delom, je ta nastala pretežno kot avtorsko delo Friedricha R. Kreutzwalda. Toda v resnici je ep s takšnim naslovom snoval že njegov predhodnik pri združenju estonskih izobražencev, ki je vpeljal zamisel o nujnosti »narodnega epa«, a zamisli ni utegnil uresničiti: *Kalevipoeg* je bil torej izpeljan kot tipična razsvetljenska misija.

Vpliva teoretikov (pred)romantike na nacionalna gibanja seveda ni mogoče zanikati, mogoče pa je razlago dopolniti še z neko drugo zamisljo. V zadnjih letih se vse bolj uveljavlja izraz Vzhodna Srednja Evropa. Na prvi pogled ne deluje prepričljivo, zdi se, da imajo starejša razmejevanja (Vzhodna Evropa, »Mitteleuropa«, vplivno območje »habsburškega mita«) večjo razlagalno moč. Toda za razliko od omenjenih pojmov se zamisel Vzhodne Srednje Evrope osvobaja ideoloških podtonov: ne predstavlja identičnih izkušenj in skupnega zgodovinskega spomina tega kompleksnega prostora. To ne pomeni, da

Tako estonska kot slovenska kultura zadnjih dveh stoletij sta se torej razvijali po zelo podobnih vzorcih. Estonci so po osamosvojitvi izpod sovjetskega komunističnega jarma leta 1991 morda še z večjim užitkom vdihnili mrzli baltiški zrak in dali duška zatrtim nacionalnim čustvom.

Ali bi jezik te dežele
v vetru zaklinjanja
dvigajoč se proti nebesom
ne mogel iskati večnosti?

gre za povsem poljuben geografski ali celo – če se spomnimo znamenite ironične opazke pisateljskega provokatorja Petra Handkeja – »meteorološki« koncept. Utemeljiti ga je namreč mogoče s presenetljivimi *strukturnimi podobnostmi* med kulturami, ki so se razvijale v relativno ozkem pasu od Baltika do Sredozemlja, stisnjene med vplivni območji hegemonističnih ruske in nemške kulture.

Kakšne so torej temeljne strukturne poteze, skupni mehanizmi v razvoju tega vmesnega, perifernega prostora in njegovih nacionalnih kultur? Tipično je, da so v nastajajočih kulturah vodilno vlogo prevzemali izobraženci, predvsem pesniki in filologi, ki so neredko postali tudi politični vodje. Identiteto svojih ljudi so izumljali predvsem s konstruiranjem *institucij* in *značilnih tekstov*. Ustanavljali so revije in časopise, založbe, kulturna društva, gledališča in opere, knjižnice, nacionalne akademije, univerzitetne stolice za nacionalne jezike in literature ter vključevali domače literature v šolske učne načrte. Hkrati so obujali domače jezike, prevajali, zbirali in objavljali ustno slovo, pikolovsko urejali starejše tekste, pisali liriko, epe in zgodovinske fikcije, kanonizirali nacionalne pesnike in snovali literarne zgodovine.

Tako estonska kot slovenska kultura zadnjih dveh stoletij sta se torej razvijali po zelo podobnih vzorcih. Estonci so po osamosvojitvi izpod sovjetskega komunističnega jarma leta 1991 morda še z večjim užitkom vdihnili mrzli

baltiški zrak in dali duška zatrtim nacionalnim čustvom – seveda v veliko nelagodje estonski ruski skupnosti, ki se je nenadoma prelevila v gostujočo manjšino (mimogrede, polovica prebivalcev skoraj polmilijonskega Talina je Rusov, ki tudi sicer tvorijo kar 30 % poldruga milijona celotne populacije). Odtod je laže razumeti veliko emocionalno investicijo v Tartu, etnično strnjeno univerzitetno mesto, mitski kraj narodovega rojstva ...

S slovenske perspektive Estonija seveda ponuja redko možnost obiska dežele, v kateri – za spremembo – živi še manjša jezikovna skupnost, ki je morda še bolj obsedena sama s seboj, s svojo zgodovino in z identiteto, s svojo majhnostjo in svojim lastnim preživetjem. Emil Tode (njegovo pravo ime je Tõnu Õnnepalu) je v *Državi na meji* (Piiiririk, 1993), edinem estonskem romanu, prevedenem v slovenščino, napisal, da prihaja iz dežele, kjer je preveč pesnikov in so poezijo nasploh jemali prereno. To je napisal v času, ko so mladi izobraženci tamkaj – z nejevernimi očmi – odkrivali dinamiko prezelega evropskega kapitalizma in njegovih gigantskih metropol. Prva, naivna fascinacija je gotovo že zdavnaj minila. Če ne postanejo čustveno prenapete ali nestrpne, so deželice, ki so jih »rodili pesniki«, nenavadno domače in obvladljive. Samozadostne, zaplankane, majhne in luštne kot legendarni Hobiton, oaza brezskrbnosti v svetu neizprosni, tujih sil.

Veliko obljub, malo narejenega

Pri večini cestarskih projektov se doslej ni premaknilo praktično niti za ped. Župan ni poskrbel še niti za sprejem načrta za obvoznice, kaj šele za njihovo izgradnjo. Koštialova še naprej ostaja ena najbolj razdrapanih cest v občini, pločnika pa ni ne skozi Gotno vas in ne do pokopališča v Srebrničah. Nobenega novega parkirnega mesta v starem mestnem jedru ni. In tako naprej. Kljub obljubam se je proračunski delež za ceste v minulih letih zmanjšal.

Slika prikazuje, v kakšni meri je župan Alojz Muhič uspel uresničiti svoje predvolilne obljube v zvezi s cestami. 1 in 2: Obljubil je »istočasno izgradnjo obvoznice Novega mesta z namenom ustrezne prometne povezave na avtocesto (rok: mandat) – v Programu dela 2006–2010. 3: Obljubil je, da bo zgrajen odsek Ljubljanske ceste do krožišča v Bučni vasi (Vaš mesečnik, september 2006). 4: V Novem mediju, novembra 2007 je trdil, da bo zgrajen odsek Ljubljanske ceste do krožišča v Bučni vasi. 5: Prav tam je napovedal tudi to, da bo rekonstruiral prečnice križišča v Žabji vasi. 6: V istem mediju je krajanom obljubil tudi rekonstrukcijo odseka Smrečnikove ulice do Šmihela. 7: Obljubil je, da bo zgrajen odsek pločnika do pokopališča Srebrniče (Vaš mesečnik, september 2006). 8: Napovedal je rekonstrukcijo uničene Koštialove ulice in še nekatere druge lokalne cestne odseke (Novi medij, november 2007). 9: Prav tako je obljubil, da bo uredil pločnike ob Belokranjski cesti skozi Gotno vas in rekonstruiral tudi Belokranjsko cesto (oboje v Vašem mesečniku, septembra 2006). 10: Alojz Muhič je obljubil tudi to, da bo v mestnem jedru zgrajena nova parkirna hiša (Dobro jutro, januar 2007).

Naj si bo pametno ali pa komu ne, kakovost cestnega omrežja oziroma prometa je prav na vrhu dolgega seznama vprašanj in pobud, ki jih prebivalci sodobnih mest naslavljajo svojim oblastnikom. Kakovost prometnic vpliva na hitrost, varnost in denimo tudi na udobje potovanja po mestu. Meščani pa se v današnji vsakodnevnosti, zasičeni z odvisnostjo od avtomobila, vse prepogosto znajdejo sredi počasnih kolon štirikolesne pločevine ali sredi brezplodnega iskanja parkirnega mesta.

V takih razmerah se politiki radi predstavijo kot odrešitelji, četudi logika govori, da so prav oni bistveni krivci za te slabe razmere. In tako obljublajo nove ceste in parkirnišča, nekaj bolj razsvetljeni med njimi pa morda predlagajo celo boljše pogoje za pešce in kolesarje, javni promet in denimo manj hrupno prometno okolje ... Tudi v Novem mestu ni kaj pridna drugače.

»Nobena ulica ne bo ostala neprekopana!«

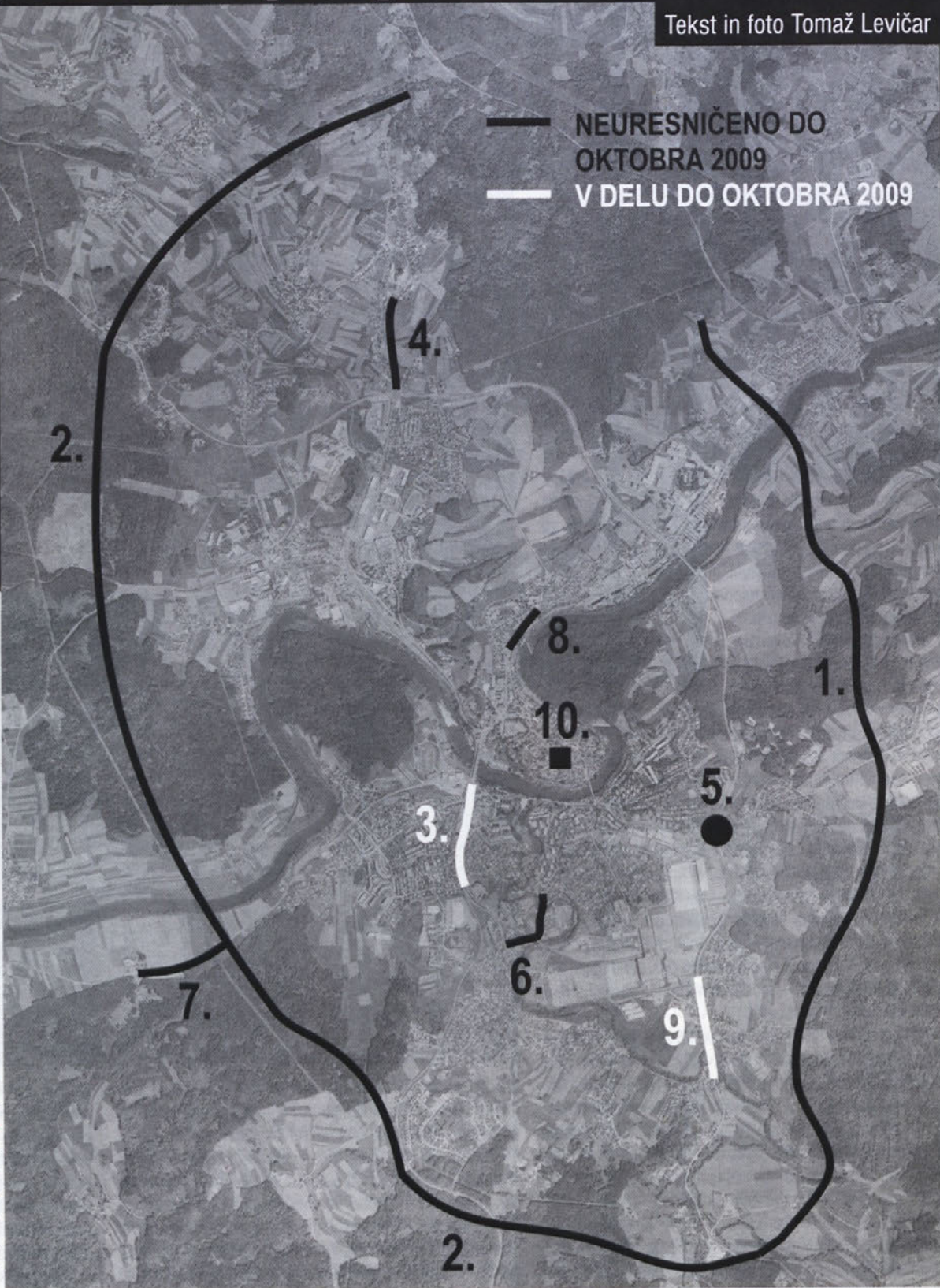
Aktualni novomeški župan Muhič je nanizal vse prej kot skromno vrsto obljub v zvezi s cestami. Večji del in tudi izvedbeno najzahtevnejše je podal v času predvolilnega dogajanja leta 2006. Nekaj pa jih je dodal še po volitvah, v času, ko je že prevzel oblastno žezlo, pa čeravno se že uresničitev zgolj njegovih predvolilnih obljub v roku štirih let, toliko traja njegov mandat – in toliko let si je nenazadnje sam dal na razpolago za izvedbo –, zdi misija nemogoče.

Alojz Muhič se je zavezal, da bo poskrbel za istočasno izgradnjo mestnih obvoznic. Mastodontski projekt. Obljuba vseh obljub. Severno obvoznico ima Novo mesto že od začetka tega desetletja, gre torej še za izgradnjo zahodne, južne in vzhodne obvoznice. Obljubil je tudi ureditev pločnikov ob cesti do pokopališča v Srebrničah in ureditev pločnikov ob Belokranjski cesti skozi Gotno vas. Svoje ime je

zastavil za dokončanje ureditve Ljubljanske ceste, najbrž je bil mišljen še neuresničen državni odsek od vstopa v mesto do krožišča v Bučni vasi. Obljubil je ureditev križišča v Žabji vasi in tudi ureditev Ljubljanske ceste, prenovo Smrečnikove in Koštialove ter nasploh postopno obnovo regionalnih in lokalnih cest v občini. Dejal je, da bo poskrbel tudi za ureditev novih parkirnih prostorov v mestnem jedru. Navsezadnje pa je svojim pozornim poslušalcem obljubil tudi umestitev 3. razvojne osi v prostor občine. Eden njegovih slavnejših izrekov z začetka tega mandata je, da nobena ulica ne bo ostala neprekopana.

Treba je sicer vedeti, da je lep del županovih obljub odvisen od države in njenega proračuna, od občine pa le toliko, kolikor lahko ta s svojimi argumenti in z vplivom, če ga ima, spodbudi ustrezne odločitve države. Seveda pa to povprečnemu občanu ni kaj dosti mar. Kakor mu ni mar

Tekst in foto Tomaž Levičar

Prenovo Ljubljanske ceste je država končala kar sredi odseka od vstopa v mesto do križišča v Bučni vasi. Nadaljevanje bo, kdaj točno, pa ne ve zatrdno nihče. Dotlej pešcem in kolesarjem ne preostane drugega, kot da gredo po robu nevarne ceste.

Država je z občino letos vendarle začela gradnjo težko pričakovanega odseka Ljubenske ceste od Šmihelskega mosta ob železnici pa nekako do pokopališča v Šmihelu.

Muhič svoje največje in za mesto najbrž najpomembnejše obljube o izgradnji obvoznice do leta 2010 zagotovo ne bo uresničil. Do danes ni sprejet niti načrt zanjo, na njeni trasi pa še žanjejo koruzo in kosijo travo.

Muhič je prenovu Koštialove obljubil ob svojem predvolilnem nastopanju, torej že leta 2006. Do danes pa je tam še vse po starem. Dejansko je celo iz leta v leto slabše. Na sestanku s KS Mestne njive konec letošnjega septembra je župan dejal, da je prenova pod določnimi pogoji možna v letu 2010. Počakajmo.

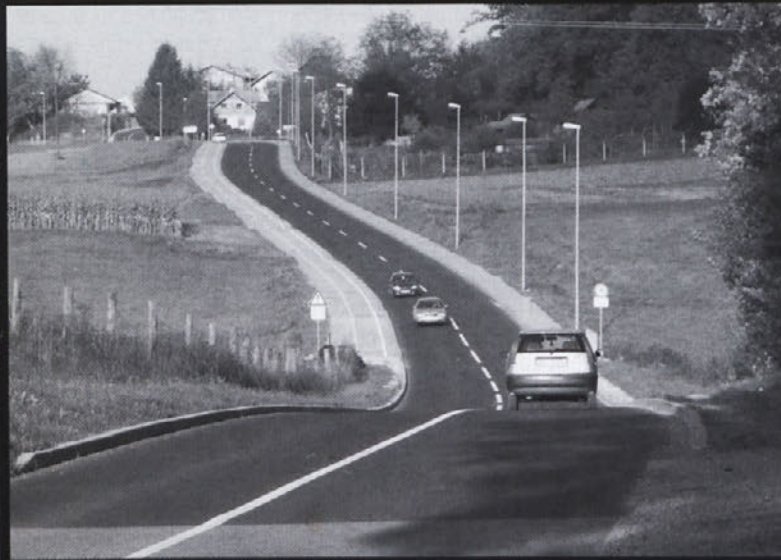
Na Smrečnikovi se prenova odseka do Šmihela še ni zgodila. Že leta in leta se vozniki posebej težko srečujejo na tesnem odseku pri nekdanjem mlinu. A avti vsaj imajo svoj prostor, pešci na tem delu Smrečnikove nimajo niti pločnika.

Nakazuje se, da bo župan Muhič vendarle uresničil svojo obljubo glede ureditve pločnika ob Belokranjski cesti v Žabji vasi. Količki ob razširjeni trasi, kjer bo prostor tudi za pločnik in kolesarsko stezo, že stojijo.

V žabjevaškem križišču še vse po starem.

Le dobrih 100 metrov pločnika na sicer zelo nevarnem cestnem odseku manjka do pokopališča v Srebričah. A v približno treh letih se ni zadeva premaknila niti za ped.

niti, da je treba morda še pripraviti projekte, rešiti kup lastniških vprašanj, izvesti javne razpise in podobno, preden se lahko na gradbišču zakoplje šele prvo lopato. Pač, če je župan obljubil, potem najbrž tudi najbolje ve, kako in s čigavim denarjem kani občanom obljubljeni udejanjiti. Ostalo za uporabnike niti ni pomembno. Važno je, da v zastavljenem roku bo. In Muhič si je za vse prej navedeno kot skrajni rok postavil kar konec svojega (prvega) mandata, torej leto 2010.

A doneče obljube niti niso vsa bremena, ki gredo na občino v zvezi s cestami. Te so le presežek. K navedenemu je resnici na ljubo treba pripeti še osnovo, namreč redno vzdrževanje vseh občinskih cest. Te so hočeš nočeš breme vsakokratnega župana. Novomeška občina ima kategoriziranih cest kar okoli 400 kilometrov. Približno petina od teh jih je v mestu. Gre sicer za različne kategorije, od glavnih

mestnih, kot je na primer Seidlova cesta, pa tja do javnih poti, kot je denimo Šegova ulica in ostale njej podobne ulice po mestu. Če skupnost želi zgolj to, da se obstoječe ceste v povprečju obnovi enkrat na 40 let, tedaj bi morala letno nekako oskrbeti 10 kilometrov svojih cest. Ob današnji dinamiki dela je to popolna utopija.

Kaj so vendarle naredili

Leto 2009 gre počasi proti koncu, do konca mandata je torej le še slabo leto dni, v zvezi z uresničitvijo navedenih obljub pa kaže slabo. Toda nekaj plodov vendarle je. Te dni je že v gradnji okoli 500 metrov dolg odsek Ljubenske ceste (2009-), pred časom pa so bili prometu predani že v minulem županskem mandatu začeta rekonstrukcija okoli 1200 metrov dolgega odseka Ljubljanske ceste od vstopa v mesto do trgovine Maja v Bučni vasi (2006-2008),

Kandijske ceste (2007-2008), resda le dvestopetdeset metrov te sicer precej daljše ceste, in tudi le kaka polovica Šmarješke ceste (2007-2009). Vse to so državni projekti, pri katerih je občina zagotovila sredstva le za del investicije, namreč za pločnike in kolesarske steze ter javno razsvetljavo. Ob tem o vlogi župana pri izvedbi državnih projektov nenazadnje priča prigoda ob rekonstrukciji kratkega odseka Kandijske ceste, ki je povzročila nemalo negotovanja meščanov, saj se je župan razjarjenim voznikom v prvih dneh opravičeval s tem, da ga o začetku prenove iz odgovornih državnih ustanov sploh ni nihče obvestil. Toliko o vplivu Novega mesta na državo, seveda pa tudi, če županova obtožba drži, o bontonu države. Slaboten vpliv občine na državo se odraža v počasnosti. O hitrosti dela na cestarskih projektih v novomeški občini zgovorno priča recimo primer Ljubenske ceste. Izgradnja tega odse-

>>> se nadaljuje na naslednji strani

Več bi storili, če ne bi bilo zapletov na državni ravni in zapleti z lastništvom

Uroš Lubej

>>> nadaljevanje s prejšnje strani

ka državne ceste je dolgoletni sen mesta, saj se prek nje obsežnega motornega prometa razbremenjuje bolnišnični kompleks. Zato je občina že marca leta 2002 sprejela lokacijski načrt. Kar debelih 7 let je torej minilo od načrta pa do začetka gradnje tega 500 metrov dolgega odseka. Nič kaj hitreje se niso stvari premikale na Šmarješki in Ljubljanski cesti. Celotne civilne iniciative so se morale prebuditi, da so se investicije države premaknile z mrtve točke.

Veliko praznih obljub

Pri ostalih cestarskih projektih, torej tudi pri večjih, obsežnejših, pa se doslej ni premaknilo praktično niti za ped, še najmanj pri najbolj zahtevnih, torej pri mestnih obvoznicah. Ocenjena dolžina načrtovane vzhodne obvoznice je 6,4 kilometra, zahodne in južne pa skupaj okoli 9,8 kilometra. Gre torej za zelo velik projekt. Še huje, grobo ocenjena investicijska vrednost ureditve teh cest pred par leti je bila prek 40 milijonov evrov. Tako obsežnih in pa tako dragih odsekov cest niti v teoriji ni več moč zgraditi v Muhiču do konca mandata edinem preostalem letu dni. Pa tudi če se mu z odprto denarnico prikaže ne le bog, ampak sam Bill Gates. Župan ni doslej poskrbel še niti za sprejem načrta za obvoznice. Pravzaprav lahko dovolj odgovorno rečemo, da obvoznica ne bo v celoti še niti v dveh naslednjih mandatih skupaj, pa če bo župan še kar isti ali pa celo kdo drug.

Tudi pri nekaterih načeloma dovolj enostavnih cestarskih projektih se še niso začele gradnje. Tako Koštialova še naprej ostaja ena najbolj razdrapanih cest v občini, pločnika pa ni ne skozi Gotno vas in ne do pokopališča v Srebrničah. Seveda tudi kakšnega novega parkirnega mesta v starem mestnem jedru ni. Sicer pa lahko zgornji nabor obljub še najbolje preverjajo meščani sami, ki se vsakodnevno še kar ne vozijo po obljubljenih jim cestah.

Neresnost pristopanja k izvedbi cestarskih projektov izraža tudi občinski proračun. Ta za večino obljubljenih cest sploh ne predvideva finančnih sredstev. Kakšen, ki sredstva v proračunu ima, recimo rekonstrukcija Smrečnikove ceste (do Šmihela), pa se zgolj premika iz proračuna v proračun, ne da bi prišlo do dejanske izvedbe del. Še slabše je, saj občinski proračun ne kaže posebne naklonjenosti cestam. Delež za ceste se v minulih letih, obsežnim obljubljenim projektom navkljub, ni povečal. Nasprotno, zmanjšal se je. Kot izhaja iz poročil o uresničitvi novomeških občinskih proračunov za leti 2006 in 2007, sta imela promet in cestno gospodarstvo nekaj prek 15-odstotni delež. A ta je v letu 2008 padel na zgolj 12 %. Kako na tak način uresničiti cestarske obljube, ni jasno. Brez denarja se v teh neudarnih časih ne da dosti storiti.

Vse skupaj niti ne čudi najbolj. Dovolj enostavno je namreč ob vsakokratnih volitvah rokohitrsko nametati kup obljub, ne da bi bile podkrepjene z razmislekom o celotnem sistemu mestnega prometa, namreč od varnosti, onesnaženja, zdravja, pa tja do prometnega učinka, ter ne da bi se pogovarjali v okviru realnih proračunskih možnosti občine in njenega vpliva na državne odločitve v zvezi z razvojem državnega cestnega omrežja. Da Novo mesto glede zadnjega že leta in leta ni uspešno, se seveda izkazuje v prostoru samem.

Pozabljane

Edina »srečna« okoliščina je pravzaprav ta, da povprečni volivec, sprva očaran nad tem, kaj vse bo v prihajajočih štirih letih dobil v svojem cestnem okolju, enostavno pozabi na obljube politikov. In se zato ne grize preveč, ko novosti, ki bi mu olajšale življenje, ni in ni. Novomeščani niso v tem smislu nikakršna izjema.

Novomeščani so prav gotovo opazili, da so se ob križišču od Šmihelskem mostu začela večja gradbena dela. Novogradnja ceste bo izvedena na odseku med Šmihelskim mostom in uvozom na Westrovo ulico (do zapornic preko železnice). Na tem odseku bo zgrajeno tudi krožno križišče (med bolniško kuhinjo in železniško postajo Kandija). Investicija znaša 5.000.000 EUR, po sporazumu bo plačala DRSC okoli 60 %, MONM pa 40 %. Izvajalec del je izbran, to je CGP NM. Z deli so začeli 25. 8. 2009, konec del pa je predviden 30. 10. 2010. Gradbeno dovoljenje je MONM pridobila lani, ko je tudi porušila obstoječ objekt (konjušnico) ter uredila lastninska razmerja (razen z eno družino).

Več težav ima občina pri rekonstrukciji Ljubljanske ceste. Odsek od avtoceste AC-A2 do objekta Vidic-Dragan je bila končana v letu 2007. Investitor je bil DARS v sofinanciranju z Mestno občino Novo mesto, ki je pridobila in odkupila zemljišča, potrebna za gradnjo. Za novogradnjo odseka Dragman-krožno križišče pri CGP NM pa je še potrebno pridobiti zemljišča, pojasnjujejo v občinski upravi. Prav zaradi neurejenih lastniških razmerij so z investitorjem DARS in izvajalcem CGP NM podpisali že dva aneksa k osnovni pogodbi, in sicer za podaljšanje roka izgradnje v letu 2008 in za leto 2009. »Gradnjo preostalega odseka Ljubljanske ceste bomo nadaljevali, ko bo končana razlastitev oziroma odkupi s preostalimi lastniki, odkup zemljišč v lasti družin P. in G. so v teku. Glede na vse navedeno predvidevamo, da bo gradnja dokončana v letu 2010,« napovedujejo na občini.

Kot pojasnjeta Mirko Grahek, višji svetovalec za cestno gospodarstvo, Oddelek za komunalne zadeve, krajevne skupnosti in kmetijstvo, ter Milan Bratič, podsekretar za promet, Oddelek za komunalne zadeve, krajevne skupnosti in kmetijstvo, se Mestna občina Novo mesto o gradnjah in rekonstrukcijah cest odloča po kriterijih in v skladu z načrtom razvojnih programov. Ti so usklajeni na ravni Direkcije RS za ceste ter Mestne občine Novo mesto in so predvsem vezani na skupni proračun obeh.

V prihodnjih letih so v načrtu med drugimi rekonstrukcija Ljubljanske ceste, Šmihelske ceste, ceste Ratež-Brusnice, Težka voda G2-105, Belokranjske ceste, ceste Pangrč Grm-Gabrje, izgradnja priključka Črnošnje pri Stopičah, rekonstrukcije Koštialove, Smrečnikove ...

Alojz Muhič sicer zavrača očitke o tem, da ni izpolnil obljube v zvezi z izgradnjo mestnih obvoznic. »V začetku

mandata sem se zavezal, da si bom prizadeval za izgradnjo novomeških obvoznic, kar vestno počnem že vsa tri leta. Zavedati se moramo, da je izgradnja obvoznic državna in ne občinska investicija, zato je moj položaj v teh pogajanjih pač nekoliko drugačen. Vendar projekti tečejo, idejni projekti za vzhodno in zahodno obvoznico se že izdelujejo, prav tako za 3. razvojno os.«

Kljub vsemu župan priznava, da ni šlo vse po načrtih. O tem je spregovoril že v aprilskem Parku: »Res nisem pričakoval, da se bodo pri tolikih stvareh pojavile take težave. Povedal bom primer. Kandijška cesta je potrebna temeljite prenove, od mostička čez Težko vodo do križišča v Žabji vasi. Računali smo, da bo to že potekalo, kakor tudi da bo potekala obnova Smrečnikove ulice. Toda žal se dogajajo stvari, na katere nimamo vpliva. Lani novembra smo dobili odločbo o odobritvi sredstev iz evropskega kohezijskega sklada in odobritev državnega deleža sredstev. Vendar že od takrat čakamo potrditev pogojev za razpis za izvajalca. Ministrstvo za okolje in prostor nam mora potrditi razpis; novembra smo dobili odločbo, takoj smo jim poslali že prej pripravljeni razpis, vendar čakamo vse do danes. Kljub številnim pozivom; poznam človeka, ki dela na tem primeru. Vsak dan sem v navezi z njim. Obljublja mi rešitev iz tedna v teden, vendar se ne zgodi nič.«

Na vprašanje, kaj obljublja do konca mandata, je župan povedal: »Upam, da bo naslednje leto obnovljena Smrečnikova ulica, in s tem bomo odprli možnost, da začnemo prenovo kanalizacijskega sistema od križišča Žabja vas do Kandije. Tako bi se ta cesta lahko gradila med letoma 2010-11. Zaključena bo, mislim, tudi Ljubljanska cesta. Dogovarjamo se tudi z direkcijo za ceste glede začetka gradnje vzhodne obvoznice, kjer ima občina že pripravljene projekte od križišča pri avtocesti do Šmarješke ceste. Država bi lahko začela projektirati most in obvoznico. Upam, da bo končana cesta Brusnice-Ratež.«

Cesta oz. ulica	odsek	Kolesarska steza (m)	Pločnik (m)
Šmarješka cesta	od krožnega križišča do konca rekonstrukcije	130	130
	od križišča Mačkovec do konca rekonstrukcije		800
Lešnica-Herinja vas	Lešnica-Pluska		1100
(NM-Otočec) R2 448	krožno križišče-Mačkovec do križišča Lešnica	900	900
(NM-Šentjernej) R2 419	križišče v naselju Ratež (ureditev prehoda za pešce)		10
NM-Češča vas	krožno križišče (pri Adria Mobil)-Podbreznik	900	900
Podbreznik	Podbreznik (naselje)	720	720
Seidlova cesta	od uvoza v stanovanjsko sosese do Pokopališča Ločna	200	
Podbevškova ul.	ob kompleksu Tabakum		50
Dolž	skozi naselje		600
Gabrje	skozi naselje		1200
Ratež-V. Brusnice, R3 668	Gostilna Vovko do V. Brusnic		1700
V. Brusnice - Leskovec	od križišča V. Brusnice do naselja Leskovec		1000
NM-Srebrniče R2 419	od križišča z ul. Brod do Pokopališča Srebrniče (mostiček čez potok)	500	500
R3 664	novi naselje (gostilna Hrib)		200
Regrške Košenice (soseska)	Ulica Košenice		150

Seznam urejenih kolesarskih poti in pločnikov v MO Novo mesto

Država in cestna infrastruktura v Novem mestu

V zadnjih štirih letih vložili 4,5 milijona EUR

Uroš Lubej, foto Tomaž Levičar

Tik ob zaključku redakcije se je začela tudi obnova Ločenskega mostu, ki jo bo izvedel CGP. Ločenski most se nahaja na glavni cesti G2-105/0255 Novo mesto (Krka - Revoz), ki predstavlja jugovzhodno vpadnico v mesto, preko katere se steka promet predvsem iz smeri Metlike, Šentjerneja in Kočevja. Most je bil zgrajen leta 1977, večja sanacijska dela se doslej niso izvajala, zato je zaradi dotrajanosti mostu potrebno sanirati zgornji ustroj objekta. Dela bodo obsegala zamenjavo celotnega zgornjega ustroja, izvedbo hidroizolacije in nove asfaltne prevleke. Izvedba omenjenih del, vrednih dobrih 54.000 evrov, bo preprečila širitev poškodb na nosilno konstrukcijo mostu ter zagotovila varno odvijanje prometa. Spremenjen prometni režim na območju mostu velja od 19. oktobra; urejen bo z začasno prometno signalizacijo, in sicer: od 5. ure do predvidoma 15. ure bodo delavci promet usmerjali ročno, v času jutranje in popoldanske konice pa bodo pri urejanju prometa sodelovali tudi policisti; od 15. ure do 23. ure bo promet urejen s semaforjem, pri čemer bodo delavci intervale prilagajali prometnim tokovom; od 23. ure do 5. ure bo promet urejen s semaforjem. V času izvedbe del bo dostop na most omogočen vozilom, ki pripeljejo iz smeri Novo mesto - center in Novo mesto - Bučna vas, medtem ko bo vozilom, ki pripeljejo iz smeri Mačkovca, dostop na most prepovedan (zaprt levi zavijalni pas). Napovedana sanacijska dela, ki bodo trajala predvidoma 15 dni, vendar je mogoče izvajati zgolj ob ugodnih vremenskih razmerah, tako da se lahko zgodi, da bo ta rok tudi podaljšan, so sporočili iz DRSC.

V obdobju od leta 2005 do leta 2009 je Direkcija RS za ceste (DRSC) na območju Mestne občine Novo mesto skupaj obnovila 4,5 km cest, od tega v letu 2007 1,5 km, v letu 2008 850 m ter v letu 2009 (do danes) 2,3 km cest. V navedenem obdobju je Direkcija RS za ceste skupno v pravo dokumentacije in gradnjo cest na območju MO Novo mesto vložila več kot 4,5 milijona evrov. Točni podatki o vloženi sredstvih za leto 2009 bodo na voljo konec leta. V letu 2005 je Direkcija RS za ceste v cestno infrastrukturo na območju MO Novo mesto vložila 268 971 evrov, v letu 2006 468 750 evrov, v letu 2007 2.454.070 evrov ter v letu 2008 1.330.353 evrov.

V prihodnjih letih se na našem območju obetajo nekatere obnove in nekatere novogradnje: rekonstrukcija

križišča Ločna, nadaljevanje rekonstrukcije Belokranjske ceste v Novem mestu, nadaljevanje gradnje tretjega pasu na cesti Novo mesto-Metlika, rekonstrukcija ceste Novo mesto-Šentjernej, ureditev ceste Lešnica-Otočec-Kronovo, nadaljevanje ureditve Kandijske ceste v Novem mestu, nadaljevanje ureditve Topliške ceste v Novem mestu, nadaljevanje rekonstrukcije Šmihelske ceste v Novem mestu, nadaljevanje rekonstrukcije ceste Gabrje-Ratež, obvoznica Birčna vas, obvoznica Novo mesto-Šmihel, rekonstrukcija križišča za Stopiče, tretja razvojna os - nova cestna povezava Celje-Novovo mesto, Novo mesto-Metlika-Vinica.

DRSC beleži številne poškodbe na voziščih. Po njihovih ugotovitvah so najbolj kritični naslednji odseki: G2/105, odsek 0255 Novo mesto (Krka-Revoz), G2/105, odsek

0256 Novo mesto (Revoz)-Metlika, G2/105, odsek 1511 Novo mesto (Krka), R2/419, odsek 1203 Soteska-Novovo mesto, R2/448, odsek 0224 Otočec-Novovo mesto, R3/664, odsek 2501 Gaber-Uršna S. -Novovo mesto, R3/668, odsek 5846 Gabrje-Ratež ter R3/651, odsek 1198 Trebnje-Novovo mesto (Bučna vas). Na teh odsekih je stanje »slabo oziroma zelo slabo,« pravijo na Direkciji.

Kot pojasnjujejo, Direkcija RS za ceste uvršča posamezne projekte v proračun Republike Slovenije na osnovi strokovne presoje in ocene prednostnih nalog. Ta temeljijo na meritvah, ki se periodično izvajajo na cestnem omrežju. Analize zbranih podatkov so podlaga za izdelavo srednje in dolgoročnih načrtov DRSC. Trenutno je v izdelavi predlog nacionalnega programa razvoja in vzdrževanja državnih cest, ki bo vseboval vse evidentirane pomanjkljivosti na državnih cestah. Na tej podlagi se bodo v prihodnje projekti uvrščali v Načrt razvojnih programov in letni načrt. Število projektov, ki jih letno uvrščajo v proračun, pa je odvisno predvsem od razpoložljivih finančnih sredstev.

Na območju MO Novo mesto je 97,4 km cest v upravljanju Direkcije RS za ceste. Skupaj z avtocestami pa je na območju občine 124,3 km državnih cest. Po podatkih DRSC je novomeška obvoznica (odsek Bučna vas-Krka) najbolj obremenjena novomeška cesta. Na drugem mestu pa je odsek Krka-Revoz.

Ukrep	Opis	Leto izgradnje	Odsek	Dolžina
Rekonstrukcija ceste	Novo mesto-Metlika (tretji pas)	2007	0256	668
Ureditev ceste	Srebrniče - Brod (Topliška c)	2007	1203	850
Ureditev ceste	Novo mesto (Kandijska)	2008	1203	194
Ureditev ceste	Novo mesto (Kandijska)	2008	1203	157
Rekonstrukcija ceste	Gabrje - Ratež	2008	5846	518
Rekonstrukcija križišča	Belokranjska cesta v NM	2009	0256	980
Ureditev ceste	Težka voda	2009	0256	580
Rekonstrukcija ceste	R3-664/2501 NM (Šmihelska c.)	2009	2501	490
Rekonstrukcija ceste	Gabrje - Ratež	2009	5846	230

Izvedena gradbena dela na državnih cestah med letoma 2005-2009.

Styling Glavnega trga

Tekst in foto Tomaž Levičar

Obstaja frizerski salon Mič Styling. Glede na to, da ima vhod v salon postavljen kar na glavnem pročelju praktično osrednje hiše glavnega novomeškega trga, ki je poleg tega še kulturni spomenik, bi pomislili, da tu znajo s škarjami, saj ni, da bi se človek na taki lokaciji blamiral. Toda če sodimo po tem, kakšno in kako postavljeno obvestilo so namestili nad vhod v salon, bi lahko tudi pomislili, da kaj prida občutka za lepo ti frizerji pač nimajo. Najbrž ne obstaja inšpektor, ki kaznuje slabe frizerje, vsekakor pa obstajajo ustanove in tudi inšpektorji, ki morajo ukrepati v primerih takih zlorab podobe objektov kulturne dediščine.

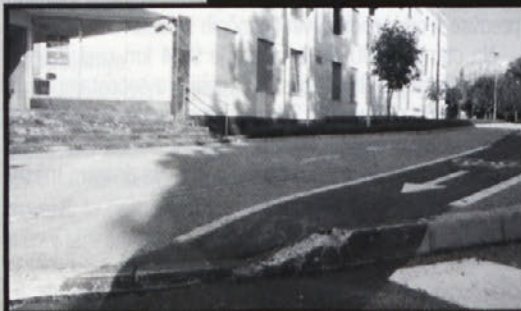
BTC se požvižga na invalide na vozičkih

Ob trgovskem središču BTC City na Ljubljanski cesti v Novem mestu naštejemo kar 223 parkirnih mest. Od tega jih je 221 za osebna vozila, eno za taksi, eno pa je za vozila invalidov na vozičkih. Zgolj eno torej za invalide. Seveda BTC s tem ne kaže le tega, da mu je malo mar za invalide, pač pa tudi, da se požvižga na zakonodajo. Morda šefi BTC ne vedo, seveda nevednost še nikoli ni bila kaj prida opravičilo, da že od leta 1987 pri nas velja predpis, prenovljen je bil leta 1999 in zatem še leta 2003, ki za tovrstna parkirišča določa, da mora biti glede na celotno število parkirnih mest urejenih vsaj 5 % mest za vozila invalidov na vozičkih in da morajo biti ta postavljena kar najbolj blizu vhoda v zgradbo. To bi pomenilo, da bi med 223 parkirnimi mesti ob novomeškem BTC moralo biti vsaj 11 parkirnih mest za invalide na vozičkih. Če bi v BTC vedeli še, da predpis zahteva, da je tako parkirno mesto široko 3,5 metra, kolikor celo njihovo edino ni, pa bi bilo samo še bolje.

Kdaj več kot le garaža?

Nekoč je bil ob današnji Smrečnikovi ulici novomeški stadion, potem pa so zgradili bloke in ob njih tudi dolgo vrsto garaž. Že par desetletij je tako. In že nič kaj dosti manj časa gledamo okoli njih slabo urejen, sem ter tja zanemarjen prostor, njih strehe so zdaj tu, drugič tam preluknjane, kak mulec se spomni celo hoditi po njih, že odkar pomnimo pa je za njimi oziroma pod sosednjim pločnikom pravo smetišče. Kolikor je znano, so posamezne garaže v lasti nekaterih okoliških stanovalcev, zemlja, na kateri reč stoji, pa je v lasti novomeške občine. Da bi na tem precej dragocenem mestnem prostoru raje uredili podzemne garaže, lahko celo v dveh etažah, zgoraj pa kaj novih stanovanj in morda kak poslovni prostor v pritličju z glavne ulice, pa je za dotične očitno preveč naporna ideja.

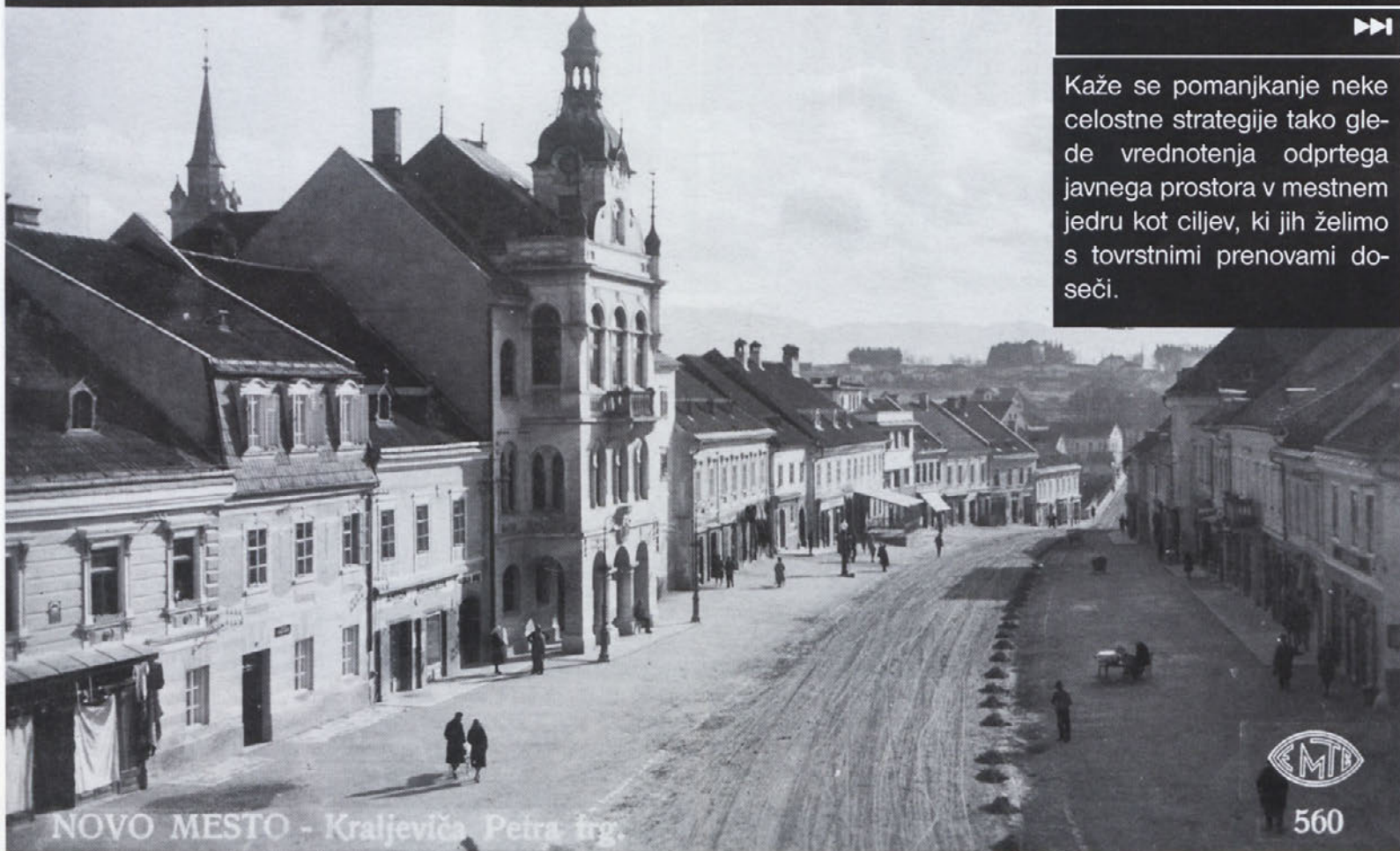
Pred policijo nevarno za kolesarje – občina bo ukrepala

Ne zgodi se ravno pogosto, da si kdo drzne povzročiti nevarnost udeležencem v prometu tik pred glavnim vhodom v zgradbo novomeške policije. A v Novem mestu tudi taki so. Tako je novomeška občina, njena je pač skrb za kolesarske steze, zarisala kolesarsko stezo kar prek visokega robnika. Vendar moramo tokrat poročati o hitrem odzivu občinske uprave. Ko smo jih povprašali o tem robniku, nam je Judita Pirc iz županovega kabineta sporočila naslednje: »Vaše vprašanje smo takoj posredovali v pristojni Oddelek za komunalne zadeve, krajevne skupnosti in kmetijstvo, kjer so se zahvalili za opozorilo in sporočajo, da bodo nemudoma naročili odpravo te napake. Novinarje in občane hkrati pozivajo, da mestno občino tudi v prihodnje obveščajo o morebitnih podobnih nevarnostih.«

Odprt javni prostor v zgodovinskem jedru Novega mesta nekoč in danes

Brez odgovora na vprašanje, kakšno mesto si želimo

Tekst in foto Tomaž Golob, Zavod za varstvo kulturne dediščine, Območna enota Novo mesto

Kaže se pomanjkanje neke celostne strategije tako glede vrednotenja odprtega javnega prostora v mestnem jedru kot ciljev, ki jih želimo s tovrstnimi prenovami doseči.

Ulice v Novem mestu – in nič drugače ni bilo na Glavnem trgu – so bile nekdanj iz steptane zemlje in posute s peskom, za odvodnjavanje meteornih vod pa so z rečnimi prodniki zgradili mulde. Glavni trg med obema svetovnima vojnoma, Posebne zbirke Boga Komelja, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto.

Današnja podoba javnega odprtega prostora v mestnem jedru Novega mesta je rezultat večstoletnega razvoja in sprememb. Pri načrtovanju prenovitvene sheme je treba najprej razumeti, kaj je v osnovi zgodovinskega oziroma kaj se je od tega tudi dejansko ohranilo. Pri tem je treba uporabljati arhivsko, zlasti slikovno gradivo, pisne vire, rezultate arheoloških izkopavanj kot tudi analize vgrajenih materialov in oblikovnih detajlov v primeru obstoječih mestnih tlakov in mestne opreme. Upoštevati je treba tudi širši prostor okoli obravnavnega mestnega predela kot tudi odnos med zgradbami in odprtimi prostori med njimi. Zgodovinske izkušnje naj bodo vodilo pri izbiri metod, oblikovnih izhodišč in materialov.

Za revitalizacijo mestnega jedra bomo vsi skupaj prav gotovo naredili največ, če bomo v njem omogočili določeno stalnost bivanja in delovanja, gojili skozi čas utečene vzorce obnašanja ter skrbeli, da bodo vsi potrebni posegi v urbano tkivo kakovost mestnega okolja poudarili, ne pa mu škodovali. Pri tem se moramo zavedati, da skladno urejen odprt javni prostor v mestnem jedru pripomore tudi k povečanju mestnega ponosa, obenem pa pripomore k prepoznavnosti mesta in regije ter zagotavlja meščanom in obiskovalcem mesta visok bivanjski standard. Kakovostno oblikovanje in upravljanje z javnim prostorom je ključno tudi za ekonomsko, socialno in kulturno blagostanje mesta. Za uspešno regeneracijo mestnega prostora je še zlasti pomembna celostno oblikovana in premišljena postavljena mestna oprema.

Kljub temu se je seveda treba zavedati, da so vsebine, ki so bile značilne za mestna jedra v preteklosti, pogosto drugačne od tistih, ki jim jih danes namenimo. Dosedanja praksa v drugih mestih kaže, da je najboljšje ohraniti čim več avtentične vsebine na nov, modificiran način ter uskladiti stare vrednote z novimi. Današnja percepcija

mestnega prostora od nekdanjega se bistveno razlikuje v dejstvu, da se tega danes ocenjuje po izgledu in vtisu odprtih mestnih prostorov in ne več toliko po kakovostni ureditvi in funkcionalni izrabi notranjštine posameznih stavb kot nekoč. Razumeti je namreč treba, da to ni več tisti celoviti organizem naselja iz časa nastanka in razvoja, temveč da gre po novem za nekakšne oaze načrtovanih vsebin s ciljem revitalizacije porušeni odnosov znotraj mestnega tkiva. Nujna posledica teh procesov je določen izostanek avtentičnega načina življenja v tako prenovljenih mestnih okoljih.

Povojna prenova odprtih javnih mestnih območij

V Novem mestu ta mejnik predstavlja celovita prenova Glavnega trga, današnje Rozmanove in mestnega predela Na vratih v začetku petdesetih let 20. stoletja po načrtih arhitekta Marjana Mušiča. Po končani drugi svetovni vojni so se tako kot v drugih mestih tudi v Novem mestu pokazale potrebe po reševanju najbolj perečih komunalnih vprašanj, zlasti izgradnje vodovoda, kanalizacije in cest. Zaradi povečanega tranzitnega prometa, ki si je zaradi takrat edinega mostu v Kandiji utrl pot skozi mestno jedro, kot tudi zahtev vojske po usposobitvi državne ceste v območju historičnega Novega mesta za neoviran promet najtežjih in največjih bojnih vozil, je bilo treba narediti večje gradbene posege na območju Glavnega trga in današnje Rozmanove ulice. Izgradnja nove prometnice na Glavnem trgu je bila na srečo sestavni del celostne parterne ureditve trga, ki je ostala nespremenjena do današnjih dni. Tako so bile pri novi nivelaciji tržne ploskve upoštevane tudi površine levo in desno od cestišča, pri višinskem poteku pa tudi navezava na obstoječe pragove hiš. Večji poseg se je zgodil le v spodnjem delu trga, kjer so morali novi cestni profil zaradi cestnoprometnih zahtev

nekoliko znižati, ker pa se z njim zaradi pragov hiš niso mogli znižati tudi pločniki, so morali tako nastalo višinsko razliko reševati s stopničasto oblikovanimi pločniki. Drugo ozko prometno grlo je bilo območje Gorenjih vrat, kjer so ravno tako morali nekoliko poglobiti in razširiti cestišče. V ta namen so morali podreti del stare kresije. Srečna okoliščina pri tem velikem in za prihodnjo mestno podobo pomembnem gradbenem posegu je bilo dejstvo, da je mesto sočasno moralo reševati še spomeniški problem, ki naj bi bil rešen do bližnje obletnice ustanovitve brigad. Na srečo je bil tedaj sprejet arhitektov predlog, da bi obe vsebini združili in tako omogočili kvalitetnejše oblikovanje tega dominantnega mestnega motiva v območju današnje Knjižnice Mirana Jarca, ki je obenem tudi osrednji spomenik NOB v Novem mestu (vir: Marjan Mušič, Arhitektura za vse čase, Ljubljana 2002).

Težko trdim, da se od tistih, danes že daljnih petdesetih let prejšnjega stoletja v zgodovinskem jedru Novega mesta ni nič zgodilo, pri čemer mislim predvsem na izredno počasno celostno prenavo več zalednih ulic (Vrhovčeva, del Šolske, Dilančeva, Jenkova ter v zadnjem obdobju tudi Cvelbarjeva, Kosova in Sokolska ulica), se pa kaže pri vsem tem pomanjkanje neke celostne strategije tako glede vrednotenja odprtega javnega prostora v mestnem jedru kot ciljev, ki jih želimo s tovrstnimi prenovami doseči, če pri tem odmislimo prenavo komunalne infrastrukture, poseg, ki je sestavni del tovrstnih dejavnosti, in estetskega izboljšanja podobe posameznih mestnih predelov. Gre predvsem za večno, tako rekoč primarno vprašanje, kakšno mesto si sploh želimo oz. kakšno naj bo mesto po meri današnjega človeka. O tem je bilo že veliko napisanega in povedanega, pa ničesar dorečenega. Tudi jaz sem o tem pisal v prejšnji številki revije, ko sem se dotaknil zelo perečih odnosov med prometom in peščevimi

Z leti je seveda treba izvesti tudi določena vzdrževalna dela na sicer izredno dorečenih arhitekturnih detajlih znotraj spomeniškega območja Na vratih. Kot ponavadi se v Novem mestu tega lotevamo z »visoko pieteto« do kulturnih spomenikov, kar se kaže tudi v končnem rezultatu. Ker je bil resnično ponesrečen poseg izveden nestrokovno ter brez vednosti in soglasja pristojne enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine, je v nadaljnji obravnavi pristojne inšpekcijske službe. O košu za smeti pod Savinškovim kipom pa si naj vsakdo ustvari svoje mnenje. Dokumentacija Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Novo mesto.

V petdesetih letih prejšnjega stoletja so v Novem mestu zaradi novih komunalnih in prometnih zahtev v celoti prenovili Glavni trg in Rozmanovo ulico. Večji poseg se je zgodil tudi v območju Gorenjih vrat, kjer so morali zaradi razširitve in znižanja cestišča podreti del objekta t. i. stare kresije (leva stavba na fotografiji). Gorenja vrata pred opisanih regulacijskim posegom, Posebne zbirke Boga Komelja, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto.

Do izgradnje nove cestne infrastrukture in spomeniškega območja Na vratih, ki je obenem tudi osrednji spomenik NOB v Novem mestu, je bil na tem mestu Katarinin trg z Marijinim kipom, ki je bil pred leti vnovič postavljen na prenovljeni Strmi poti. Desni objekt v ozadju je danes del Knjižnice Mirana Jarca, na lokaciji levega pa je bila po načrtih Marjana Mušiča zgrajena privzdignjena ploščad s spominsko ložo. Dokumentacija Dolenjskega muzeja Novo mesto.

površinami, rešitev katerih je predpogoj za kakršno koli razmišljanje o regeneraciji mestnega okolja. Skratka, ko si odgovorimo na ti dve vprašanji, sta oblikovanje odprtih javnih prostorov in izbira ulične opreme zgolj logična posledica naših potreb in želja, zgolj arhitekturno, likovno in tehnično vprašanje. Pri tem moramo upoštevati dejstvo, da nobena posamezna ustanova ni povsem sama odgovorna za podobo odprtega javnega prostora. Ključ do uspeha pri ohranjanju atraktivne ulične scenerije je v timskem delu, večdisciplinarnem pristopu in sodelovanju širše javnosti. Zato je pomembno, da Mestna občina Novo mesto končno osnuje ekipo za to usposobljenih strokovnjakov, ki bo z javnim prostorom upravljala, pri tem upoštevala okoljske zahteve ter usklajevala vsa načrtovalska in izvedbena dela. Trdim, da je zelo kratkovidno, ko se v mestu začnejo pripravljati zgolj vidno naravnane izboljšave brez pravih vsebinskih rešitev.

Parтерна prenova ulic in trgov

Pri načrtovanju prenove ulic in trgov je treba upoštevati kar nekaj pravil. Ulični tlaki in vgrajeni materiali so svojevrstni temelj grajenemu okolju. So podstavek, na katerem stojijo stavbe in morajo zadostiti tako estetskim kot praktičnim zahtevam. V navezavi s tem je treba znotraj mestnega jedra vzpostaviti hierarhične odnose med po-

sameznimi, skozi zgodovinski proces mesta oblikovanimi okolji. V Novem mestu se je ob obnovi zgoraj navedenih ulic zgodila ravno ta napaka, ko so načrtovalci sicer pravilno določili strukturo uličnih tlakov, so pa izbrali prebogato oblikovane ulične svetilke tipa »Stara Ljubljana« glede na značaj teh odprtih prostorov z večinoma skromno zasnovano, t. i. anonimno arhitekturo. Oblikovanje odprtih prostorov torej naj bo preprosto, robustno in fleksibilno z upoštevanjem zgodovinskih in oblikovnih značilnosti kraja. S talnimi ureditvami in z elementi mestne opreme se ne sme vzpostavljati vizualnih poudarkov v prostoru s ciljem preusmeritve pozornosti z morebitne arhitekturne revščine okoliškega stavbnega fonda. Pomembno je, da se v zgodovinskih središčih – in v Novem mestu je to primer – ohranjata tradicionalna oblika in pojavnost ulic. Tradicionalna delitev ulice z obojestranskimi muldami na površine, namenjene vozilom, in peščeve površine je pomembna tako z vizualnega kot zgodovinskega vidika in je eden od vzrokov za nasprotovanja že marsikje uveljavljeni praksi tlakovanja ulice od zidu do zidu v enotnem tlaku. Seveda se moramo pri tem zavedati, da so bile ulice v Novem mestu včasih iz septane zemlje in kvečjemu posute s peskom, za potrebe odvodnjavanja meteorne vode pa so bile zgrajene mulde iz rečnih prodnikov. Od kosov mestne opreme, kot jo poznamo danes, je le

sem ter tja brlela kakšna ulična svetilka, pred nekaterimi trgovskimi lokali, zlasti pa pred hišami v stranskih ulicah so stale klopi, saj je bila ulica pogosto bivalni podaljšek stanovanjskih prostorov. Če upoštevamo še dejstvo, da prometa skorajda ni bilo, je bilo mogoče na trgih in ulicah zaznati določen smisel za vizualni red.

Moderna obravnava ulic zahteva povečano preskrbo z ulično opremo, kot so klopi, smetnjaki, prometni znaki, usmerjevalne table, svetilke, stojala za kolesa, oglaševalski stebri, gostinski vrtovi itd. V tem pogledu lahko v mnogih mestih opazimo, da celotne mestne predele ali vsaj posamezne ulice in trge namenijo izključno pešcem, ko prostori postanejo kraji srečevanja in druženja, uličnega performansa ipd., kar pa zahteva enotno, marsikdaj sterilno in dokaj dolgočasno tlakovanje teh površin ter obilico mestne opreme. S tem se v prostoru poruši tradicionalni vizualni red in okoliške zgradbe, kot je bilo že zapisano, so le še kulisa novemu sodobnemu dojemanju odprtega mestnega prostora. Dosledno ločevanje prometa in ljudi vodi odprto grajeno okolje v dva svetova, od katerih prvega definirajo prometni strokovnjaki in drugega urbani dizajn. Prometne zahteve zahtevajo dosledno in standardno oblikovanje znakov, usmerjevalnih tabel in cestnih oznak. Zahtevajo tudi dosledno razmejevanje med prometom in pešconami za učinkovito kroženje pro-

Pred leti je Mestna občina Novo mesto v mestnem jedru začela fazno naravnani projekt prenove stranskih ulic, ki je poleg rekonstrukcije gospodarske javne infrastrukture zaobjela tudi celostno zunanjo ureditev ulic z vgradnjo osnovnih elementov mestne opreme. Pristop je vsekakor pravi, le svetilke tipa »Stara Ljubljana« so nekoliko prebogate za to okolje, po drugi strani pa so bili izbrani najcenejši jaški, ki veselo rjavijo in kvarijo sicer ugoden vtis. Dokumentacija Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Novo mesto.

Ker Novo mesto še vedno ne premore ustreznega podzakonskega akta, s katerim bi se določili parametri za oblikovanje mestne opreme, smo kljub določenim prizadevanjem še vedno priča stihiji različnih rešitev, ki so vzrok zanemarjeni podobi odprtega mestnega prostora. Dokumentacija Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Novo mesto.

Eden od perečih problemov v mestnem jedru so poleg električnih in plinskih omarice ter klima naprav tudi smetnjaki. Marsikje to resnično veliko težavo rešujejo s potopnimi izvedbami ali jih vsaj skušajo zakriti z ustrežno oblikovanimi kulisami. Smetnjaki, ki stojijo pred vhodom v prostore Mestne občine Novo mesto na Glavnem trgu, odgovornim očitno niso moteči. Le kaj si o vsem tem mislijo njihove stranke in mimoidoči? Dokumentacija Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Novo mesto.

Tipske usmerjevalne table, ki se jih sicer pospešeno postavlja na mestnem obrobju, so glede na obliko, mesto postavitve in višino namenjene predvsem mimo vozečim voznikom, ne pa pešcem. Potreb po postavitvi tovrstnih usmerjevalnih tabel v zgodovinskem jedru Novega mesta ni, saj vnašajo samo še dodatni nemir v že tako preobremenjen odprti javni prostor. V kolikor bi se pokazala resnična potreba po njihovi postavitvi, zlasti v turistične namene, bi morale biti te izdelane v merilu, primernem za pešca, premišljeno postavljene na mestih križanja pešcevih poti ter oblikovno skladne z ostalo mestno opremo. Dokumentacija Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Novo mesto.

meta in varnost pešcev. Zato je treba voditi ustrezne prometne in socialne dejavnosti tako, da si lahko v čim večji meri delijo isti prostor. Tak pristop nudi nove priložnosti za kombiniranje principov oblikovanja kakovostne ulične scenerije z varnostjo prometa s ciljem ohranjanja tradicionalnega uličnega značaja. Menim, da je to tudi edini pravi pristop za prenovo odprtega javnega prostora v zgodovinskem jedru Novega mesta, kar pa ne pomeni, da ima promet neomejeno domovinsko pravico do bivanja v vsakem kotičku mesta oziroma da so obstoječe prometne zagate v mestu sprejemljive. Le skladno urejen mestni prostor je namreč lahko učinkovit, ki obenem nudi tudi več varnosti ter kulturnih in ekonomskih potencialov.

In kako se tega lotevamo v Novem mestu?

Z eno besedo: slabo. Edini resni poskusi, pa še ti brez opredelitve do odprtih vsebinskih vprašanj glede načina izrabe odprtega javnega prostora, so bili leta 2004, ko je Mestna občina Novo mesto v ta namen ustanovila dve komisiji oziroma delovni ekipi, in sicer za mestno opremo ter javne spomenike in obeležja. Zadnji so zagotovo mestotvorni element ter sestavni del vsake ulične scenerije in Novo mesto je v tem pogledu prav gotovo podhranjeno, saj odgovorni v mestu očitno ne zmorejo zadosti volje, da bi zaslužnim meščanom in drugim, ki so

prispevali k razvoju mesta in ponesli ime mesta v svet, tudi na ta način izkazali primerno priznanje oziroma da bi tako ovekovečili za mesto pomembne zgodovinske dogodke. Tu se nudi tudi idealna priložnost, da bi mestni prostor obogatili z oblikovno dorečenimi motivi iz bogate arheološke preteklosti mesta, saj se konec koncev Novo mesto razglašča za mesto situl.

Podpisani sem sodeloval v komisiji za izbor elementov mestne opreme. Pri snovanju oziroma izbiri elementov uličnega pohištva je bilo treba najprej rešiti dilemo, ali uporabiti množično producirane zgodovinske sloge ali razmišljati o izvornem sodobnem oblikovanju, ki lahko prav tako zagotavlja stalnost obrtniške tradicije v kraju, s tovrstnim pristopom pa se tudi na zelo opazen način manifestira samozavest mesta. Na koncu je padla odločitev, da ključne elemente mestne opreme oblikuje znani novomeški grafični oblikovalec Peter Simič, ostale, manj pomembne kose opreme pa se izbere iz katalogov. V komisiji smo sodelovali tako strokovnjaki s področja umetnostne zgodovine, arhitekture in konservatorstva kot tudi tehnologi iz novomeške komunale, ki so predlagali ustrezne tehnološke rešitve pri izdelavi prototipnih kosov opreme, da bi bila ta varna pred vandali. V delavnica šolskega centra v Novem mestu so nato izdelali vzorčne primere mestnih in parkovnih klopi, slednje so bile nato

tudi množično vgrajene ob sprehajalnih poteh na obrežju reke Krke, na kapiteljskem griču, ob Grmskem gradu in še kje. Sredi projekta pa se je zamenjala mestna oblast, ki očitno prizadevanj prejšnje ne priznava, in omenjena projekta sta do nadaljnjega v fazi mirovanja. Tu je treba omeniti, da izdelavo kataloga ulične opreme narekuje veljavni PUP za mestno jedro iz daljnega 1991, in ker mesto še vedno v tem pogledu ne premore ustreznega podzakonskega akta, smo še vedno priča stihiji različnih rešitev, ki so vzrok zanemarjene podobe odprtega mestnega prostora.

Zapisano bo treba očitno kmalu preveriti v praksi, saj si je Mestna občina Novo mesto v letošnji program zapisala, da bo začela zasnovo urejanja celovite prenove javnega prostora Glavnega trga (zunanje ureditve, fasade, razsvetljava, tlakovanje, urbana oprema ...) vključno s prenovo gospodarske javne infrastrukture. Verjetno smo že vsi radovedni, pa tudi malo zaskrbljeni, kakšna bo »nova« podoba Glavnega trga, zlasti če se ne bo pred tem začelo celovito reševanje že omenjenih odprtih vsebinskih vprašanj, v tem kontekstu pa se bo treba tudi opredeliti do obstoječe Mušičeve rešitve.

Bogdan Miklič, romski novinar

Nedorečenosti glede romskih volitev

Novomeške romske volitve so tako pokazale vrsto pomanjkljivosti, ki jih bo zakonodajalec do naslednjih rednih lokalnih volitev (časa je le eno leto) moral odpraviti. Predvsem pa je pomembno, da Romi govorimo v imenu Romov in nihče drug namesto nas.

Romi v naši državi so upravičeni do posebne stopnje manjšinske zaščite, ki je namenjena uveljavljanju in zaščiti interesov ter pravic Romov. Romi imamo svojega predstavnika v 20 slovenskih občinah (kmalu tudi v Grosuplju?).

Rom, ki se mu po žilah pretaka romska kri, bi po vseh naravnih zakonih pričakoval, da bo samodejno imel aktivno in pasivno volilno pravico, da bo lahko volil in bil izvoljen. Pa temu vedno ni tako. Prav zadnje nadomestne volitve za romskega svetnika v novomeški občini so potrdile, da je v zvezi s kandidaturom romskih svetnikov in sploh z romskimi volitvami še veliko nedorečenega. Morda bi bilo najbolje, da bi vzel stvari v roke spet Rajko Šajnovič, borec za pravice Romov, ki bi ustavnemu sodišču dal predlog za spremembo zakonov glede volitev pripadnikov romske skupnosti. Naj spomnimo, da je bil prav on tisti, ki je vložil ustavno presojo za spremembo člena zakona o lokalni samoupravi, ki govori o romskem svetniku.

Kot vemo, smo imeli na letošnjih nadomestnih volitvah v Novem mestu dva kandidata za sedež v mestnem svetu. Kandidaturo sta vložila 46-letna Dušica Balažek in 22-letni Marko Stojanovič. Oba sta po mnenju volilne komisije izpolnjevala pogoje za kandidaturom. Nekaj dni pred volilno nedeljo pa se je v kampanjo vmešal Miran Komac z Inštituta za narodnostna vprašanja, ki je javnost opozoril, da Balažkova ni Rominja, ampak »civilka«, poročena z Romom, tekoče govori romski jezik, dolga leta dela kot pomočnica vzgojiteljice v vrtcu Pikapolonica.

Ko se je Balažkova v zakonitem roku opredelila za pripadnico romske skupnosti, je samodejno lahko tudi kandidirala za romsko svetnico in bila v nedeljo s 119 glasovi izbrana. Marko Stojanovič je zbral le 83 glasov. Skoraj je že kazalo, da Stojanovič sploh ne bo smel oddati glasovnice, saj vabila na volitve sploh ni prejel, podobno kot še mnogi »avtohtoni« Romi z volilno pravico. Brez vabila pa ne moreš voliti, čeprav si kandidat za svetnika? Napako so na njegovo prošnjo popravili in ga vseeno spustili, da je v volilno skrinjico vrgel svoj glas. Stojanovič se je pritožil na izid volitev, in sicer zaradi dela volilnih organov in sestave volilnih odborov ter nezakonitosti kandidature protikandidatke. Posebna volilna komisija je njegov ugovor zavrnila in razglasila rezultate glasovanja ter potrdila zmago kandidatke Dušice Balažek. Kot je bilo slišati iz ust predstavnice volilne komisije, se na volitvah ni zgodilo nič takega, kar bi spremenilo izid glasovanja, zato ni razlogov, da bi bilo treba rezultate razveljaviti in volitve ponoviti.

Novomeške romske volitve so tako pokazale vrsto pomanjkljivosti, ki jih bo zakonodajalec do naslednjih rednih lokalnih volitev (časa je le eno leto) moral odpraviti. Jasno bo treba odgovoriti na vprašanje, kdo je lahko pripadnik romske skupnosti. Kakšne pogoje in merila mora izpolnjevati, da se lahko vpiše med Rome, in ne le, da z njimi živi? Kakšne pogoje mora izpolnjevati kandidat za romskega svetnika, da ga bo kasneje potrdil tudi občinski svet? Kakšno povezavo ima občinski svet s potrditvijo svetnika? Ta potrditev ni umestna, saj so kandidata izbirali Romi sami. Pod kakšnimi pogoji romski volilci svojega svetnika lahko odpokličejo in mu preneha mandat? Kako lahko Neromi sestavljajo volilno komisijo, ko pa se odloča o romskih zadevah? Kakšna so merila za »romsko« občino, ki naj bi zagotovila romskega svetnika? To je samo nekaj vprašanj, na katere bo zakonodajna stroka morala pripraviti predloge, da se bomo izognili nejasnostim in da bodo postopki potekali kristalno jasno in natančno za vse. Pomembno je, da Romi govorimo v imenu Romov in nihče drug namesto nas.

Spomnimo se, da so občini Grosuplje že pred nekaj leti odredili, da mora sprejeti romskega svetnika, pa so bili občinski svetniki vedno proti. Zdaj je sprenevedanj konec, saj je zakonodajalec določil, da bo državna volilna komisija sama v treh mesecih po uveljavitvi sprememb zakona o lokalni samoupravi izvedla volitve za romskega svetnika v občini Grosuplje.

Katja Martinčič

M ... Ž ... METRO? (obkroži)

Sprašujem se namreč, kdaj in kako se je zgodilo, da sta se moški in ženski spol v svojih značilnostih, predvsem psihičnih in vedenjskih, tako premešala in prepletla, da se mi, recimo ob gledanju nesrečne Kmetije slavni, Salome zdi veliko bolj ženstvena od večine »pravih« žensk tam.

Priznam, že od nekdaj, ampak res od nekdaj, so mi šli strahotno na živce moški, ki so se za maškare preoblačili v ženske. Mogoče se sliši čudno, maškare so pač maškare, ampak mene je ob gledanju brkatih in kosmatih tipčkov v ženskih oblačilih, z naličenim obrazom in dvignjenim mezinčkom vedno obhajal slab občutek. Nekakšna zla slutnja, da vse to ni samo maškarada, ampak bolj nekakšna zakamufilirana manifestacija požensčenih mačotov. Saj je možno, da si vsak moški želi enkrat v življenju občutiti, kako je, če te čez hrbet veže elastika modrca, če moraš zaradi kratkega krila noge cel večer tiščati skupaj in če ti najlonke neprestano lezejo dol. Toda zadnje čase se zdi, da se tovrstna zabava ob preoblačenju spreminja v urbani modni trend. Kako pa drugače, če v vsaki drugi reviji, ki jo odpre, vame boljši paleta manekenk v sila modernih moško krojenih suknjičih in hlačah na rob, zraven pa je nališpan lepoteč s pobarvanimi lasmi, v srajčki pastelne roza barve, z očali kot modnim dodatkom in ročno torbico, ki bi se zdela premajhna celo kakšni hollywoodski zvezdi. Ali sem res krivična, ker si preprosto ne želim, da bi moški naokrog hodili v krilih (če pač niso Škoti in to ni sestavni del njihove noše)?

No, ja, res je, da nisem nekakšen modni guru in da osebno ne dam prav veliko na trende, zato se nadaljnemu pametovanju o oblačilih hvaležno odpovem. Kar me v resnici skrbi, je malo manj površinsko od obleke. Sprašujem se namreč, kdaj in kako se je zgodilo, da sta se moški in ženski spol v svojih značilnostih, predvsem psihičnih in vedenjskih, tako premešala in prepletla, da se mi, recimo ob gledanju nesrečne Kmetije slavni, Salome zdi veliko bolj ženstvena od večine »pravih« žensk tam. Videti je, da moški postopoma postajajo negotovi in rahlo mevžasti, kar sočasno spreminja ženske v osvajalsko agresivna in nezdravo ambiciozna bitja. Emancipacija je bila definitivno krasna stvar, čudovito je, da ima danes tudi ženska lahko uspešno kariero in moški predano skrb za otroke. Samo brez navijalk na glavi in rožastega predpasnika, prosim. Temu se že ne reče enakopravnost spolov, če se en spol spremeni v drugega. In da ne bi kdo mislil, da hočem reči kaj v stilu globokoumnih šal o ženskah in raznorazni beli tehniki. Prepričana sem, da ženska lahko, tudi če dela na gradbišču ali na barki, ohrani nekaj svoje ženstvenosti in prav tako lahko moški, ki prodaja rože, kuha ter čuva otroke, to dela z moškim šarmom.

Najhuje se ta menjava vlog začena kazati, logično, pri osvajanju in daljnoročno v zvezah. Ne pravim, da je dobro, če skupina samskih moških hodi ven zgolj zato, da lovi zabave željne mladenke za eno noč in se s tem dokazuje. Enako neumno je samo še to, da danes isto počnejo tudi ženske. Lepo se oblečejo in nališpajo, potem pa gredo »na tipe«. Če se slučajno zgodi, da je simpatija kaj večja od gole spolne privlačnosti, smo spet tam, kjer ženska postaja lovka in moški nebogljen plen. Ne vem, zakaj je temu tako, morda so se ženske preprosto naveličale »čakati na prvi korak« in začele same pristopati k nasprotnemu spolu, ga ogovarjati, plačevati pijače, prositi za številke in vabiti na zmenke. Pol manj ali nič dela za moške torej, juhej. Tudi seks ni več nikakršen tabu in redko katera dama se danes še ugrizne v jezik, kadar je to edini cilj pri njenem novem poznanstvu. Pravijo sicer, da je držanje niti v rokah že od nekdaj prikrita ženska veščina, ampak vseeno tako samozavestno, neposredno in brez sramu do sedaj še niso obvladale situacije. Ker niti niso imele priložnosti, zdaj pa to postaja celo nadvse zaželeno.

Novodobni metroseksualni trend se torej ne kaže samo v tem, da moški po 2 uri na dan preživijo v kopalnici, hodijo na razprodaje oblačil, jedo presno hrano in se hodijo na lepotni spanec. Za sabo je potegnil tudi (včasih) nežnejši spol, ki zdaj postaja vse prej kot to. Dame streljajo bizone, lovijo divje konje in obredno popivajo, medtem ko gospodje nabirajo maline, se krasijo s perjem in se ovešajo s cvetnimi ogricami med čakanjem svoje izbranke. In za to sploh ni več potreben izgovor, kot so maškare. Dovolj je reči, da si »urejen, napreden in pedanten«. Ampak jaz dobro vem, da hočem kopalnico več ali manj zase, da hočem nekoga, ki bo pobijal pajke in menjal žarnice namesto mene (čeprav oboje znam tudi jaz), nekoga, ki se bo večkrat prijazno zlagal, da sem videti odlično, in se bom zaradi njega počutila bolj žensko, bolj jaz. Skratka, kdo pa si želi sveta, v katerem so ženske same bogomolke in črne vdove?

Gregor Macedoni

Gradnja Šmihelske ceste in zdravstvenega kompleksa Brez vprašanj, prosim! (Delamo.)

Načrt je pravno in finančno korekten, vendar nas tudi po preučitvi 16 strani pusti brez prepričljivih odgovorov, zakaj ravno predlagani način izvedbe.

Brez jasne usmeritve (poznavanja poti, smeri) je pot do cilja nejasna. Če pa cilja sploh ne poznamo in gremo na pot, je to najverjetneje »misijska nemogoče«. Udeleženci na poti brez jasnega cilja lahko vseskozi trdijo, da je njihov trud velik, in če so hkrati nesposobni širše kritične presoje, potem nič ne zmore omajati njihove samopodobe in pomena.

Izvedba građenja v novomeškem zdravstvenem kompleksu, ki bodo posledica rekonstrukcije oz. izgradnje Šmihelske (Ljubenske) ceste od Šmihelskega mostu naprej po robu sedanjega zdravstvenega kompleksa, je primer take poti proti nejasnemu cilju.

Občinski svet bi moral na zadnji (septembrski) seji obravnavati gradivo, na podlagi katerega bi določil način izgradnje novega poslovno-garažnega kompleksa. Gradivo sta pripravila Oddelek za razvoj in premoženjske zadeve Občinske uprave in zasebno podjetje Espri na podlagi njim dosegljivih izhodišč. Gradivo je pravno in finančno korektno, vendar nas tudi po preučitvi 16 strani pusti brez prepričljivih odgovorov, zakaj ravno predlagani način izvedbe. Zato je bila obravnavna predloga na seji umaknjena, jaz pa k tej razpravi dodajam nekaj vprašanj, ki so zelo enostavna, vendar gradivo nanje ne odgovarja. Težava namreč ni v tem, kaj gradivo pove, temveč v pomanjkljivi opredelitvi strateških izhodišč.

Prvo vprašanje je, ali je treba zagotoviti selitev Dolenjskih lekarn iz sedanjega objekta v nov poslovno garažni objekt čez cesto. Ureditveni načrt namreč to omogoča, saj predvideva 1500 m² poslovnih površin v novem objektu. Dolenjske lekarnice niso zasebna gospodarska družba, ampak javni zavod dolenjskih in belokranjskih občin, torej jim pogoje za delo v deležu, ki presega ustvarjen presežek prihodkov nad odhodki na območju Novega mesta, zagotavlja Mestna občina. Zato mora denar za morebitno selitev prej ali slej (glede na način, kako bi izvedbo kratkoročno prepustili zasebnemu investitorju) zagotoviti občina. Torej, zakaj selitev? Kolikor vem, je bila selitev nujna posledica, če bi izbrali različico, da bo nova trasa sedanje Kandijske ceste potekala ob nabrežju Krke za sedanjo Interno bolnišnico. S tem bi dosegli celovito zaokrožitev zdravstvenega kompleksa z minimalnim notranjim prometom. Ker je bila ta varianta ob sprejemu ustreznih dokumentov izločena, se postavlja vprašanje, zakaj se selitev lekarne še vedno kot možnost pojavlja tako v sprejetem Ureditvenem načrtu (11. člen) kot tudi v gradivu za zadnjo sejo Občinskega sveta. Kot občan torej pričakujem ustrezen argumentiran odgovor, zakaj bi morali za lekarniško dejavnost kupovati nove prostore ter prodajati stare. Če je edini argument, da ne bo treba hoditi čez cesto, ko bomo dobili recept v Zdravstvenem domu, naj nekdo prosim pred tako odločitvijo še izračuna, koliko stane podhod iz predvidene nove garaže pod cesto do obstoječe lekarne.

Drugo vprašanje je, zakaj ni opredeljenih potreb, ki naj bi zapolnile »poslovni« del novogradnje. Če je selitev lekarne brez pravih argumentov, bi si javnost zaslužila izvedeti, kakšne dejavnosti so predvidene na tej za javni interes pomembni lokaciji. Dosedanja gradiva namreč omenjajo tudi potrebo po selitvi dela servisnih dejavnosti Zdravstvenega doma. Glede na dejstvo, da je tudi Zdravstveni dom javni zavod več dolenjskih občin, bi bilo prav, da bi bile te potrebe jasno zapisane in v smislu investicijske upravičenosti ovrednotene. Ne znam si predstavljati, da se opredeljuje način izbire zasebnega partnerja na podlagi »morebitnega« nakupa poslovnega dela objekta s strani Mestne občine, drugih bolj »zahtevnih« variant pa ni opredeljenih. To je tako, kot bi bodoči podjetnik v svojem poslovnem načrtu predvidel kot kupca svojih storitev in izdelkov kar samega sebe.

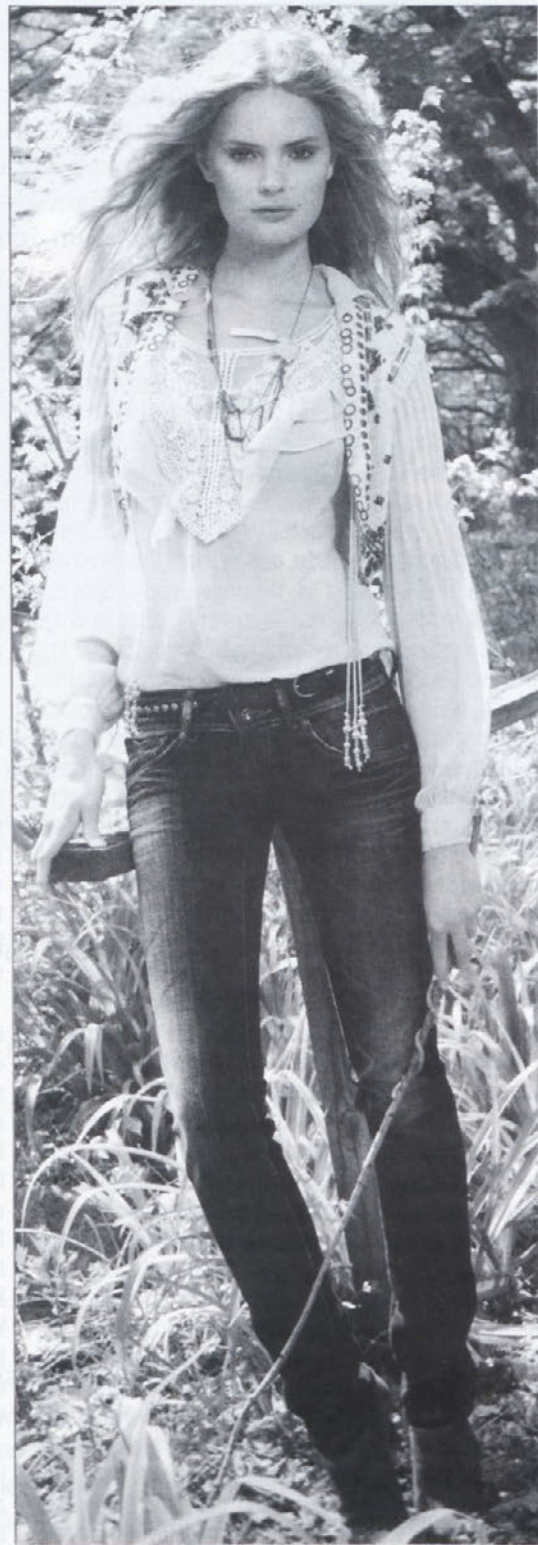
Tretje vprašanje je kriterij izbire zasebnega partnerja. Gradivo pravi, da se bo izbrala najugodnejša ponudba, ki se bo dokončno opredelila na končnih pogajanjih z izbranim zasebnim partnerjem (zakaj se pogajati, če je nekdo že najugodnejši?). Po mojem razumevanju sta končna kriterija za izbiro zasebnega partnerja zgolj dva, in sicer cena parkiranja ter doba vračila investicije. Oba kriterija sta povezana. Enega lahko fiksno določimo in potem je preostali kriterij edino merilo izbire. Če rečemo, da bo doba, v kateri bo zasebni partner lahko upravljal objekt, 30 let, potem želimo z izbiro doseči čim nižjo ceno ure parkiranja (predpostavka 1 EUR/uro, ki je v gradivih, je po moji oceni previsoka). Lahko pa seveda predpišemo ceno parkiranja v skladu z novomeško strategijo urejanja prometa (ki je seveda ni) in iščemo izvajalca, ki bo ob tej predpostavki čim hitreje objekt vrnil v občinsko upravljanje in lastništvo ter se bo tako ustvaril kakšen presežen evro, ki bo lahko vložen v nadaljnji razvoj. Seveda je vse skupaj povezano s prvima vprašanjema, saj ni vseeno, na kakšen način se bodo prodajali ali oddajali poslovni prostori v objektu. Nenavadno je torej, da gradivo Občinske uprave ne opredeljuje jasno kriterijev izbire, kar lahko hitro dopušča različne interpretacije glede večjega prostora za izbiro bolj zelenega investitorja (ki pa ni nujno tudi najoptimalnejši).

Četrto vprašanje je, zakaj predlog občinskemu svetu predlaga način izvedbe javno-zasebnega sodelovanja prek podelitve stavbne pravice. Vprašanje je pomembno zaradi dejstva, da gradivo navaja, da je to najenostavnejši način, ki bo omogočil najhitrejšo izvedbo vseh postopkov. Da se mudi, se argumentira na način, da bo v primeru kasnejše (ne sočasne z izgradnjo ceste) izvedbe investicija dražja. Se strinjam. Toda zakaj gradivo nič ne pove, kdo je odgovoren, da je občinski svet, kot že večkrat v minulih letih, soočen z dejstvom, da se nekaj MORA NUJNO sprejeti, ker bodo drugače negativne posledice (npr. izgradnja nove regijske komunalne čistilne naprave, ki je na koncu postala zgolj rekonstrukcija obstoječe mestne čistilne naprave). Osnova za gradnjo garažno poslovnega objekta A3 je bila podana s sprejetjem ureditvenega načrta Zdravstvenega kompleksa Novo mesto na seji občinskega sveta 17. 4. 2008. Pred več kot 17 meseci. Sedaj se pa zelo mudi, da bo gradnja izvedena čim hitreje. Pa čeprav brez jasnih ciljev in argumentirane razprave.

Posledice napačnih (prehitrih) odločitev so lahko velike. Seveda se bodo posledice občutile v prihodnosti, ki današnjim nosilcem funkcij očitno ne predstavlja problema. Ob današnjih velikih dolgovih občinske blagajne je verjetno edina logična izbira prestavitve problemov, stroškov in vsega, kar greni današnji dan ter kazi podobo uspešnih občinskih voditeljev, v neko kasnejše, čim bolj oddaljeno obdobje. Saj je že veliko vložena današnjega truda in veliko začelih projektov neizmeren uspeh. Toda občanom ne danes ne v prihodnosti ne koristijo ogromni vložki časa in energije tavajočih na poti brez jasnih ciljev.

SILVER

Novi trg 1

Pepe Jeans®
LONDON

s.Oliver®

Dezigual®

BLUE
JEANS
GAS

Študentski dom ali zasebno stanovanje?

Katja Martinčič, foto Luka Prijatelj

Dragi študentje in drage študentke, priča ste prvemu poskusu Študentske rubrike v reviji Park. Tokrat je res bolj kratka, marsikaj bi še lahko vsebovala, marsikaj se še da povedati. Ampak kot rečeno, to je še le poskus, uvod, prebijanje ledu. In da bo v naslednjih številkah Študentska kamrica zaživela, kot se spodobi, torej pestro, polno in raznoliko, kot je študentsko življenje, vas vabim k sodelovanju. Vsi, ki vas zanima novinarsko pisanje, ustvarjanje, spremljanje novosti in sprememb na področju šolstva in ostalih oblik študentskega življenja, pišite na moj elektronski naslov. Prav tako pišite, če si ne želite biti del novinarske ekipe, imate pa dobro idejo, o čem bi lahko pisali v tej rubriki. Torej, čakam vaša e-pisma in vam želim nadvse uspešen začetek študijskega leta. Katja Martinčič (martincic.katja@gmail.com)

Začetek študija za študente, živeče izven Ljubljane, kljub naraščajočemu številu fakultet in visokih šol v domačem okolju v večini primerov še vedno vključuje tudi preselitev. Nov domek si bruci iščejo glede na kraj študija pa tudi glede na lastne želje in seveda denarne zmožnosti (staršev). V osnovi obstajata dve možnosti: študentski dom ali zasebno stanovanje, obe pa imata tako prednosti kot slabosti. Dom naj bi bil, takšno je ustno izročilo študentskih veteranov, prostor neprestanih zabav in drugo ime za »pravo študentsko življenje«. Hkrati pa žal kraj omejene zasebnosti, kjer je zelo veliko, predvsem dolžina študija, odvisno od samodiscipline in kjer je kakovost bivanja pogojena tudi z dobrimi sosedskimi odnosi. Najbližji sosed namreč spi dober meter in pol stran, če nisi ravno v samski sobi. Zanj moraš namreč izpolnjevati posebne pogoje (vpis v 3. letnik študija, zadovoljiv uspeh) in pisati dodatne prošnje. Enako je s preselitvami v drugo sobo ali celo drug študentski dom. Ureditev sob se razlikuje glede na posamezne študentske domove, najpogosteje pa se kuhinja in kopalnica delita z vsaj še šestimi študenti. Drugače je z najemom stanovanja pri zasebniku, predvsem je iskanje tega lahko dolgotrajno in neprijetno pa tudi kasneje mora biti študent pozoren na mnoge pasti in zanke v najemni pogodbi. Vsekakor je natančno branje te nujno potrebno. Študentu najemniku se zdi samoumevno, da lahko v stanovanju, za katerega mesečno plačuje najemnino, počne kar želi. Nema lokrat pa se zgodi, da drobni tisk v pogodbi pravi drugače. Nekateri stanodajalci zahtevajo strogo tišino po deseti uri, prepovejo obiske v stanovanju in podobno, kar se ponavadi ne sklada najbolje s študentskim načinom življenja. Pridobitev stanovanja in vselitev vanj pomenita tudi zvrhan kup birokratskih opravkov, fotokopiranja dokazil o šolanju in potrdil o vpisu, podpisovanja pogodb in tako dalje, zato je pametno, da se vsak bodoči študent že vnaprej temeljito pozanima o vseh možnih zahtevah. Slabost pri vpisu v študentski dom je, da kljub oddaji prošnje do objave prednostnega seznama na internetu in izračuna točk ne veš, če in kdaj boš dobil svojo sobo. Posledično marsikdo hkrati išče še stanovanje, vsaj za prvih nekaj negotovih mesecev, utegne pa se zgoditi, da te še pred začetkom študijskega leta v nabiralniku pričaka odločba o vselitvi v študentski dom in tako kar na enkrat plačuješ dvojno najemnino. Vsaj v času, za katerega je bil določen odpovedni rok v najemniški pogodbi (še ena stvar, ki je v najemniški pogodbi ne smete spregledati!). Najbolje je torej, da si še pred iskanjem stanovanja natančno prebereš pogoje za subvencionirano bivanje v domu in postopek za izračun točk (točke prinese tako nizek letni dohodek staršev študenta kot tudi šolski uspeh minulega leta in kilometri oddaljenosti od kraja študija), in tako vsaj približno veš, koliko časa boš čakal. Še to – ker je več študentk kot študentov, imajo dekleta prednost pri vselitvi. Najprej v domove vselijo prvih 600 študentk na seznamu.

Naslednje, kar sicer ni statističnega značaja, je pa bistveno za prijetno bivanje, so sostanovalci. Treba se je

zavedati, da živeti z nekom ni enako občasnemu srečanju na kavi v mestu, ampak zahteva precej več prilagajanja in potrpežljivosti. V študentskem domu sprva cimre oz. cimra ne moreš izbrati sam, v zasebnih stanovanjih pa je vse odvisno od lastne odločitve. Večkrat slišana zgodba je, kako se je v skupno stanovanje vselilo več prijateljev ali sošolcev iz srednje šole, že čez nekaj mesecev pa si je vsaj eden izmed njih iskal novo stanovanje. Prva zamera je menda boljša kot zadnja, zato previdnost tudi na tem področju ni škodljiva.

Novo mesto, Ljubljana, Maribor

Novo mesto je sicer že začelo pridobivati svoje fakultete (za informacijske in kmalu menda tudi za organizacijske študije), vendar pa še ne moremo govoriti o pravem univerzitetnem sklopu. Več je študentov, ki obiskujejo višje strokovne šole in živijo nekje v bližini. Redki študentje, ki so od drugod, tako živijo v istem domu kot dijaki. Drugače je v Ljubljani in Mariboru, kamor gre študirat tudi večina Novomeščanov.

V Ljubljani lahko študent izbira med štirimi lokacijami študentskih domov (Bežigrad, Šiška, Vič in Center), čeprav je daleč najbolj znana Rožna dolina, ki slovi po stalnem dogajanju (brucevanja, spoznavni žuri, Majske igre ...) in dobri študentski menzi. Druga najpogostejša izbira je verjetno kar Mestni Log, za katerega sicer velja, da je malce bolj mirne narave, čeprav po besedah uradnice v Študentski pisarni sodeč »vsi bruci podivjajo takoj, ko se malo klimatizirajo«. Bomo videli. Sicer pa so razporedi sobic v Mestnem Logu za odtenek bolj domači, ker je po šest sob za dva združenih v apartma, in ko se kar naenkrat znajdeš v Ljubljani, se ti še kako dobro zdi, ko te od brezosebnega hodnika loči dvoje vrat namesto enih. Čakalne vrste za sobe so še kako dolge, nekateri na vselitev čakajo tudi po pol leta ali celo več.

Komur študentski dom sploh ne diši, bodisi ker se hoče izogniti prepogostim zabavam bodisi ker hoče več miru in zasebnosti, se mora že v začetku sprizniti s precej višjo ceno in morebitnimi komplikacijami z najemodajalcem. Bivanje v povprečnem študentskem domu v Ljubljani se cenovno giblje med petdesetimi in osemdesetimi evri mesečno, odvisno od uredenosti in kvadrature posameznega doma oz. sobe, obstajajo pa tudi domovi, kjer soba stane pičlih 39 evrov. Dodatno se plačuje internet (ki sicer ni zagotovljen ravno v vseh domovih) in tudi dežurstvo, če se tako odločijo vsi stanovalci doma. Najemniška stanovanja so precej dražja, cena pa raste hkrati z opremljenostjo, velikostjo in seveda bližino središča mesta. Če vzamemo za primer Ljubljano, lahko najdemo študentsko stanovanje (soba ter kuhinja in kopalnica v souporabi) v radiju treh ali štirih kilometrov od središča že za 130 evrov vključno s stroški, medtem ko za enako veliko ali celo manjšo sobo v središču odštejemo tudi 500 evrov ali več. Bolje si je vzeti čas in še pred fizičnim ogledom stanovanj pregledati čim več oglasov, ki jih na internetu

kar mrgoli, kajti nemalokrat se zgodi, da je realno stanje precej drugačno od opisanega. Prav tako novopečeni študent ne sme biti zadovoljen s prvo sobo, ki jo vidi. Več kot jih pregleda, boljši občutek si pridobi o tem, kaj je res vredno postavljenih cen in kje gre zgolj za zaslužek tistega, ki oddaja. Nedvomno je na cene nepremičnin vplivala tudi recesija, saj lastniki oddajajo vsako luknjo, pa če se v njej da preživeti ali ne, po cenah, ki so vsaj enkrat višje od cen študentskega doma. Pika na i rastočim najemninam bi utegnil biti še davek na luksuz, o katerem se zadnje čase govori tudi v Sloveniji. Ta bi najemodajalce prisilil v zvišanje najemnin, saj se jim v nasprotnem primeru oddajanje sploh ne bi več splačalo.

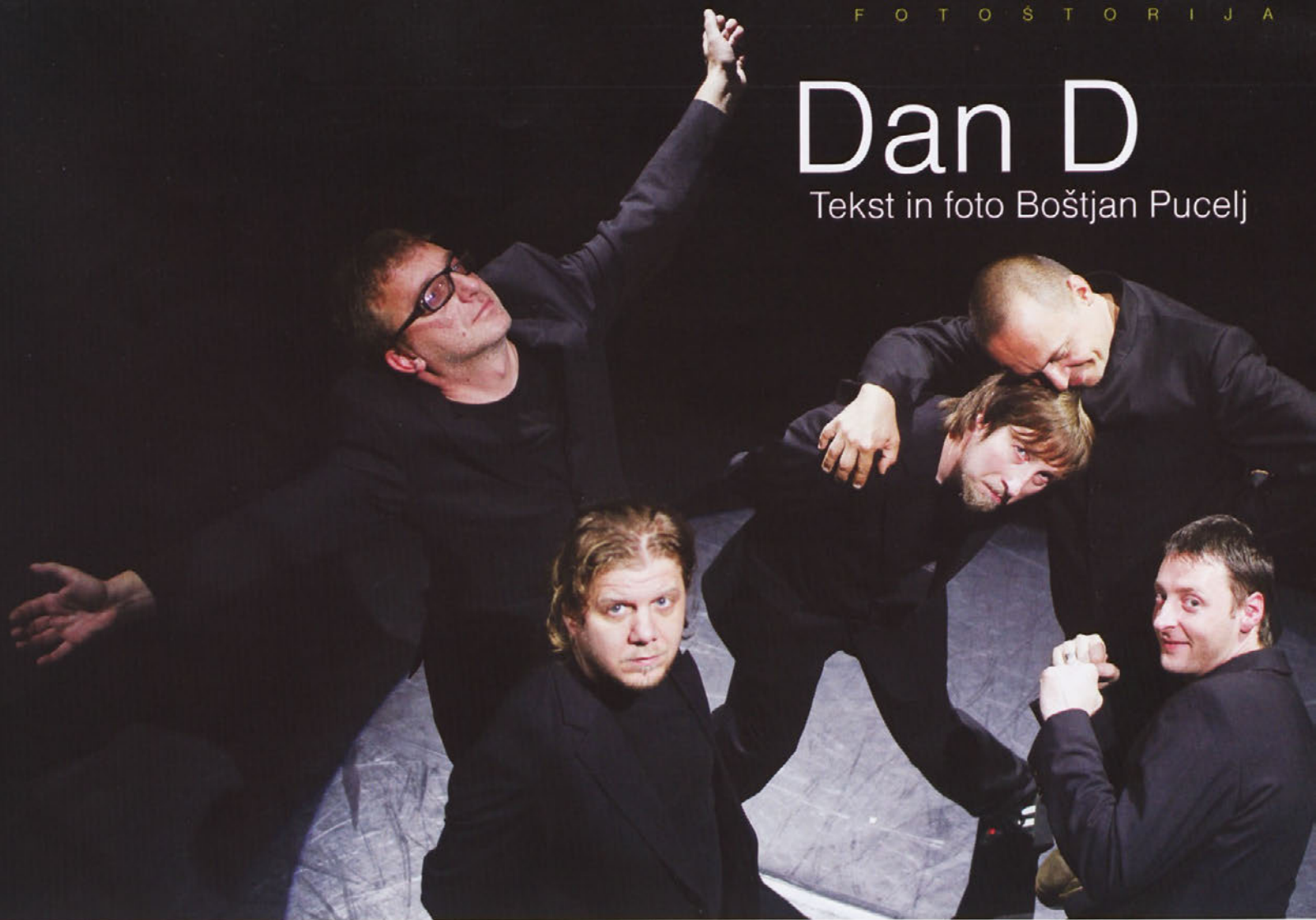
Kako je v Mariboru? Približno 10 % študentov Univerze v Mariboru ima zagotovljeno ležišče v študentskih domovih. Vsako leto nekaj (približno od 3 do 5) študentov zaprosi, da odstopi vlogo v obravnavo pisarni v Ljubljani in obratno. Cene se gibljejo od 60 do 102 evra, odvisne so od standarda in starosti doma. Vsakemu stanovalcu je zagotovljena neomejena uporaba interneta. Študenti imajo možnost brezplačne uporabe študijskih sob, multimedijских centrov, zunanjih športnih igrišč, telovadnice, likovne, glasbene sobe in fitnes centrov v vsakem naselju. V Mariboru lahko študentje sicer izbirajo med tremi študentskimi naselji: Lent, naselje na Gosposvetki in naselje na Tyrševi. Najbolj živahno je na Lentu, kar sovпада z bližino Štuka, najbolj umirjeno pa je zaenkrat naselje na Gosposvetki, ki je tudi najnoviješe. V Mariboru je odobrenih 200 subvencioniranih ležišč pri zasebnih stanodajalcih, z iskanjem namestitve pri zasebnikih brez subvencije pa je enako kot v Ljubljani.

Ponoči pa ...

Razen med izpitnimi obdobji bi človek v študentskem naselju težko govoril o miru in tišini. Razlogov za druženje, zabave in proslavljanje med študenti nikoli ne zmanjka. Vendar pa obstaja domski red, v katerem so zapisane vse obveznosti in dolžnosti študentov, tudi v zvezi z organizacijo oziroma prijavljanjem zabav. Tako se ni za bati, da bi prihajalo do rednih kršitev miru, saj so ukrepi strogi in nepreklicni. Za zabavo v času izpitov se plača s takojšnjo izselitvijo. Igranje s pravili torej ni priporočljivo, saj je pravico do bivanja v domu laže izgubiti, kot pridobiti. Če je želja po ponočevanju res neustavljiva, je v Ljubljani ali Mariboru še dovolj drugih možnosti za zabavo izven študentskih domov. Življenje v domu zahteva tudi nekaj uvidevnosti. Zabava v zasebnem stanovanju? Podobno. Če veste, da je najemodajalec izjemno tolerant ali še bolje – povsem brezbrizen –, potem lahko poskusite. Prav tako prej preverite, kdo so sosede. Upokojenci in starši majhnih otrok ponavadi niso preveč veseli razgrajanja do jutra. Sicer pa vem, da se študentje glede takšnih stvari najraje prepričajo kar sami, zato dovolj o tem. Morda v naslednji številki raje kakšno besedo več o učnih navadah!

Dan D

Tekst in foto Boštjan Pucelj

1

*Noči brez spanja dnevi čakanja
in zrno upanja
iskanja drugih načinov
za isto početje ...
srčno imetje
... Čas*

Pisalo se je leto 2000, ko smo se natlačili v avtomobile in krenili čez Vahto v Črnomelj poslušat naš novomeški band Dan D. Pravzaprav je bilo na vseh njihovih koncertih malo hecno, ker ni bilo večera, kjer ne bi srečal vsaj ducat Dolenjcev, pa če smo šli v Kranj ali pa v Postojno, da o klubu Hound dog v Ljubljani ne govorimo, kjer so bili pravzaprav skoraj samo Dolenjci. Enostavno smo kar hodili na njihove koncerte in nikoli nam ni bilo žal. Mladi? Niti ne samo zaradi tega. Enostavno so bili (so) boljši od alkohola. Zadanejo tam, kjer drugi ne znajo, ne morejo. Ustvarjajo s srcem, in to počasi, da se stvar napoji in jo nato raznese na najbolj konstruktiven način. Najverjetneje zato, ker je ljubezen v verzih na gosto posipana. Ko so že bili v dolgih korakih z imenom Dan D, smo se še vedno pogovarjali, da gremo na koncert Mercedes Banda. Cimre smo naložili poleg in nikakor niso razumeli, zakaj jih vlačimo poslušat neki lokalni ansambel. Po koncertu so si presneli naše kasete. Špil se je vedno zaključil s komadom Help in potem so se sobane polegle in smo krenili nazaj proti Ljubljani, študirat. Danes ni nič drugače, koncert v Križankah (s simfoniki ali brez) po mojem neukem mnenju presega letošnji repertoar z U2 v Zagrebu vred. Note, ki jih fantje ozvočijo, so radioaktivne. Ko se enkrat okužiš, se zadeva težko razgradi. Novi komadi sicer zahtevajo malo več uverture, da se pravilno namestijo, a učinek je isti. Vsekakor ta koncert ni bil začetek njihovega konca. Ideje so drzne in ena bo uresničena že naslednjo pomlad. Gre za nekakšno reinkarnacijo njihove glasbe. Videli jih boste s podočnjaki, ob šankih, pozno v jutro, ob kozarcih sumljivih substanc in zavedati se morate, da je to garanje v njihovem rednem načrtu del. Težke debate, ki iščejo okna ali vrata, mogoče samo dimnik. Prijetne ali neprijetne, to ne igra nobene vloge. Šteje samo rezultat. Če so Slakove viže zaznamovale dvajseto stoletje, vse kaže, da imamo resnega kandidata za enaindvajseto. Pa smo šele na začetku ...

2

*Ni strahu v gmoti teles,
iščemo ene in druge,
in to je naš vsakdan, amen.
... Jutranja*

3

2 Koncert v ljubljanskih Križankah s simfoničnim orkestrom RTV Slovenija je bil nabit zabasan dva dneva zapored.

3 Tomislav Jovanovič Tokac (glas) je, medtem ko ne ustvarja, poje ali aranžira, tudi izvrsten producent.

4 Dušan Obradnovič Obra (bobni) je največji biceps ansambla in brez njega ni uresničena nobena umetniška razstava Dolenjskega muzeja.

5 Boštjan Grubar (klaviature) je zelo natančen računalniški oblikovalec in mojster za tisk.

6 Marko Turk Tučo (ritem kitara) je nekoč krivil kovino, a se je kasneje spreobrnil ter odšel nazaj k naravi. Zelišča, voda, narava – to je njegov svet.

7 Nikola Sekulovič (bas kitara) je glasbenik, izvajalec ali avtor pri mnogih izvajalcih (Laibach, Demolition Group, Omar Naber, Borghesia ...), ki je v skupini nasledil Andreja Zupančiča. Ustvarja pri glasbeni založbi Dallas in je srečen, ker ima zanj idealno službo.

4

5

6

7

8

8 Poslušalcev oziroma frontvokalov nikoli ne zmanjka. Ponavadi je edini problem večera velikost prostora.

9 Na snemanju videospota Plešeš pod taktirko Klemen Dvornika in v družbi s pol ducata starlet.

10 Skupini Dan D uspe idealno združiti svojo moč, energijo in ljubezen s številnimi slovenskimi izvajalci, kot so Polona Kasal, Moveknoledgement, Siddharta, Severa in Gal Gjurin, Niet ...

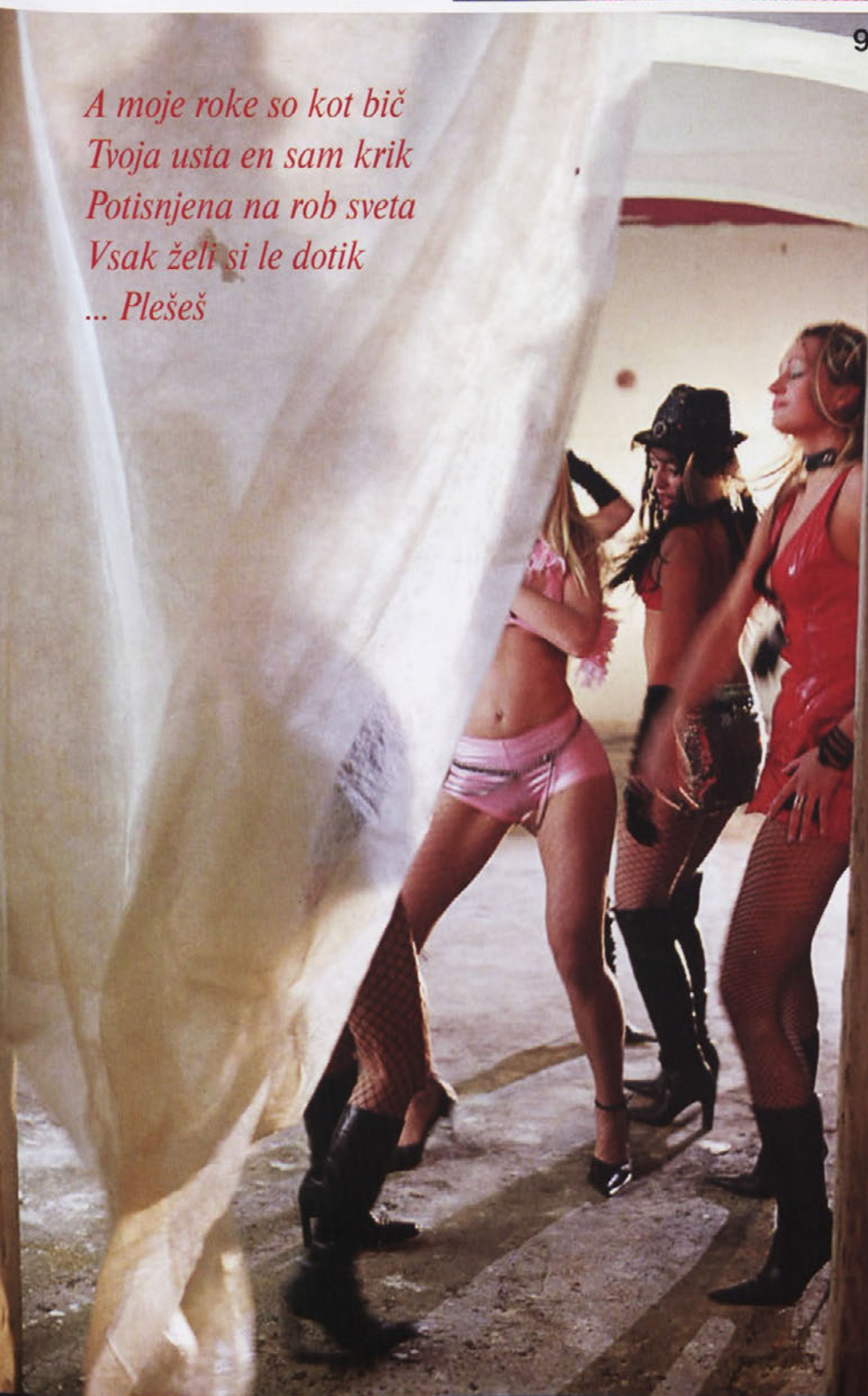

*a jutro je reklo, da če doči
i donijeti kišu, da opere oči
jutro je reklo, da če proči
ova bol, koja me ubija
... Jutro je reklo*

9

10

*A moje roke so kot bič
Tvoja usta en sam krik
Potisnjena na rob sveta
Vsak želi si le dotik
... Plešeš*

*Pusti rokam naj objamejo nebo
Reci glavi naj spusti svoje telo
... Roke*

11

*when i was younger,
so much younger than today,
i never needed anybody's
help in any way,
... Help*

12

11 Gnezdo je bilo in ostaja Novo mesto. Tu so začeli in odraščajo. Eden od koncertov v klubu LokalPatriot še z članom prvinske zasedbe s Primožem Špelkom na bas kitari.

12 So rock skupina z najbolj napolnjenimi Križankami, če seštejemo samostojne nastope in tiste koncerte v okviru tradicionalne ljubljanske Cvičkarije.

13 Na praznovanju obletnice producenta Boruta Antončiča (prvi z leve), kjer so trdo garali, se iskali in se našli pri snemanju demo posnetkov za zgoščenko Ure letenja za ekstravagantne ptice. Člani skupine so tudi v izven glasbenem svetu veliki prijatelji in na dobri fešti, ko opaziš enega, kaj kmalu najdeš še ostale.

*Še vedno ostajaš, vztrajaš
In ko vse postaja prah
Pozabljaš na strah
... Sla*

13

*Hvala za vse
Dobro nam gre
Nikoli bolje
Hvala za vse
Dobro nam je
In gre na bolje.
... Rožice*

Reportaža iz Afrike

Otroci mame Nore

Tekst in foto Jana Dular

Jana Dular je 23-letna Dolenjka, nekdanja dijakinja novomeške gimnazije, sedaj študentka 4. letnika prava. Oktobra 2008 se je odpravila na enoletno potovanje, pravzaprav prostovoljno delo v Vzhodno Afriko z željami, da spozna tamkajšnje življenje, kulturo, ljudi, pripomore k izboljšanju nekaterih življenj in se prepusti številnim izzivom na poti. Vsi, ki želite pomagati afriškim dušam, se lahko obrnete na Janino e-pošto: jana.dular@gmail.com.

Na mojem prvem enoletnem potovanju po Afriki, natančneje po Ugandi in Tanzaniji, sem imela priložnost spoznati kar nekaj neverjetnih ljudi s čudovitimi poslastvami. Ena izmed njih je Nora Athony, med lokalnimi ljudmi znana kot mama Nora. Gospa šestdesetih let, po rodu Tanzanijka, rojena v mali masajski vasi pod najvišjo afriško goro Kilimandžaro, danes živi v malem naselju, imenovanem USA River, oddaljenem približno 15 kilometrov od mesta Arusha na severu Tanzanije. Kogar koli v tem naselju boste v še tako polomljenem afriškem jeziku svahili vprašali, kje stanuje mama Nora, vas bo z veseljem pospremil po prašni cesti, ki vodi do posestva, kjer stoji njena sirotišnica. Pot, obrasla z bananovci, s palmami in z grmički prelepih barv, zares poudarja čudovito afriško idilo. Afričani so in ostajajo izjemno spoštljivi ne samo do starejših, ampak tudi do tujcev. Tako z vseh strani prejemam pozdrave, kot so Habari gani? (Kakšne so novice?), Jambo! (Živjo!), Maraba! (Varno pot ti želim!) in seveda frazo, ki sem jo slišala že nešteto krat v vseh mogočih frekvencah z ust otrok in odraslih: Muzungu how are you? (Belka, kako si?). Vedno znova in znova me nasmeji. Z dovoza sirotišnice je moč občudovati goro Mt. Meru, poleg Kilimandžara eno najbolj znanih destinacij gorskih pohodnikov, ki za nekajdnevni trekking odštejejo okoli 1000 \$, da z njenega vrha ob sončnem vzhodu občudujejo lepote Afrike.

Pravijo, da so najmočnejši borci preživeli največje bitke, in gospa je zagotovo ena izmed njih. Pred leti je bila soočena z nenadno smrtjo hčere, ki je umrla zaradi skrivnostne bolezni, ko je na univerzi študirala pravo (za njeno izobrazbo sta z možem porabila vse življenjske prihranke), le dve leti kasneje pa je tragično preminil še njen mož. Nora, po izobrazbi učiteljica, je vedno oboževa-

la otroke. Motivirana, delno zaradi izgube lastnega otroka, je začela v svoj dom prejemati sirote. V vzhodni Afriki jih je veliko; nekateri to postanejo zaradi smrti staršev, obolelih za virusom HIV/AIDS, ki ga nasledijo tudi oni. Običajno obolele sirote težko najdejo dom, varno zatočišče, saj je še vedno zaradi nevednosti, kako se virus dejansko prenaša, strah – ob sebi imeti HIV pozitivnega otroka – prevelik in ta preprečuje, da bi bile te sirote posvojene. Mama Nora pa se je odločila, da bo ravno takim in njim podobnim pomagala, tako da bo za njih skrbela, jim nudila varen in topel dom ter jim s svojimi učiteljskimi sposobnostmi dala osnovno izobrazbo.

Ko je njen ugled v skupnosti z leti naraščal, je postopoma v svoj dom sprejela sirote vseh starosti, najmlajšo s sedmimi meseci. Za vsakega otroka pravi, da ji je bil pripeljan od Boga, zato je našla ljubezen, prostor v srcu in v njenem domu za vsakega otroka. Po grozoviti nesreči lokalnega avtobusa pred štirimi leti, v kateri je umrlo sedemdeset ljudi, je v svoje naročje toplo sprejela štiri otroke, katerih starši so preminili. Mesec pozneje je na pragu sirotišnice našla hudo bolnega triletnega fantka, zavrnjenega sredi noči. Otrok ni govoril, tako da ni vedela, ne kdo je ne od kod prihaja. Vzela ga je v svojo oskrbo, sedaj pa zanj neutrudno išče sponzorja, da bi mu pokrila potrebno medicinsko pomoč in posebno šolanje v prilagojenem programu. Ena sirota, štiriletni fantič, je imel hudo ukrivljene noge, kar mu je onemogočalo normalno gibanje. Naključni turisti so ga videli in ponudili finančno pomoč. Plačali so mu dve operaciji, ki sta mu omogočili, da sedaj normalno hodi, se igra s prijatelji, česar prej ni zmožal.

Posamezni donatorji iz Švice in z Nizozemske so mami Nori omogočili, da je zgradila dva spalna prostora za šest

pogradov in učilnico za trideset otrok, starih od treh do devet let, ki jih poučuje. Petnajst od njih jih živi pri njej ves čas, ostali pa čez noč odidejo domov k starim staršem, tetam ali stricem.

Mama Nora je entuziastična, izjemno pozitivna, nasmejana in odprta gospa, ki vsakemu od obiskovalcem rada predstavi svoje otroke. Pravi, da iz dveh razlogov: ker je izjemno ponosna nanje in ker ve, da vsak človek iz srca rad pomaga ljubkim, čudovitim otrokom, ki jim je bilo odvzeto vse.

Ena izmed deklic, stara le tri leta, me je poklicala v učilnico, vzela pručko, da je dosegla tablo, in z zanosom napisala celo abecedo, nato pa mi pokazala, da obvlada tudi enostavno računanje. Nora pravi, da je zaskrbljena, saj je nekaj njenih otrok starih osem let in potrebujejo denar za šolnino v zasebnih šolah. Nekaj osnovnih šol je brezplačnih, a je kakovost poučevanja izjemno nizka, prav tako stanje šol, število otrok v enem razredu pa preseže število 100. Zato pravi, da želi svojim otrokom omogočiti najboljšo mogočo izobrazbo, saj jim s tem da močne temelje za življenje, vedenje, da so sposobni in da jih njihova življenjska usoda – biti sirota – ne zaznamuje. Šolnina za enega otroka pa stane okoli 250 evrov na leto.

Z mojimi 11 prijatelji skrbimo za 13 sirot. Sedem let bodo obiskovali zasebno angleško osnovno šolo Upendo-usa river. Imeli bodo bolj svetlo prihodnost, saj poučevanje poteka v angleščini, ne v jeziku kisvahili. Angleščino se sicer začno učiti šele v srednji šoli, tako da jim bo 7 let dodatne angleščine odprlo vrata do univerz, saj po srednji šoli pišejo teste v angleščini, in če se zelo dobro odrežejo, to pomeni brezplačno izobrazbo, ki pa je sicer izjemno draga. Otrokom le za 150 evrov na leto omogočimo šolnino, kosilo in malico v šoli. Poleg tega sem jih oskrbela z rjuhami, dekami, mrežami proti komarjem, uniformami. Kako so bili srečni in ponosni nase, ko sem jih pospremila v šolo, se z besedami ne da opisati. Srečna sem, da sem lahko del njihovega življenja.

Norina sirotišnica je kot nevladna organizacija v celoti odvisna od donacij. Denar rabi, da plača učiteljico, ki ji pomaga poučevati male nadobudneže, kuharico, da kupi moko in naredi chapati (palačinke) za otroke ali fižol, s katerim poskrbi za njihovo zdravo rast. Nekateri od njih potrebujejo medicinsko oskrbo in že registracija je samoplačniška. Dva od njenih otrok pa sta okužena z virusom HIV ter potrebujeta tedensko zdravljenje in zdravila.

Mama Nora mi s ponosom pokaže svoje tri koze, ki jih redi za mleko pa tudi, da jih v kriznih razmerah proda, ko ji zmanjka denarja za hrano. Pravi, da je bila blagoslovljena, saj ima ena od teh koz večkrat dvojčke. Ima par kokoši, ki nesejo jajca, in majhen vrt, kjer goji zelje. Kuhinje nima, namesto tega zunaj na ognju zakuri drva, nanje postavi pločevinasto skledo in nato ustvarja skromne afriške umetnine. Njeno posestvo ni veliko, a je vsak meter koristno porabljen.

Gospa Nora je s tem, ko je v svoj dom in svoje življenje vzela toliko otroških življenj, hkrati sprejela tudi veliko odgovornost, ki se bo z leti, ko otroci odrasčajo, in se njihove potrebe večajo, le še povečevala. A vendar je optimistična, odločna in verna, da bodo v njeno življenje prišli donatorji, ki ji bodo pomagali, da bo sirotam omogočila varnost in izobrazbo – pa ne le osnovne potrebe, temveč tudi čisto, prijetno in ljubeče okolje, v katerem bodo rasli in odrasli v močne in ponosne posameznike.

Iz srca si želim, da ima prav.

Kako in zakaj smo včasih kleli

»Porka madona, ne boste me ...!«

Mitja Sadek, foto Boštjan Pucelj

Da so kleli tudi v bližnji in daljni preteklosti, verjetno ni nobena skrivnost. Nobena skrivnost ni niti to, da veljajo kletvice za manjvredne besede. Kot najbolj »nizkotni« del jezika so bile in so še danes praviloma potisnjene ob rob raziskovanja in zanimanja t. i. resne znanosti. Pa vendar kletvice niso in ne morejo biti manjvredne zaradi svojih znotrajjezikovnih značilnosti, zaradi tega, ker bi bile »že po svoji naravi« slabe in grde besede. Manj vredne so lahko le po subjektivnih moralnih kriterijih neke dobe, ki v kletvicah prepozna nekaj, kar poslušalcu ali bralcu zbuja občutek nelagodja, sramu ali celo studa. Ja, madona, dokazov res ni treba dolgo iskati – neka doba dojema eno besedo kot grdo kletev, druga pa že skoraj kot dobrodušno jamranje. In prav takšno spreminjanje kletvic v času in prostoru je še en dokaz, da so kletvice tako kot ostale besede sestavni del vsakega jezika. Poglejmo si torej nekaj kletvic, ki so bile v času, v katerem so bile izgovorjene, praviloma pogosto v zlo-rabi.

2. maja 1898 zvečer so imeli žandarji polne roke dela z razgrajaskim vojakom Jožefom Lokasom. Žandar Karl Muška je v svojem policijskem naznanilu zapisal: »Na 2. t.m. okoli 10. ure zvečer je prišel iz kavarne Cimrove v Rudolfovem učencem v stražno sobo naznaniti, da v kavarni rasaja neki vojak in mlati se sablo okrog tako, da je gospod Zimmer v smertni nevarnosti. Nato sem šel v kavarno in opozval vojaka Jožeta Lokasa od pošte št. 3 v Selu-Ljubljana, ki je bil dodeljen tukajšni žrebčarski štaciji, da ne meruje, nato je Jožef Lokas potegnil sabljo in rekel: što češ, jebenti Boga kranjskoga!«¹ Tega vojaka, ki je bil očitno hrvaškega rodu, so žandarji s pomočjo meščanov nato vendarle razorozili in ga vtaknili v mestni zapor. Preklinjanje božjih oseb je bilo v dobi, ko je imela vera v javnem in zasebnem življenju vidno vlogo, deležno velikega obsojanja in javnega zgražanja. Kljub temu pa je bilo

presenetljivo popularno in nasploh zelo razširjeno. Če pa je bogokletje završalo še ob pravem času, kot je bilo to v naslednjem primeru, se je moralo še toliko bolj neprijetno zarezati v ušesa bogaboječih poslušalcev: »Gori navedeni fantje so se v nedeljo, dne 5. oktobra 1924, okrog 14. ure na državni cesti pred gostilno Ludovika Novljana v Mirni Peči v pijanem stanju medsebojno pretepali ter eden drugega več ali manj lahko telesno poškodovali. Med tem pretepom in divjanjem so kričaje preklinjali kakor **porka madona, jebenti Boga, Hristo dio** itd. Ravno med tem pretepom, divjanjem, kričanjem in preklinjanjem so šli ljudje k popoldanski službi božji, ki so se nad tem početjem močno zgražali.«² Pretiranega spoštovanja do vere ni kazal niti Ivan Vovk iz Raduše pri Metliki, ki je 30. maja 1927 zvečer na vrtu gostilne Antona Riflja v Novem mestu javno pred številnimi gosti zaničeval vero. Večkrat je zatrdil, da so »vse vere kurbe, da ne verjame ne na Boga ne na nobeno reč, kar je vere. Kričal je tudi, kaj bom jaz molil drvo (misleč Kristusa na križu), ko je še pred kratkim rastlo«.

Ker je takoj pod bogom kralj, pod kraljem pa kraljica, spadajo kletvice, ki zmerjajo kraljevo družino, gotovo med najbolj nezaželene. A to ni motilo delavca Ibrahima Rahinica iz Mostarja, ki se je preživljal z delom na Javornikovi žagi. Ko je 15. junija 1930 v baraki v Loški vasi, kjer so delavci omenjene žage prebivali, z nožem napadel nekaj svojih vinjenih sodelavcev, je začel psovati tako njih kot državo ter žalil njuni veličanstvi kralja in kraljico z besedami: »**Jebem sve, jebem državo, Kralja in Kraljico.**« Zaradi žaljenja njegovega veličanstva kralja je bil aretiran tudi Josip Pipan iz Novega mesta. Ko se je 21. oktobra 1937 okoli 22. ure Josip že »v pijanem stanju« primajal do gostilne Gustava Murna, mu je omenjeni gostilničar odklonil dva deci vina, češ, naj gre pit tja, kjer se ga je napil. V žalosti

je začel obujati svoje spomine, predvsem tiste na služenje vojaškega roka v Makedoniji. Po nekem pričanju naj bi rekel, da so »drugi za časa vojaškega manevra trpeli, a one dvorske kurbe so se vozile v dvorskem vlaku. Kaj je meni kralj, meni ne more nič. **Jebem ja Petra u dupe.** Kaj je meni za Jugoslavijo, ker je ničvredna, nima nič ne za jesti, ne ničesar, veliko bolje je bilo v Avstriji, kjer je bilo vsega dovolj«. Ni kaj, zelo delikatno, še posebej, če upoštevamo, da je bil bodoči kralj Peter II. takrat komaj 14-letni fantič.

Če ni pravega spoštovanja niti do kralja in države, kako naj ga potem pričakujemo do ubogih državnih in občinskih uslužbencev. Ti ponavadi na lastni koži občutijo ves ljudski gnev, ki bi ga, če že kdo, prej zaslužile višje oblastne »inštanice«. Prve so praviloma na udaru sile javnega reda in miru. Opoldne 19. septembra 1937 sta se z bicikli po državni cesti v Mirni Peči peljala Anton Progar in Anton Kaferle, prvi Anton po desni strani ceste, drugi pa kar po levi. Ko ju je patrolja žandarjev na to prijazno opozorila, je drugi Anton stopil s kolesa in rekel, da lahko vozi po cesti, kakor hoče, saj so cesto plačali. Po vnovičnem opozorilu in grožnji s prijavo se je omenjeni Anton tej nezaslišani krivici uprl z besedami: »**Porka madona, ne boste me lukali!** V imenu zakona, povejte, zakaj se me ustavlja na cesti. Samo prijavite me, jaz bodem pa vas in boste takoj premeščeni.« O pičlem ugledu žandarjev v prvi Jugoslaviji priča tudi sprevrženi akt Matije Zagorca, ki je 23. avgusta 1937 v času kosila prišel na vrt Novakove gostilne v Hra-stju, si ga vzel iz hlač in »začel spuščati vodo« proti mizi, pri kateri je sedel geodet Markovič z ženo in otrokoma. Ko ga je Markovič opozoril, da je to nespodobno, mu je ta osorno odvrnil: »**Kurc, pa glejte.**« Na Markovičevo grožnjo z ovadbo pa je že nekoliko nadelani Zagorc dodal: »**Kurc, kaj pa mi morejo žandarmi!**« In res. Žandarji niso mogli umiriti niti Bertla Murna iz Novega mesta, ki je 1. junija

1934 ob pol enih ponoči v Splichalovi kavarni napadal nedolžne goste. Stražnika Simoniča, ki je prišel vročega Bertla mirit, je Berti kmalu postavil na realna tla: »Kaj boš ti meni komandiral, ti prekleti drek, kurc! Kaj misliš, da si Minister? Jaz ti bom že pokazal! Aretiraj me, pa boš videl, koga si zaprl! Te bom jaz spravil iz Novega mesta, ako te drugi ne morejo.« Zapustivši kavarno, je pred bližnjim hotelom Metropol nadaljeval s svojo bučno predstavo in klical »**prokletega policaja**«. Stražnik Simonič je pristopil in ga pozval, naj bo tiho, ker ga bo sicer zaprl. To pa Murnu ni bilo pogodu, saj se je z vso silo zaletel v Simoniča in ga z levico udaril v usta, tako da mu je zrahljal dva zoba. Nato je stražnik vendarle Murna močno odrinil, da je ta padel v jarek in se potokel po obrazu. Na dvoboju je žandarje pozival tudi Alojzije Blažič iz Mirne Peči, ki je 24. januarja 1938 z voza pred Perovo gostilno v Novem mestu kričal žandarjem tisto znano slovensko narodno: »**Auf Biks, Auf Biks, žandarmi!**« Pri kasnejšem zaslišanju je krivdo seveda zvalil na »nekega neznanca«.

Nemško pa niso kleli le Slovenci, ampak tudi (kočevski) Nemci. 8. decembra 1940 sta tako v gostilni Ivana Pečauerja v Črmošnjicah po nemško klela Franc Štangelj in Viljem Krakar, ki sta igrala prepovedano igro Maušelj. Zaradi kartanja sta se tudi sprla in stepla, pri tem pa sta »rabila kletve **verfluchte Teufel**,³ kar sta oba večkrat ponovila«. Nekega januarskega popoldneva leta 1933 pa sta dve kočevarski družini, ki sta si bili v sorodu, v vasi Komolec uprizorili pravo vaško burko. Poročilo pravi, da »je posredni povod za prepir dala Schmid Ana, ki je šla v družbi Mausser Pavle po poti mimo hiše, kjer stanujeta Schmid Cecilija in Schmid Edvard in ju ogovorila v zbadljivem in prezirljivem tonu in po kratkem besedičenju je nastal pravi kreg sredi vasi. Med prerekanjem je Schmid Ana obmetavala svoje nasprotnike, da so **Hurenpackasch**,⁴ a oni na to zopet njo s sličnimi nečednimi in na seksualnost nanašajočimi priimki. Med prepiranjem je Mausser Pavla, ker ni mogla priti do besede, da si da duška svoji prekipeli jezi, pokazala golo zadnjico svojim nasprotnikom. Schmid Janez in Edvard sta pa nazadnje, ko že nista vedela več kaj povedati, po pasje lajala in metala palice svojima nasprotnicama pod noge. Kreg in prepir je poslušala tudi vaška mladina in šoloobvezna otročad, na čigar vzgojo bi imelo to lahko slabe posledice«.

Kako so znale v žaru ljubosumlja nekoč kleti ženske, dokazuje tudi naslednja, kar malce pretresljiva zgodba o Frančiški Korelc iz Velike Loke. Potem ko je imela z Janezom Smoličem daljše razmerje in tudi dva otroka, jo je ta pustil zaradi mlajše Matilde Rogelj. Frančiška pa se ni spravila nanj, ampak nanjo. Po neki nedeljski maši jo je pred trebanjsko cerkvijo pred očmi množice tudi napadla, ji dala nekaj klofut in rekla: »**Prokleta kurba**, pojdi me tožit, mojega **kurbirja** pa pusti pri miru!« Njena jeza zaradi kraje ljubimca pa se ni podela niti pred žandarji: »**Per moj duš**, jo še bom pretepla, ne bo imela mojega **kurbirja**, jaz sem njegova **kurba**, jaz sem imela dva vampa z njim, tudi njega bom pretepla, ubila ga bom! Če ga jaz ne bom dobila, ga tudi ona **kurba** ne bo imela! Ne bojim se nobene kazni, niti jo bom kedaj prestala, ker bom tudi sebe umorila!«

Ker se je torej včasih klelo, pa čeprav je bilo preklinjanje kaznivo – vsi omenjeni prestopniki so morali plačati globe –, je še kako prav, da danes preklinjanje samo po sebi ni kaznivo dejanje. Toda to naj ne bo poziv k vsesplošnemu kletju, naj bo le zmerno in ob pravem trenutku.

Policijsko naznanilo

Naj, 2. tm, št. 10. uri večera je prišel iz
Kavarna Cimra-ve v Rudolfsaum učence
v strašno sobo. naznaniti, da v Kavarni vaseja
neki vojak in mlati se sablo, skrog take
Da je gos Firner, v ornemni nevarnosti, nato
sem šel v Kavarno, in opozval Vojaka,
Jožeta Lokasa od pošte št. 3. v Selu - Ljubljana
ki je bil dodeljen tukajšnem krebarski
staciji, Da naj meruje najje Jožet Lokas,
potegnil sabljo in rekel, Ho ces jiberiti Bogu
Krajnskoga! Na pritisk drugih gostov je Lokas,
sabljo zapet v talni v nožnico, in od šel iz
Kavarne, Ker je bil pijan in sem se bal da
nebi zopet začel sarsajati šel sem tudi jest
kavarni iz Kavarne, Takoj pred stacijo gos
Pauser-ja ml. je Lokas, zopet potegnil sabljo
in začel se mi groziti, a tem pride nadstanih
Janez Kreber, in vaa ga oba slepa pogorejela
da nej bo miren in da nej gre domu Ker.
pa ni ve mogla, Danega boje se udarec, se
sabljo pijal ga je od kaday gos bruce Vaner Hri
ter ga vergal natto potem vaa mu od vrela sabljo
ter od vrela v mestni kapor, Kas nej obano
kupavstvo na znarye aketo blagovoli

Rudolfsaum Dne 3/5, 1898

Karl Mušker,

Janez Kreber
mlj. nad. stanih

Policijsko naznanilo o nespodobnem vedenju vojaka Lokasa (Zgodovinski arhiv Ljubljana, enota Dolenjsko in Belo krajino Novo mesto).

OPOMBE

¹ SI-Zgodovinski arhiv Ljubljana, Enota za Dolenjsko in Belo krajino Novo mesto - NME 5, t.e. 78, št. spisa 617.

² SI-Zgodovinski arhiv Ljubljana, Enota za Dolenjsko in Belo krajino Novo mesto - NME 3 (iz omenjenega fonda so ta in tudi vsi naslednji citati).

³ Nem. prekleti hudič.

⁴ Nem. kurbirska drhal.

Andrej Blažon, arhitekt, oblikovalec

Maja Regina, foto Jaka Šuln

Novomeščan Andrej Blažon, po izobrazbi arhitekt, se prvenstveno ukvarja z grafičnim oblikovanjem in oblikovanjem notranje opreme. V zadnjem času se posveča produktnemu oblikovanju, natančneje oblikovanju pohištva oz. stolov. Pred dobrim mesecem se je njegova oblikovna rešitev za stol počivalnik izmed nekaj sto prijavljenih uvrstila med tri finaliste na mednarodnem odprtem oblikovalskem natečaju One Good Chair, ki ga prireja The Sustainable Furnishing Council in World Market Center Las Vegas. Finalni izbor ter razglasitev zmagovalca na osnovi razstavljenih prototipov sta potekala v Las Vegasu na dogodku Las Vegas Market med 14. in 17. septembrom. Ob tej priložnosti je bil kot eden od treh finalistov povabljen na okroglo mizo, ki jo je vodil priznani arhitekt in avtor natečaja Lance Hosey.

Če začneva kar pri najbolj aktualni zadevi – pred nekaj meseci si se prijavil na mednarodni oblikovalski natečaj in bil s svojo idejo oz. konceptom stola imenovan za enega izmed treh zmagovalcev. Si pričakoval takšno uvrstitev?

Zavedal sem se, da je ideja tako močna, da bi lahko bila zmagovalna, vendar je bila prva novica o uvrstitvi med tri finaliste vseeno prijetno presenečenje. Predvsem zaradi tega, ker gre za odprt mednarodni natečaj brez omejitev, se pravi, da je konkurenca »cel svet«.

Lahko poveš kaj več o natečaju? Si načrtoval oz. snoval koncept stola zato, da ga prijaviš na natečaj?

Natečaji dajo priložnost oblikovalcu, da svoje delo predstavi strokovni in širši javnosti. Kot rečeno, zavedal sem se vrednosti ideje in sem jo na neki način hotel zaščititi. Predvsem zato, ker je širši koncept natečajnega predloga nekaj novega na področju oblikovanja, kot so to hitro uvideli nekateri poznavalci. S predlogom sem se nekoliko oddaljil od zahtevane tematike oz. po izidu sodeč lahko objektivno rečem, da sem jo celo nekoliko presegel. Osnovna zasnova stola je nastala pred prijavo na natečaj. Nato sem stol izpopolnjeval v skladu s principi, ki jih natečaj promovira.

Natečaj One Good Chair je bil razpisan že drugič, tematika letošnjega natečaja pa je bila naslovljena s Fit Right Here. Kaj pravzaprav to pomeni?

Fit Right Here je tema, ki prek pojma lokalnega skuša poudariti pomembnost trajnostnega razvoja v oblikovanju in pohištveni industriji. Prednost so imeli predlogi, ki s svojimi oblikovnimi rešitvami in izbiro materiala ter na-

čina produkcije sledijo sodobnim trendom trajnostnega oblikovanja, prijaznega naravi in ljudem sedaj in v prihodnje. Izziv natečaja je bil upoštevati identiteto, poreklo stola, regionalno ekologijo, varovanje virov skozi izbor materialov in obliko ter nenazadnje kulturno pogojeno dojemanje pojma udobja.

Natečaj je bil torej razpisan le za stole?

Ja. Osredotočili so se na stole počivalnike. Celotna ideja letošnjega natečaja je bila nekako v kontekstu s kulturo sedenja. Kot pravijo na spletni strani natečaja, je to, kako sedimo, bolj pogojeno s kulturo kot z anatomijo.

Od kje torej ideja za prav takšen stol počivalnik?

Šlo je za več inputov, če se lahko tako izrazim. V konceptu izbranega in nagrajenega stola je združenih več idej, mogoče celo na neki podzavestni ravni. Ena izmed teh je nedavna želja mojega očeta, da mu na spletu poiščem način oblikovanja pokrival, ki so jih do druge polovice prejšnjega stoletja uporabljale pripadnice sestrskega reda Daughters of Charity. Potem so tu še vplivi Escherjevih neskončnih površin, Möbiusovega traku ter membranske arhitekture.

Svoj stol si poimenoval Charity Chair.

Gre za besedno igro, ki je prežeta z več idejami in s pomeni. V imenu se skriva eden od izvorov ideje in oblike pa tudi namena, ki ga stol skuša doseči. Trajnostno sonaravnosti principi oblikovanja, ki jim stol sledi, delujejo v dobrobit vsem nam kot globalnemu organizmu, ki se bo ob nadaljnji rabi virov na način, ki smo ga poznali do sedaj, utopil v lastnih smeteh. Na osnovi članka o stolu

Oblikovanje stola spada med kompleksnejša področja oblikovanja. Gre za upoštevanje veliko dejavnikov, ki vplivajo na končen izdelek. Za primer lahko omenim, da je cela skupina Ikeinih strokovnjakov na projektu enega njihovih stolov delala deset mesecev. Vsak stol moramo gledati kot individualen projekt, ki zahteva svoje tehnike oblikovanja.

se je porodila ideja o tem, da bi stol ponudil javnosti pod »open-source« licenco, kar bi pomenilo, da si lastim prvotno idejo, predloga za izdelavo stola pa bi bila dostopna vsem, ki si želijo stol izdelati za lastne potrebe ali ga razvijati naprej. Komercialna uporaba bi bila izključena. Za enkrat se o tej ideji še odločam.

Na slavnostni prireditvi v Las Vegasu so bili člani žirije navdušeni nad tvojo idejo. S čim si jih prepričal? Kakšni so bili njihovi komentarji ob ocenjevanju?

Stol počivalnik je zasnovan tako, da je poraba virov ob proizvodnji, transportu in skladiščenju minimalna. Prav tako ne potrebuje okovja, vijakov in podobnega. Sestavlja ga en sam del iz tankega ploskovnega materiala (uporabiti je možno reciklirane materiale), ki je uvit v končno obliko. To izoblikuje notranja napetost materiala, ki se ustvari ob zvijanju. Oblika dopušča razvijanje nazaj v prvotno ploščato pozicijo, kar pomeni zanemarljiv prostor za skladiščenje in transport.

Tako Charity Chair daje svoj prispevek trajnostnemu dizajnu. Na vse to se je žirija odzvala zelo pozitivno, predvsem pa so bili navdušeni nad idejo stola, narejenega iz ene same ploščke, praktično brez odpadka materiala. Prav tako so se navduševali nad različnostjo karakterja, ki ga ima stol ob različnem izboru barve materiala. Če sem bolj konkreten, v črni barvi deluje skoraj zastrašujoče, bela različica pa je bolj elegantna. To zmožnost ima stol zaradi enotne teme, ki ga prežema, in je kljub bogatim oblikam v svojem bistvu minimalističen. Če poenostavim, ker je stol enostaven in brez dodatnih oblikovnih detajlov, je dovolj le sprememba barve za spremembo njegovega karakterja.

Kdo organizira takšne natečaje in kaj je po tvojem mnenju njihov cilj?

Konkretno natečaj One Good Chair prireja več organizatorjev; Sustainable Furnishing Council, neprofitna organizacija oz. koalicija različnih industrij, katere cilj je promocija trajnostnega in sonaravnega razvoja in sledi principom, ki v zadnjem času vse bolj postajajo vodilni trend v svetu. Promocija teh idej je prav gotovo eden od ciljev organizatorja. Prav tako z natečajem pridobijo kup zanimivih in svežih idej s celega sveta. Drugi organizator je World Market Center, »state-of-the-art« razstavišni prostor v osrčju Las Vegasa, ki med drugim dvakrat letno organizira Las Vegas Market, enega vodilnih razstavno-prodajnih dogodkov na področju oblikovanja pohištva in notranje opreme.

Je šlo pri tem stolu za tvoj prvi poskus oblikovanja pohištva?

Pohištvo sem že oblikoval kot sestavni del projektov notranje opreme, vendar gre pri takšnem oblikovanju za drugačen pristop. Ta stol pa je moj prvi poskus oblikovanja samostojnega izdelka.

Nam lahko na kratko opišeš, na kakšen način se stol oblikuje?

Oblikovanje stola spada med kompleksnejša področja oblikovanja, zato procesa oblikovanja ne morem na kratko opisati. Gre za upoštevanje veliko dejavnikov, ki vplivajo na končen izdelek. Za primer lahko omenim, da je cela skupina Ikeinih strokovnjakov na projektu enega njihovih stolov delala deset mesecev. Vsak stol moramo gledati kot individualen projekt, ki zahteva svoje tehnike oblikovanja. Ponavadi je pretežno orodje računalnik, konkretno pri tem stolu pa sem večinoma oblikoval s pomočjo modelov/maket iz različnih materialov.

Znani pisec Cliff Kuang je v svojem članku glede idejnega oblikovanja tvojega stola med drugim zapisal, da gre za novost pri oblikovanju.

V članku uporabi moj stol kot primer nove paradigme v trajnostnem razvoju.

Pravi, da je primer, ki govori o temeljnih spremembah o tem, kako gledamo na dizajn. Če ga povzamem, namesto da proizvajamo vedno več izdelkov, bi bilo bolje proizvajati dobre ideje, ki bi jih udeleževali le po potrebi. Charity Chair zato ni le domiseln dizajn, ampak proizvodna in distribucijska filozofija.

Ocenjevanje je vodila štiričlanska strokovna komisija. Kdo so bili njeni člani? Gre morda za pomembna imena v svetu pohištvenega oblikovanja?

Člani žirije so pomembna imena v svetu oblikovanja, arhitekture ter okoljskih znanosti, npr. Michelle Addington, profesorica na Yaleu, in Roger Thomas, ki je med drugim tudi avtor notranjosti prestižnejših hotelov v Las Vegasu.

Redko kdo ve, da je ideja notranje postavitve Kluba LokalPatriot tvoje delo, izbran pa si bil na natečaju.

Za zasnovo omenjenega mladinskega lokala je bil pred devetimi leti razpisan natečaj, med tremi prispelimi predlogi pa je bil moj očitno najboljši. Postavitev sem zasnoval tako, da je multifunkcionalna. V njem se lahko praktično dogaja vse, od rock koncerta do gledališke igre.

Oziroma se je dogajalo, govoriva seveda o stari lokaciji kluba. Na novi lokaciji lahko vidite le nekaj ostankov od prvotne zasnove, npr. tablo z logotipom kluba, ki je tudi moje delo.

Kaj pa vsem študentom, dijakom in seveda tudi mnogim drugim poznan napis Always cvič'k? Tudi ta ideja je menda tvoja?

Ideja ravno ne, slogan je baje prispeval neznani grafiti artist, jaz sem le oblikovni avtor napisa. Sicer se pri svojem delu pretežno ukvarjam z grafičnim oblikovanjem. V svojem delu sem stalno razpet med več področji ustvarjanja. Ukvarjam se tudi z oblikovanjem interierjev, kot sem že omenil, nekaj let sem bil kot arhitekt zaposlen v projektantskem biroju, ukvarjam se tudi z ilustracijo, animacijo in še kaj bi se našlo.

Kakšne so tvoje nadaljnje ambicije glede oblikovanja pohištva? Morda stolu sledi še kaj?

V rokavu imam še nekaj zanimivih idej za stole, kako pa bo, bo pokazal le čas.

Od česa ali koga je odvisna nadaljnja usoda Charity Chaira?

Rekel bi, da predvsem od mene in priložnosti, ki se mi bodo ponudile.

Problem prostoživečih mačk v novomeški občini

Zanemarjene in pozabljene

V zavetišču na Zajčjem Vrhu, s katerim ima MO Novo mesto sklenjeno pogodbo, je za mačke poskrbljeno precej slabše, kot bi bilo prav. Novomeška občina je slepa za ta problem. MO Ljubljana se že vsaj pet let intenzivno ukvarja s problematiko mačk ter zavetišče in društva podpira s sredstvi iz proračuna. Lani so samo za prostoživeče mačke, ki so jih v zavetišče prinesli prostovoljci, namenili 160 000 EUR.

Matic Kastelec, foto Boštjan Pucelj

Čeprav se zdi, da jesenski meseci vztrajno upočasnjujejo naravno kolo, da vse okrog nas išče mehko vzglavje za zimski počitek, nas za vogalom našega bloka ali v travi pod sosedovim kozolcem neredko pričaka presenečenje, tako v nasprotju s podobo mirne in zaspane narave. Kot je verjetno znano, poleg pomladi tudi jesen prinese večje število mačjih mladičev. Rojstvo novega življenja je res eno najlepših dejanj narave, vendar je resnica taka, da se vsa ta radost v večini primerov spremeni v nekaj drugega. Devetdeset odstotkov prostoživečih mačk ne preživi svojega prvega leta, od preostalih desetih odstotkov samo vsaka druga dopolni drugo leto. Umirajo od lakote, mraza, pod avtomobilskimi gumami, v pasjih zobeh, zaradi petard, strupa in metkov zračnih pušk ter bolehalo za glistavostjo, garjavostjo, bolhavostjo, mikrosporijo, mačjim aidsom in levkozo. Četrty oktober, svetovni dan živali, je priložnost, da premislimo tudi o tej problematiki.

Preden se vprašamo, kdo bi moral poskrbeti za prostoživeče mačke, naj razjasnim, katera bitja ta pojem sploh označuje. V veterinarskih predpisih izraz prostoživeče (tudi zapuščene, brezdomne, potepuške ...) mačke pomeni mačke, potomke udomačenih in zapuščenih mačk, ki nimajo lastnikov in živijo prosto v okolici. Najpogosteje jih srečujemo v urbanih okoljih, v vikend in blokovskih naseljih, kjer se najdejo tako ljudje, ki so tem mačkam naklonjeni in jih bolj ali manj hranijo, kot tudi tisti, ki so jim v napoto in se jih želijo znebiti.

Zelo visoka umrljivost in boleznj, ki ne ogroža le ostalih tako imenovanih lastniških mačk (velika večina teh se tudi giblje zunaj), ampak tudi ljudi. Med njimi je tudi nalezljiva mikrosporija, ki bi nas morala spodbuditi k razmisleku in reševanju problema, vendar se zlasti v Mestni občini Novo mesto zdi, da bo ob stalno naraščajoči populaciji prostoživečih mačk, precej manj intenzivnem naraščanju števila

prostovoljcev in očitnem pomanjkanju državnih sredstev, namenjenih reševanju te problematike, treba nekaj spremeniti.

Novo mesto ne skrbi za mačke

Problematiko zapuščenih mačk in njihovih potomcev urejata Zakon o zaščiti živali in Pravilnik o pogojih za zavetišča za zapuščene živali. Prvi v 27. členu določa, da je skrb za zapuščene živali lokalna zadeva javnega pomena, pri čemer lokalne skupnosti zagotavljajo oskrbo zapuščenih živali v sodelovanju z zavetišči. Prostoživeče mačke so torej po zakonu last občine, v kateri živijo, njena naloga pa je zagotoviti zavetišče, ki poskrbi za ulov, prevoz, namestitev in oskrbo zapuščenih živali ter skrbi za iskanje skrbnikov najdenih živali in za oddajo živali novim skrbnikom.

Dejstvo je, da je v zavetišču na Zajčjem Vrhu, s katerim ima MO Novo mesto sklenjeno pogodbo, za mačke

poskrbljeno precej slabše, kot bi bilo prav. Res je sicer, da to zavetišče ni edino s takim problemom, saj je v večini zavetišč po Sloveniji za pse poskrbljeno precej bolje kot za mačke, vendar to dejstvo problema nikakor ne odpravlja. Kot opozarja Tatjana Harlander, dr. med, predsednica Društva za zaščito živali Novo mesto (nadalje DZZŽ), je dolenska regija eno bolj kritičnih žarišč mikrosporije, zelo nalezljivega glivičnega obolenja kože, ki se najpogosteje pojavlja pri mačkah in za njim pogosto obolevajo tudi ljudje, ki so v stiku z obolelo živaljo. Edini način, kako omejiti to bolezen, je izolacija živali in po veterinarjevi presoji njeno intenzivno zdravljenje ali humana usmrtitev, nikakor pa se mačke, obolele za mikrosporijo, ne bi smelo vrniti nazaj v okolje. V novomeškem zavetišču ni poskrbljeno ne za ustrezno veterinarsko oskrbo in pregled potencialno obolelih mačk ne za primerno nastanitev (zaradi pomanjkanja primerne prostora v zavetišču mačke niso primerno ločene med sabo in tako izpostavljene boleznim). Tiste mačke, ki jih sterilizirajo (kastrirajo) in oddajo novim lastnikom ali izpuščijo nazaj v okolje, še vedno lahko bolehalo in prenašajo mikrosporijo. Poleg te bolezni sta razmeroma pogosti tudi virusni obolenji mačja levkoza in mačji aids. Pri obeh boleznih je prizadet imunski sistem obolele živali. Okužba se širi prek ugriznih ran, zato so mačke, ki živijo zunaj, bolj izpostavljene, sterilizacija oz. kastracija seveda zmanjša, nikakor pa ne odpravi možnosti prenašanja bolezni.

Društvo za zaščito živali onemogočeno pri svojem delu

Vodstvo DZZŽ opozarja na pomanjkanje programa, ki bi izboljšal situacijo zapuščenih mačk na našem območju in na težavno situacijo, v kateri se je Društvo znašlo. Po zakonu lahko taka društva, torej društva, ki delujejo v javnem interesu, ali občani o najdeni živali obvestijo zavetišče ali pristojno veterinarsko organizacijo, ne morejo pa sami opravljati odlova, prevzema in namestitve zapuščenih živali pri začasnih oskrbnikih ter oddajati te živali novim skrbnikom. Zakon zahteva, da če se društvo ukvarja z oddajo oziroma prodajo zapuščenih živali, mora glede namestitve in oskrbe živali izpolnjevati pogoje, ki so predpisani za zavetišča. DZZŽ jih ne izpolnjuje, zavetišče na Zajčjem Vrhu pa je, kot kažejo podatki zadnjih let, očitno neučinkovito kar se tiče problematike prostoživečih mačk. Od ustanovitve leta 2002 je bilo v zavetišču letno nastanjenih povprečno 30 mačk, od tega jih je bilo le majhen delež steriliziranih/kastriranih in oddanih novim lastnikom (v povprečju le okoli tri letno). DZZŽ, ki se edino strokovno ukvarja s to problematiko, tako da mačkam zagotovi pregled pri veterinarju, jim omogoči ustrezno nastanitev pri prostovoljcih, zanje skrbi, jih sterilizira/kastrira, išče nove skrbnike in jim jih izključno zdrave odda, je od ustanovitve leta 2001 nove lastnike poiskalo od 30 do 50 mačkam letno.

Glede na situacijo je skoraj absurdno, da je tako delovanje DZZŽ glede na Zakon o zaščiti živali nezakonito. Še več, v ta namen ne morejo prejemati nobenih sredstev iz proračuna lokalne skupnosti ali iz proračuna RS, do teh je upravičeno le zavetišče, ki pa nima ne programa ne strokovnega kadra, ki bi bil po besedah Harlanderjeve v tej situaciji nujen. Tudi zavetišče že od leta 2003 opozarja, da za mačke ni primerno poskrbljeno, da iz občinskega proračuna za te namene ni namenjenega dovolj denarja.

Po pogodbi je MO Novo mesto zavetišču zavezana plačevati najemnino boksov in oskrbo nameščenih psov ter sterilizacijo/kastracijo prostoživečih mačk. Od odprtja zavetišča leta 2002 je bilo v njem nastanjenih od 100 do 150 psov letno, DZZŽ pa je predvsem prva štiri leta dajal velik delež svojega proračuna zavetišču, ki se je najprej porabil za opremljanje zavetišča, kasneje za sterilizacije psic ter oskrbo živali, ki so zaradi tega denarja lahko v zavetišču ostale dlje od zakonsko predpisanih 30 dni. Zadnja leta se DZZŽ še vedno trudi in še išče sredstva za svoje delovanje, največji delež teh sredstev pa nameni problematiki mačk,

za katere na tem območju ni primerno poskrbljeno. Poleg tega je DZZŽ zadnja leta skoraj povsem odvisen od donacij prostovoljcev, že par let niso dobili iz proračuna MO NM niti evra.

Dobre prakse drugih občin

V nekaterih drugih slovenskih občinah imamo lepe zgledne, kako se lotiti problematike prostoživečih mačk. Lep primer so denimo celjska občina, primorska regija ter seveda Ljubljana s svojim zavetiščem Gmajnice, ki lepo izkorišča možnost, da lahko kot zavetišče v svoje dejavnosti vključi tako posameznike kot društva. Čeprav imajo zaposlenega veliko strokovnega kadra, se zavedajo, da brez prostovoljcev ne bi zmoogli. Z zadnjo akcijo Muca za vsak žep k sodelovanju vabijo vse, ki lahko kakor koli po svojih močeh pomagajo pri reji številnih zapuščenih mačjih mladičev. Odziv je presenetljivo pozitiven. Uspešnost delovanja Gmajnic glede te problematike lahko pojasni zgornje dejstvo, da se MO Ljubljana že vsaj pet let intenzivno ukvarja s problematiko mačk ter zavetišče in društva podpira s sredstvi iz proračuna. Lani so samo za prostoživeče mačke, ki so jih v zavetišče prinesli prostovoljci, namenili 160 000 EUR. Skrbijo tudi za to, da je brezdomnim mačkam v blokovskih naseljih zagotovljena hrana, ki jo razdeljujejo prostovoljci, saj je dejstvo, da si v urejenem urbanem okolju mačke, prepuščene samim sebi, ne morejo najti dovolj kakovostne hrane za preživetje.

Samo sprašujemo se lahko, zakaj je novomeška občina, največja med dolenskimi občinami, tako slepa za ta problem. Sterilizacije/kastracije in oskrbo prostoživečih mačk bi lahko zavetišče (za razliko od DZZŽ) legalno opravljalo samo, vendar sila razmer DZZŽ sili v to, da nelegalno rešujejo mačke reveže po domovih prostovoljcev, saj občina zavetišču ne zagotovi sredstev, ki bi jim omogočila realizacijo predlogov, ki jih je glede rešitve problematike zapuščenih

mačk predlagalo vodstvo DZZŽ. Njihov glavni predlog je, da se v zavetišču ustanovi veterinarska ambulanta, ki bo skrbela za preglede, testiranje, kastracije, sterilizacije, cepljenja in zdravljenje živali, nameščenih v zavetišču, in prostoživečih mačk. Občina bi morala zagotavljati zadovoljiva sredstva, spodbujati bi se moralo sodelovanje prostovoljcev in strokovnjakov, ki bi postavili primeren program, ki bi se izvajal pri lovljenju ter veterinarski oskrbi in nastanitvi živali. Tudi v zavetišču na Zajčjem Vrhu so pripravljene, da se ta načrt začne uresničevati, samo občina ne najde posluha za predloge.

Nevarno tudi za ljudi

Situacija glede prostoživečih mačk ni tako nedolžna, kot se morda zdi. Motivi, ki bi nas morali voditi pri reševanju problema, ne izhajajo samo iz tako imenovanega ljubiteljstva živali oziroma skrbi zanje in njihova življenja. Od nalezljivih bolezni, ki se najlaže in najhitreje širijo prav med prostoživečimi mačkami, smo ogroženi tudi ljudje, zaradi nenadzorovanega razmnoževanja pa je lahko dolgoročno prizadeto tudi okolje. Kastracije in sterilizacije, veterinarski pregledi in zdravljenje, socializacija in posvojitve brezdomnih mačk lahko rešijo situacijo, če se stvari lotimo načrtno in strokovno. Za to pa le pripravljenost prostovoljcev ni dovolj. Seveda je za svojo žival primarno odgovoren njen lastnik in skrbnik, brez interesa in podpore občine, ki je po zakonu prva odgovorna za implementacijo zakona, pa ne bo šlo.

Ob rob smrti pop idola: Tekma človek vs. narava

Natalija Mikec, foto Boštjan Pucelj

▶▶
Ne morem si kaj, da ne bi pomislila, da se je z njegovo smrtjo na neki način izpela tudi določena doba, neko obdobje skorajda histeričnega znanstvenega poskusa nadvlade človeka nad naravo, ki jo je bolj ali manj uspešno izražala vsa postmoderna doba.

Rekli boste: »Tekma človek proti naravi, v kateri je zmagovalec že vnaprej znan, o tem že vrabci čivkajo.« Pa vendarle, naj se izpojem tudi jaz ...

Na zadnjem diplomskem trojčku konec avgusta leta 1993 sem bila pri predmetu Angleški roman 19. in 20. stoletja vprašana o knjigi Slika Dorian Graya. V sproščeni debati, ki se je razvila med menoj in mojo priljubljeno profesorico, sem za primer očitne bitke za mladost in lepoto omenila ameriškega pop idola Michaela Jacksona. To je bilo še pred njegovimi kot-da pedofilskimi škandalami, vendar že v zatonu njegove popularnosti. Že tedaj je namreč prevladovalo mnenje, da pretirava s svojimi plastik-fantastik operacijami. Bistvo ostaja pri knjigi kot tudi pri glasbenikovem fenomenu neoporečno – namreč vprašanje, kaj vse je človek pripravljen storiti za svoj mladostniški videz. Prodati dušo oziroma telo.

Komentar oziroma opozorilo profesorice, ki je ravno v tistem času v komisiji pripravljala obvezno čtivo za prvo generacijo maturantov državne mature, je bil citat oxfordskega profesorja, rekoč: »Ne doriangrayizirajte Slovenije.« (»Don't Doriangrayenize Slovenia.«) Ironično pri tem pa je, da sem ravno naslednje šolsko leto predavala razredu maturantov bežigrajske gimnazije. Čeprav so bili naveličani srednješolskih klopi, so s svojimi dovtipi in prebliski odgovorili na prenekatero vprašanje mojih najstniških dni. Tudi vprašanje večne mladosti, ki je tako

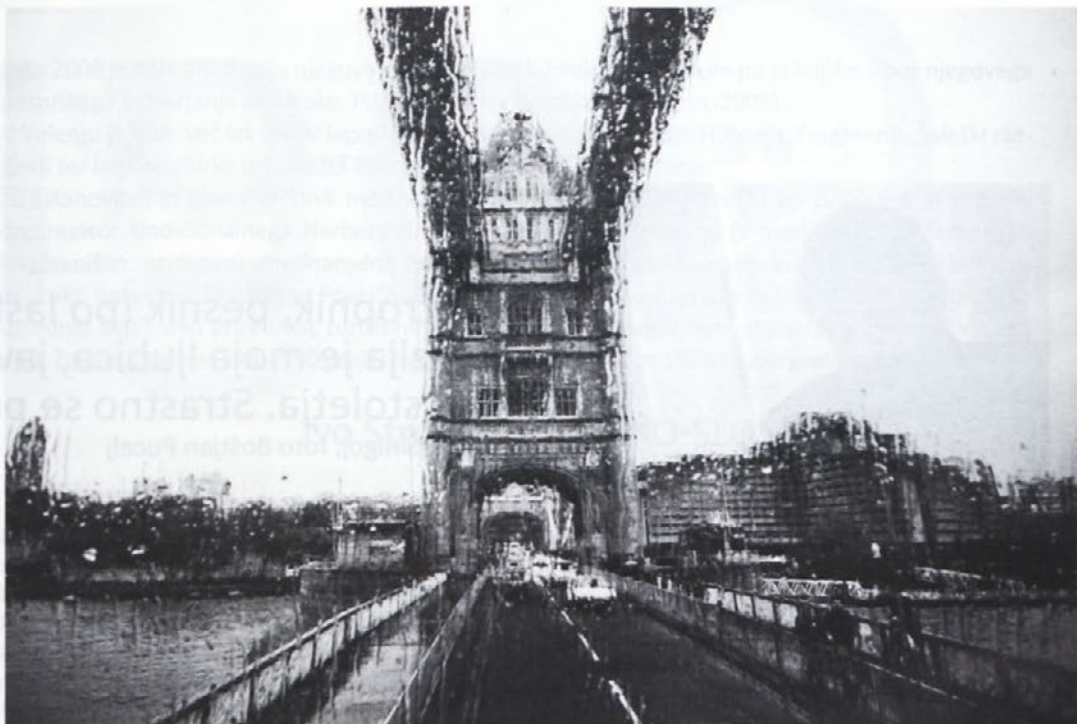
bremenilo nekatere generacije, ki so nekritično prišle v stik s trivialno Sliko. Prvega ne pozabiš nikoli, in tako je moj prvi v stilu Harryjevega eksperimenta izrekel opazko, da sem kot Dorian Gray v smislu, da se ne bom nikoli postarala. To naj bi bil namreč kompliment. Tedaj sem bila tudi jaz maturantka, in ko sem čez nekaj let povprašala bežigrajsko maturitetno mladež, kaj bi storili, če bi jim fant ali dekle rekla, da so kot Dorian Gray, sem v lastno zadoščenje dobila odgovor, da bi ga/jo takoj zapustili. No, ta isti mladi mož, ki mi je ves razburjen ponudil ta odgovor in ki ga je zanimala filmska režija, je ob drugi priložnosti, ko so bili tema starostniki, dejal, da »bi bilo treba vse ljudi, starejše od 60 let, pobiti, ker so zgolj družbeno breme«. Zgrožena sem mu odvrnila, da je vendarle govora o naših dedkih in babicah in da bo nekoč tudi on toliko star, in močno se je brez komentarja zamislil.

Sicer pa je mimo slovenskih srednješolskih klopi in univerzitetnih predavalnic zanimivo, da sem naletela na fenomen Michaela Jacksona tudi na svojem magistrskem študiju v Londonu. Predavatelj sociologije plesa Paul Filmer (diplomiran sociolog, ki je mentor tudi podoktorskim študentom in ki na simbolni ravni z univerzitetno diplomom manifestira svoj protest proti šolskemu sistemu v prid intelektu in znanju) je tistega leta 1997 imenoval Michaela Jacksona kot tipično postmoderno telo. Asociiral ga je preprosto na Japonko, torej – Jackson ni spremenil zgolj

svojih moških spolnih značilnosti, marveč tudi raso. In ne morem si kaj, da ne bi pomislila, da se je z njegovo smrtjo na neki način izpela tudi določena doba, neko obdobje skorajda histeričnega znanstvenega poskusa nadvlade človeka nad naravo, ki jo je bolj ali manj uspešno izražala vsa postmoderna doba.

Seveda bo človek še vedno in naprej poskušal in drzal v naravo ne glede na posledice. A le vprašanje časa je, kdaj ji bo prekipelo, kdaj bo materi Zemlji vsega tega hokusa pokusa dovolj. Mar se resnično ne da zgolj preprosto biti in živeti?!

P. S.: Da ne bo pomote, Michael Jackson mi je bil zoprni pevec, kljub njegovemu enormnemu prispevku k plesu, predvsem video plesu. Začutila sem ga šele leta 2005, ko sem se pobrala po smrti očeta in začela raziskovati zimzeleno klubsko sceno. Spontano se mi je na plesišču »zaplesal« njegov drobnjakarski subtilni korak in še danes se mu rada predam. A »na suho«, brez njegove glasbe, ga ne morem narediti. Vse je on in predaja občutku. Bil je enostavno povedano trivialen, a s svojim vrhunskim delom in z zavirljivimi dosežki bo živel večno. Na neki način je s svojim predanim garaškim ustvarjanjem premagal smrt.

Jaka Šuln
Življenje skozi moj objektiv

Ivo Stropnik, pesnik (po lastni krivdi):

»Poezija je moja ljubica, javno sem z njo že najmanj četrto stoletja. Strastno se predajava drug drugemu.«

Damijan Šinigoj, foto Boštjan Pucelj

Ivo Stropnik (r. 1966 v Celju, mladost v Ravnah pri Šoštanju, od 1993 živi in ustvarja v Velenju). Pesnik, mladinski pisatelj in urednik, vodja Ustanove Velenjska knjižna fundacija in samostojni podjetnik na področju kulture (Književna asociacija Velenika). Član DSP in SC PEN. V zadnjih dveh desetletjih objavil petnajst knjig leposlovja, od tega deset pesniških zbirk za odrasle in pet knjižnih del za otroke. Piše senzibilno-modernistične pesmi, izvirno oblikovane z »lirsko-slovarskimi gnezdi«, ki s Knjigo šumov, letos izdano pri založbi Goga, zaokrožujejo peteroknjžje Slovarjenje melanholije in radoživosti (1997–2009).

Včasih ob tebi pomislim na Večer, dober časopis, zavidljiva naklada, a ga v določenih delih Slovenije sploh ne poznamo. Razen seveda posameznih sladokusnih bralcev.

Mene pa ob besedi večer (pisano z malo začetnico) najprej blagodejno prešine 'konec dneva', ko si po navadi rečem: Evo, pa se začenja moje večerno delo, ko bo morda čas, da miselno stopim na levi ali desni breg svoje Hipokrenske reke in morda zapišem kaj novega za svojo dušo, bodisi melanholičnega ali radoživega ... O naših osrednjih časopisnih občilih imam dokaj zadržano mnenje; prav nobenemu ne verjamem na prvo žogo, ker so vsi po vrsti preveč spolitizirani, populistični, vključeni v logiko lastnikov, predvsem pa emonocentristični. Medijski pluralizem je bolj vržena kost, floskula in farsa kot pa resnično stanje. Žal je tudi časopisno poročanje o sodobni književni ustvarjalnosti v kotlu medijskih lobistov ... Dnevne informacije izbiram iz drugih virov in občil, občasno pa pogledam tudi kakšno spletno izdajo Večera, zlasti poročanje o književni umetnosti ipd. Velenjski oz. šaleški prostor, kjer živim, je osrednjemedijsko žal zelo slabo pokrit in posledično je dogajanje v njem širši javnosti premalo znano.

Začniva kar na začetku, kakor na sodišču: kraj rojstva, izobrazba (zakaj prav ta?), konjički, najljubše prepovedane substance ...

»Le začniva pri Homerih ...« Rojen sem v celjski porodnišnici, od koder so me starši zanesli v Družmirje (naselje pri Šoštanju, kjer je bil včasih kruh doma, kakor so znali povedati starejši, ko jim je polja zaradi pridobivanja premoga počasi zalila voda in so se morali preseliti; spominu na ta kraj sem leta 1997 posredno posvetil zbirko pesmi Lastna imena mojega doma), zatem pa sem zelo srečno otroštvo in mladost preživel na vasi Ravne pri Šoštanju. Veliko bezga, gozda, zelene barve ... Veliko igre in spontanega šumenja sredi tišine ... Oče je bil rudar, mama gospodinja. Osnovno šolo sem obiskoval v Šoštanju, v Velenju končal srednjo rudarsko tehnično šolo, zatem pa je bilo najbrž pričakovano, da bom (podobno kot starejši brat) šel študirat montanistiko v Ljubljano. A že iz osnovnošolskih let, skozi srednjo šolo pa itak, sem bil rahlo čuden in pesniško zamaknjen. Imel sem svoj pesniški

psevdonim Spiritus, leta 1983 pa kot četrtošolec v rokah že držal svoj pesniški knjižni prvenec (Zlati metulji). Velenjski 'revirski' prostor mi je kot mlademu, nadarjenemu pesniku izkazal resnično veliko pozornost, srednješolski štipenditor pa je tudi naklonjeno pogledal skozi prste, da mi ne bo treba vrniti kadrovske štipendije, če si želim študirati kaj humanističnega. In tako odrešen sem se znašel na študiju slovenistike na ljubljanski filozofski fakulteti, se zaljubil v jezik, literaturo in Klaro (kasneje ženo, še vedno). – Kakšnih posebnih konjičkov niti nimam, medtem ko literature res ne morem šteti za prostočasno dejavnost, ker jo sedlam scela in na drznejšega konja. – Ha, glede prepovedanih substanc najbrž padem nekoliko nižje iz tega ali onega stanovskega ali splošnega povprečja ... (No, tisti, ki me pobliže poznajo, me vsekakor razveselijo s kakšno steklenico Four Rosesa, ampak ne konzumiram ga vsakodnevno. Kadar pišem kakšno reč za otroke, pa sploh ne!). Mimogrede, ravno na to temo (omamljanje z literaturo in zanjo) smo pred leti na enem izmed Herbersteinskih srečanj književnikov organizirali zelo zanimivo in neizčrpno književniško omizje (z baudelairovskimi izhodišči). Tudi literatura je sama po sebi napoj/opoj in hvalabogu zvečine neprepovedana.

Kdaj si začel pisati in zakaj pravzaprav?

Pesniti sem začel proti koncu osnovne šole, revijalno pa začel objavljati svoje prve pesmi v srednji šoli (v srednješolskih glasilih, Mentorju, Mladinih Poteh mladih, velenjskem literarnem zborniku Hotenja, celjskih Obrazih idr.). Danes vem, da je doživljanje poezije možno zelo zgodaj, to nekako (z)rase in zori s človekom ali pač ne. – Ravno letos me je dobesedno šokiralo, ko so mojemu 11-letnemu sinu v osnovni šoli izdali prvo pesniško zbirko! Šokiralo me je najprej, ker je to vendarle še prezgodaj (a pedagoginja je menila, da ni); po drugi strani pa me je lovil nelagodni občutek prej krivde kot pa veselja, ker jabolka ne padajo daleč od drevesa ... Med sinovimi pesmi-cami je ena že zelo 'krvava', ena taka kosovelovska, ostale pa seveda iz otroško-najstniškega doživljanja življenja ... Rima je v tem obdobju seveda še sveta! Bomo videli, kam to pelje (pri klasični in baskitari ga lahko spodbujam, pri pisanju pesmi pa ...). Sine mi je ponosno podaril avtorski izvod svoje zbirke, rekoč: Pa sem te šišal! – No, tako zgodaj se pri meni menda res še ni začelo pesniško občutenje. Danes vem, da je bilo tudi pri sedemnajstih za pesniški prvenec še nekoliko prezgodaj, čeprav sem imel predhodno že nekaj revijalnih objav. A pomislim, da morda brez tega začetka morda sploh ne bi bilo nadaljevanja ... Pri meni je potem do naslednje pesniške zbirke moralo miniti polnih osem let (pesniškega zorenja, notranjega piljenja, spogledovanja s pesniškimi oblikami in svetovi). Šele zbirko Podtalnica (1991), ki sem jo objavil pri 25-ih (pri založbi Mihelač), si upam postaviti na začetek svojega resnejšega pesnjenja. Vse poprej, in tega ni bilo malo, so bila tipanja, iskanja v svet poezije. Najteže je objaviti drugo knjigo, zmeraj rečem ob vstopih in nastopih mlade literature (kot mentor ali selektor sem velikokrat sodeloval v literarnih delavnicah z mladimi, ampak težko je odkrivati literarne talente; včasih se komu samo utrne kakšna posrečena misel, verz, pesem, potem pa ugasne). – V literaturo te ne more nihče poriniti, pahniti.

Prav tako te iz tega brezna, ko enkrat padeš pre-globoko vanj, ne more nihče izvleči. Ne vem, res ne vem, zakaj se ljubimo in tepemo z besedami. Čas literaturi, poeziji pa še posebej ne, ni najbolj naklonjen. A ustvarjalcu najbrž pomeni eno izmed možnosti pobega nekam vase, stran od ponorelega sveta ... In izražanja z umetniško literaturo so vsekakor veliko počasnejše oblike samomora, zapitja, omamljanja, blodenja, družbene kritike ... kot pa to isto golo, brez umetniške moči besede.

Pesniki so s svojo poezijo seveda nagovarjali vse, predvsem pa kakšno točno določeno deklico. Je bilo tudi pri tebi tako?

Takorekoč ne. Napisal sem zelo malo pravih ljubezenskih pesmi. Kakšno na leto in v vsaki zbirki nenačrtno, vsaj po kakšno pa zagotovo. Ljubezen je sicer stalnica v slovenski poeziji. Mene je primarni lirizem zelo zgodaj zapustil oziroma sem jaz njega. V poeziji so me zelo zgodaj ulovile drugačne teme. Ljubice so se slekle do besede in ljubljenje z njimi razgalja in boža pesniški jezik. Tako sem zasnoval lasten lirsko-slovarski jezik, t. i. lirsko-slovarska gnezda, v katerih me najprej vzburi beseda, beseda kot problem, jezik kot notranje očiščenje ...

Koliko knjig se je do zdaj nabralo?

Niti ne štejem svojih pesniških postaj. Že dobrega četrto stoletja objavljam revijalno in knjižno. In niti ne prepogosto. Pesniki v bistvu pišem(o) vseskozi eno pesem, morda dve, največ tri različne pesmi, ki se nam ustvarjalno in doživljajsko prikazujejo v nešteto izpovednih oblikah in položajih, ampak vsak naslednji trenutek je s tem drugače ... Ljubezni, vojne, travme, sesuti čas, preluknjano sonce, resigniran ali sangviničen človek, hlap izvira idr. so enkratni, ampak ponovljivi ... V 25-letnem književnem opusu se je nabralo deset pesniških zbirk za odrasle in pet leposlovnih knjig za otroke/mladino. Ali je to že veliko in preveč, kaj pa vem ... Poleg avtorskih leposlovnih del sem uredniško, publicistično in še kako drugače zagrešil še nekaj drugih knjig, zlasti domoznanskih. Mlado mesto Velenje, v katerem živim in ustvarjam, je knjigi naklonjeno mesto. Bilo pa bi zelo nepošteno, če bi izjavil, da sem prezrt avtor, saj je bila več kot polovica mojih knjig izdana z državno podporo.

Kaj pravijo o njih bralci in kaj strokovna javnost?

Nobena kritika me še ni sesula. A pri tem zagovarjam Levstikovo tezo: Bog živi kritiko! Po drugi strani pa mislim, da kritika in ustvarjalna umetniška literatura ne moreta imeti istega poligona, skupne postelje, čeprav se to, še posebej v in ob slovenski literaturi, prepogosto dogaja ... In stanje slovenske literarne kritike je, kakršno pač je ... Stanje favorizirane in kanonizirane literature pa tudi. Zelo vesel sem, kadar se na kakšnem mojem pesniškem branju zbere od petdeset do sto poslušalcev in nič kaj žalosten, če pridejo naključno mimo samo trije. Poezija (za odrasle) ni lahkotna literatura, je intimna reč. Prav nobena moja pesniška zbirka doslej ni obležala, res pa je tudi, da nobena doslej ni bila izdana v manjši nakladi od 500 izvodov. Z literaturo za otroke/mladino je seveda drugače. Vesel sem, da so bile moje uganke v verzih Lovca in sedem vozličkov (2003) pa Plenične za gospodiče

Leta 2008 je izšla antologija njegove poezije Nazaj k živali, pred izidom pa je knjižni izbor njegovega pesniškega ustvarjanja za otroke. Piše tudi songe (Hipokrensko vino, 2005).

V Velenju je mdr. več let urejal leposlovne in domoznanske edicije Hotenja, Fragmenti, Šaleški razgledi ter knjižne zbirke pri založbi Pozoj in Velenjski knjižni fundaciji.

Je ustanovitelj in glavni urednik mednarodne revije za poezijo Lirikon21 ter pobudnik in večletni organizator tradicionalnega Herbersteinskega srečanja književnikov (z mednarodno udeležbo in književniško rezidenco), mednarodne Pretnarjeve nagrade ambasadorjem slovenske književnosti in jezika po svetu, Akademije Poetična Slovenija (s književno nagrado čaša nesmrtnosti) idr. širše uglednih književnih prireditelj, združenih v Lirikonfest (pomladni festival lirčnih umetnosti v Velenju). Za svoje delo je leta 1990 prejel Napotnikovo priznanje in 1994 Trubarjevo listino.

Ivo Stropnik ... LIRSKO-SLOVARSKA GNEZDA (odlomek pesmi iz Knjige šumov)

in gospodične (1999) in Dogodivščine vilenjaka Šalčka (2001) lepo sprejete med najmlajšimi bralci in bodo kmalu ponatisnjene. Strokovna javnost me še ni 'obdelala'. Kolikor spremljam, so zdaj okvirno prišli do Trubarja ... Resneje pa je s tem tako, da se avtor pač ne sme obremenjevati z lovorjem in literarnovednimi kanonizacijami, prav tako ne z jedilniki najsodobnejših literarnih kritikov in kritičark. Prideš, ko prideš na njihov jedilnik. Čas pockukra, posoli ali zaplesni. Čas dobro literaturo samodejno mumificira.

Kritiko svojih del spremljaš?

Niti ne. Kritiki ne pripisujem neke posebne vrednosti in zlahtnosti. Bolj ali manj si literarne ocene pišemo drug drugemu. Veliko večjo težo pripisujem literarnozgodovinski vedi, predvsem pa dejanski prisotnosti oz. branosti posameznega literarnega dela ali avtorja, kar seveda ni vedno izmerljivo zgolj s knjižnično izposojjo. Ampak kritika vsekakor pomembno prispeva k razumevanju literarnih stvaritev. Bojim se, da je branost literarne kritike še za nekaj stopenj nižje kot poezija.

Vse poti vodijo v Ljubljano, kako to, da tebe ni nikoli premamilo?

Po Ljubljani sem pohajal šest, sedem študijskih let. Zdaj zavandram tja povprečno dvakrat na mesec, sicer pa po potrebi po službenih ali kulturniških poteh. Iz Velenja do Ljubljane se mi res ne zdi predaleč, prav tako ne do Novega mesta, Kopra ali Sobote. Ljubljana je vsekakor lepo mesto, veliko znancev in kolegov živi tam. Ampak meni je v Velenju čisto lepo. Dvomim, da bi lahko v Ljubljani kaj bolje počel to, kar lahko počnem tudi v Velenju. Mit, da vse poti vodijo v Ljubljano, se počasi ali pa vse hitreje sesuva. Smiselna decentralizacija naše dežele je v marsikaterem pogledu seveda še potrebna. Otroci nam bodo itak odšli po Evropi za boljšimi službami, mi pa bomo do konca svojih dni čisto lepo komunicirali z Ljubljano idr. središči sveta po internetu in mobilnih. Precej neživljenjsko in nepristno sicer, ampak tako je in bo.

Ne živiš v »središču sveta«, a kljub temu nobena relevantna stvar (iz kulture) ne gre mimo tebe. Veš vse o vsem! Kako ti to uspeva?

Ah, o marsičem ne vem marsičesa, a je morda tako celo bolje. Štajerci smo komunikativni ljudje, kaj naj rečem drugega. Slovenski kultura in umetnost, zlasti književniška, pa končno niti nista tako obsežni, da ju ne bi bilo mogoče spremljati, prelistati, jima radovedno slediti in več kot le bežno zajemati njun utrip. Dežela je informacijsko povezana veliko bolje kot s cestami. Samo želimo si lahko, da bi bila čim bolj povezana, prepletena in povezujoča tudi s kulturo, predvsem s kulturo, ceste že počakajo.

Pretežno ustvarjaš poezijo, prozo pa za otroke in mladino ...

Poezija je moja ljubica, javno sem z njo že najmanj četrto stoletja. Strastno se predajava drug drugemu. Kadar me zmanjka na polju melanholičnega, stopim na njivo radoživega in orjem ter poskakujem v otroški svet, ki je najbolj iskren ... Za otroške duše je težje ustvarjati kot

za odrasle. Rad prebiram dramatiko, čeprav je ne pišem, a njena izraznost se steka tudi v mojo poezijo, in sicer tako za odrasle kot otroke. Za otroke sem doslej napisal le nekaj pravljicnih zgodb, zbirko ugank in verzih ter zbirko pesmi. S prozo za otroke in mladino se zagotovo še oglasim. Morda prav kmalu.

Bo kdaj tudi proza za odrasle?

Morda. Zbirko zgodb sem sicer zasnoval že pred leti, a je bila poezija zmeraj močnejša ... Morda prej kot prozo pošljem iz sebe kakšno dramsko besedilo ...

Poleg pisanja si krepko vpet tudi v mnoge druge dejavnosti na področju kulture ...

Eden izmed razlogov je vsekakor ta, da živim in ustvarjam v mladem mestu, ki si svojo kulturno identiteto šele ustvarja. Morda je prav zato bilo v Velenju v zadnjem desetletju in pol dovolj posluha tudi za nekaj mojih drznih pobud, ki so mdr. vzpostavile založbo Pozoj, Velenjsko knjižno fundacijo, tradicionalno Herbersteinsko srečanje književnikov (z mednarodno udeležbo in književniško rezidenco) pa mednarodno Pretnarjevo nagrado (ambasadorjem slovenske književnosti in jezika po svetu), Akademijo Poetična Slovenija (s književno nagrado čaša nesmrtnosti za vrhunske desetletne pesniške opuse), mednarodno revijo za poezijo Lirikon21 (ki mdr. vsakoletno podeljuje priznanje za vrhunske revijalne prevode sodobne poezije v slovenščino) idr. širše ugledne književne prireditve, združene v Lirikonfest (pomladni festival lirčnih umetnosti v Velenju). S temi projekti zelo intenzivno živim prvo desetletje 21. st. in upam, da bodo možnosti za njihovo nadaljevanje tudi v prihodnje. Nekoliko vendarle tudi s tem prispevam k slovenski in mednarodni književniški kulturi ter umetnosti.

Še nekaj besed o tvoji ne zadnji, vsekakor pa najnovejši knjigi, ki v teh dneh izide pri Gogi.

Če bi res »vse poti vodile v Ljubljano«, potem te knjige pri novomeški založbi zagotovo ne bi bilo. Zelo kritično sem pogledal dosedanja produkcija in program založbe ter literarne zbirke Goga. Eno in drugo je zelo profesionalno! Resnično sem počaščen, da bo moja pesniška zbirka Knjiga šumov, s katero zaokrožujem peteroknjžje Slovarjenje melanholije in radoživosti, izšla pri osrednji založbi v deželi cvička. Namreč, nedavno sem gledal na TV oddajo o Črni gori, v kateri se je črnogorski vinogradnik hvalil z vinom vranac in ob njem pomodroval nekako takole: »Imamo vrhunsko vino, samo nam još treba ono što ste Slovenci napravili od cvičeka!« Marketinška propagandna torej! Moja Knjiga šumov založbi Goga sicer ne bo prinesla Nobelove ali Prešernove nagrade, ampak Gogin knjižni program je iz leta v leto vrhunski, zato bi bilo več kot higienično, da mu (in z njim založbi) osrednjemedijski lobisti med literarnimi kritiki idr. izkažejo več pozornosti. Knjiga šumov je zbirka petdesetih pesmi o času, prevedenih iz melanholije v sangviničnost in obratno. Veselim se z njo novih javnih in tihih branj.

(GOVORI BEZEG)

ČAS BEZGOV (1): Ki si me trikrat natrgal in sedemkrat zaklel v razsikano stoletje! kaj si storil z voljno kožo? ki z netopirskimi krili frfota po razdišanem kraljestvu. Ki me v uticah črnih oči duši in ugaša ...

Ki niso krivile rogov, preganjale vetra in dvigale k soncu samo sinov! kaj si storil z rokami bezgovimi? ki ne težkajo več belih krstic časa demonskega! časa jalovega! ...

Ki so potovale iz sajastih kotličev in brbotajočih samovarjev do bajnih vrecev Koromándije! kaj si storil z očmi sanjavimi? ki me kropijo s kropom in sladkajo z žličko moje krvi ...

Kaj si storil s prostornino bistva? ki me smuka in grobo liže. Kaj si storil z mrtvim zobom? ki me grizlja in prevaja v šumenje ...

Nezaslišano

tvoj Bezeg Samorodni

LOG:

čas (VI) Morda prideva kdaj bliže tišinam, ker slovariva šume. Že dolgo jih znašava iz topega v ostru kot, vendar jih ne utišava do razbitin v sebi ...

Tišine pivnajo kupleraj življenja. Ena sama tišina je premalo za osluškovanje strahu, pretipanega s stetoskopi. Zadihana noč pade, namesto oči se rosijo stekla teleskopov in kompasov ...

Z razmagneteno iglo ne najdeva pravega gnezda. Ne slišiva cvrčanja pregretih zvezd, navidezno približanih, utrinjajočih tišino smisla ...

S kronografi in seizmografi zapisujeva dogodke, ki jih ni. Nobena človekova naprava nama ne odkrije bolj erotične laži: tišine strjene lave, tišine ugaslega ognjenika ...

(Dolga, nedokončana, v vratu nepregibna ...)

DIA:

čas (VII) Še grickati nohte na desnici in jih bližjemu ljubeznivo poškarjcati na utrujenih nogah ...

Še pospravljati v želodec dneve in tedne; še zamrzovati v skrinji mesece in leta, in nekoč odtaliti v mikrovalovki teh nekaj desetletij ...

Še prišepetati cesarju: z belo zastavo je pokrit sram cesarice; in plebsu postlati: Terezijine hlačke plapolajo spuščene na pol droga ...

Še vzvišeno slaviti: o spermica nasledstva, ki se izljubljaš v svetlobo in vpijaš v razpoke, grizlja te penis časa ...

(Dolga, nedokončana, v vratu nepregibna ...)

LOG:

čas (VIII) Iz radoživosti seliš melanholijo, ki jo živiš. Nikoli se ne vrneš iz posušenega jabolčnega krljia v cvetečo jablano ...

Skodelici nepretočljivega podnebja sta neizogibno tvoji. Po kavarniških mizah obližnjene žlice sladkajo jutro ...

Piknik z ekstremom, 2. del

Zgodbo bi lahko začel že daleč nazaj, ko je bila Tikčeva mama, naša mačka Mika, torej, daleč naokoli znana kot najbolj promiskuitetno dlakavo stvorenje v našem koncu mesta. Ni bilo za zdržati, hiša ves čas pošpricana z mačjimi zaznamki, spredaj in zadaj horde mačkov, ki so čakali nanjo, in ko so jo dočakali, veselju ni bilo ne konca ne kraja, zagotovo pa so povzročili kakšno travno tudi mojim otrokom, ki so mislili, da vsi tisti silni mački našo fukaro tepejo, in so se sekirali ...

Kakor koli, ko je Mika nazadnje menda že sedemnajstič v nekaj mesecih povrgla nekaj mladičev, sem imel vsega dovolj. Bi jo že prej peljal na steriliziranje, a je nisem, ker mi je še vsakega mačka po tem strošku povozilo in sem postal vraževeren (ja, lahko tudi rečete, da sem škrt, me ne prizadene!), tokrat sem se pa definitivno odločil, da gre radodajka pod nož.

Pa ni šla. Zakaj? Ker je (menda se to kaj pogosto dogaja v naravi) pri zadnji skotitvi povrgla pet normalnih mladičkov in enega retardinjota, ki je bil oplojen, ko so se ostali že veselo razvijali. In je bil potem ta retardinjo trikrat manjši od bratcev in sestric, so ga topli in se izživljali nad njim, on pa se jim je poskušil v igri pridružiti, a kaj, ko je bil tako nerazvit in nedorasel, da še hoditi pravzaprav ni mogel. Se mi je smilil, to že, a pomagati mu nisem mogel, ker v življenju še nisem ubil toplokrvnega bitja, in sem nekako upal, da bo kar sam naredil konec svojemu bednemu življenju.

In res je nekega lepega dne kar izginil. Izpuhtel v noč. Priznam, sem si oddahnil in si nisem preveč belil glave, kaj se je zgodilo, niti policije nisem klical ali forenzikov, zadovoljil sem se s hipno mislijo, da ga je odnesla lisica, in to je bilo to. Da smo sredi mesta in da so bile edine divje živali, ki jih je kdaj zaneslo na naš vrt, jež in dvakrat slepec, je bilo pa že preveč za razmišljati ...

Potem sem pa nekega lepega dne, ne dosti kasneje (menda smo komaj oddali zadnjo mačjo zalego, torej par mesecev, recimo), na stopnicah v zgornje nadstropje srečal najbolj čudno stvorenje v mojem lajfu in se kar zgrozil. Bilo je nekakšna mešanica med siamskim mačkom in bengalskim tigrom, z odločno neproporcionalno glavo (preveliko kakopak), z modrimi očmi, ki so tako navzkriž gledali, da če bi stvorenje jokalo, bi solze zagotovo na hrbet metalo, z zadnjim delom športno spuščeni kakor kakšen ferari, zvoki, ki jih je spuščalo, so bili nekaj med mijavkanjem in zavijanem kojota ... Skratka, šok je bil popoln. Res! Stvorenje je tekalo v krogu na zgornjem podestu, pred vhodom v taščin del, in z vsakim krogom se nabiralo hitrost. Seveda sem začuden poklical taščo, da vidi to svetsko čudo, a ko je stvor zaslišal moj glas, se je očitno prestrašil, nehal tekati v krogih in se s polno hitrostjo zaletel v zid. In obležal. Z odprtimi usti sem opazoval zadevo in razmišljal, če ne bi morebiti Darwin ob takšnem odkritju že ploskal z ritjo, ko je končno prišla moja preljuba tašča in zadevo nežno pobrala s tal.

»A si Tikca prestrašil in se je zaletel v zid?«

Tristokosmatihmedvedovnazaj, kar nisem mogel dojeti. »A?«

»Malo bolj slabo vidi pa prostorska orientacija mu dela težave, in če se prestraši ...«

Ojoj, ojoj. Bitje, za katero sem bil prepričan, da se je ob srečanju z zidom ubilo, je počasi prihajalo k sebi, postavljeno na tla je spet začelo bežati v krogih ...

Evo, tako sem spoznal Tikca. Skrivnost izginotja tistega mačjega retardinjota je bila torej razjasnjena! Usmilila se ga je moja tašča, in ker je vedela, da bi temu nasprotno, ga je imela zaprtega v sobi kot kakšnega hudo prizadetega sorodnika, ki ga obiskom pač ne kažeš ... In res mi ni bilo všeč, da imamo toliko mačkov (pa še psa) pri hiši, zato sem Miko, našo znano radodajko, namesto k veterinarju hvaležno odpeljal k prijatelju na kmete, kakšnih trideset kilometrov proč. In je bila stvar zaključena. Saj bi odpeljal Tikca, a bogec je bil tako grd, da ga nihče ne bi vzel, pa še skoraj 24/7 oskrbo je potreboval ...

Tikca torej nisem videval, ker sploh ni zapuščal taščinih prostorov, Mika je bila pa daleč. Dokler seveda po dveh mesecih ni prišla nazaj (in sem potem borko res zapeljal k veterinarju in je zdaj že kakšnih devet let mir pri bajti in ni nič ženinov okrog hiše, le frdamana mačka še zdaj ne more pozabiti, kaj sem ji storil, in me ne maral), vmes se je pa tudi Tikec že tako ojunatil, da je občasno do hodnika prišel, če je tašča pozabila zapreti vrata, in sva se tudi nekako navadila drug na drugega. Ne morem reči, da sva postala prijatelja, a drug mimo drugega sva kljub vsemu lahko živela brez večjih težav.

Moram priznati, da mi ga je bilo včasih, ko tašče ni bilo doma in je bitjece zatavalo na hodnik, prav zanimivo opazovati. Tekal je neumorno v krogih in se ni znal vrniti nazaj v sobo kljub odprtim vratom, enkrat je pa celo na stopnico padel in ni znal več nazaj gor splezati in je hodil tri ure samo levo in desno po stopnici. Ne vem, kdo je bil bolj mentalno prizadet - ali maček, ki ne zna skočiti na stopnico, ali jaz, ki sem ga tri ure opazoval?!

Enkrat je bilo še posebno zanimivo, ko sem ravno prišel z vrta in je z neba padel prav on. Pred moje noge. In takoj sicer poskušal zbežati v divjih krogih, a mu ni šlo najbolje. Takrat sem ga menda prvič prijel, koliko se spomnim. Za vrat, kakor se prime mačke, in ga odnesel k tašči. A sem že med hojo po stopnicah ugotovil, da je ubogi retardinjo izpustil dušico in se preselil v lepši svet. Mi je bilo kar malo hudo za taščo, ki je resnično čudovit človek, a ko sem ji prinesel crkovino, ni bila videti kaj posebno pretresena.

»Maček je padel in se ubil,« sem sočustvujoče rekel.

»Ne, ne, kar na tla ga postavi, bo že, če ga primeš za vrat, se mu nekaj prekine, in potem ga moraš samo po ritki in je ...«

Nejeveren sem zadevo postavil na tla, previdno, ni se sploh premaknila, obležala je ko mrtva. Tašča ga je potrepljala po ferarijevsko spuščeni koščeni ritki s krivljastim repom, in ravno ko sem pomislil, da je nekaj takšnega nazadnje uspelo Kristusu, je Tikec oživel, prkrajt divje otresel

glavo, kot bi prišel iz vode, recimo, potem pa brez nepotrebnih krogov udaril direktnega v televizor in omamljen in utrujen obležal v ljubečem taščinem objemu.

»Pa sej ne moreš verjamt,« bi rekel Goran V.!

S to njegovo napačno napeljavo sem se še parkrat pohecal, vedno znova me je fascinirala ta njegova reinkarnacija, potem me je pa minilo in sva spet živela drug mimo drugega.

Dokler letos nisem prišel z dopusta in je tašča povedala, da je ubogemu Tikcu, ki je dopolnil skorajda osem let, dokončno scvrlo varovalke. Menda je bilo dan pred našim prihodom domov v Novem mestu grozno neurje s hrupnimi strelami in z bliski in se je Tikcu dokončno odrolalo. Ali pa je kaj prišlo v kakšno resonanco, vse tisto bliskanje pa to, bogsigavedi, končno in neizpodbitno dejstvo je bilo, da je s Tikcem konec. Se je zaganjal v zidove, poskušal skakati po pohištvu (a seveda vedno znova zgrešil!) in spuščal je čudne glasove.

Takšna je bila taščina anamneza, a ker je bilo že poznano, smo se odločili, da ga k veterinarju po injekcijo za pančkat odpeljemo šele naslednji dan, ko so uradne ure za krematorij. A ker se ga je tašča malo bala, ga je zaprla na balkon, in ker je ubogo bitje prvič spalo zunaj, je spuščalo še bolj čudne glasove, jaz spodaj sem pa popizdeval, ko sem sedel ponoči na vrtu, bral časopise (bil sem na morju, ne pozabite, in se jih je kar nabralo!) in mislil, da so nekje blizu neki pijančki v kakšen ravs padli. Me je po uri ali kaj vseeno postalo malce strah in sem se preselil raje v hišo ...

Kakor koli, ko sem naslednji dan poklical taščo, čebova retardinjota odpeljala k veterinarju, je srečna povedala, da ne bo treba, ker mu je očitno noč na prostem koristila, je malo kontepliral in razmišljal in prišel k sebi. In tako je Tikec ostal.

Do prejšnjega tedna, ko je nehal jesti in kar vidno hiral in smo ga res morali odpeljati. Da mu skrajšajo muke. Priznam, ni mi bilo popolnoma vseeno. In dasiravno na grob ne bom hodil, se ga bom še kar nekaj časa spominjal.

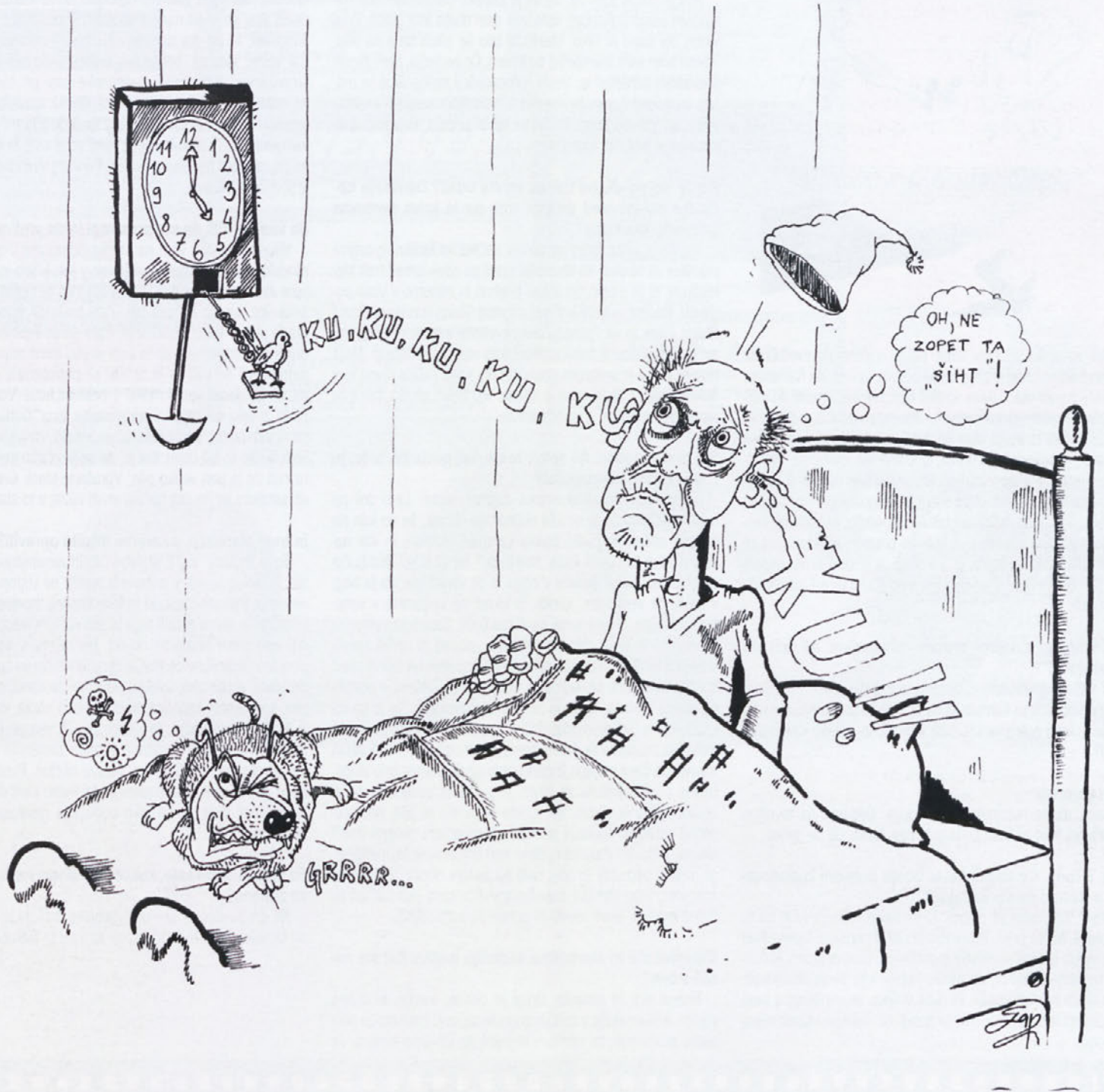
Prišel je tiho in odšel v legendo!

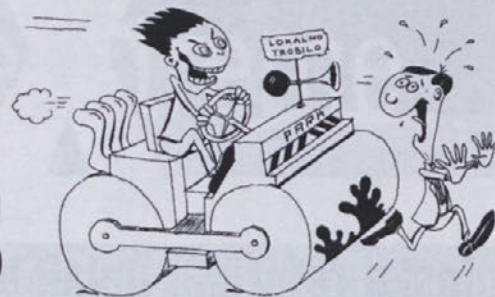
melsmotudpolharikcaampaktoježedrugazgodbaŠini

Pokojninska reforma: Delali bomo - vsi do zadnjega (dne)!

Gašper Klančar

POTLAČ

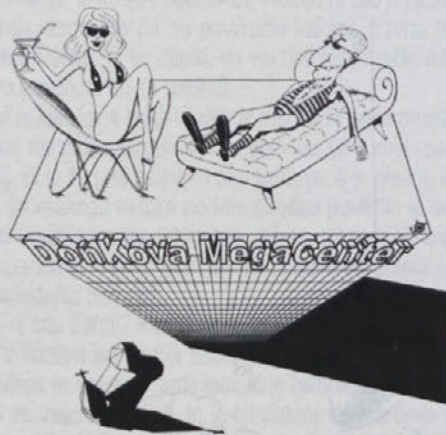

l o k a l n o t r o b i l o

Ekskluzivno: Veliki Mag Boško Don Kova se vrača

Svetovna kriza se je začela v Novem mestu

NOVOMEŠKA POLITIKA V IZREDNEM STANJU – LJUDSTVO NAVDUŠENO – RAFAEL KRIŽANI JE IZGINIL

Kot saharški peščenih vihar skozi nizozemski cvetličnjak amazonskih orhidej je pred dnevi udarila novica, da namerava največji župan vseh časov vnovič sestati na vroči županski stolček. Iz obveščevalnih krogov v Novokuznetskem v centralni Rusiji, kamor je Veliki Mag Boško Don Kova preselil dobršen del svojih gospodarskih družb, smo izvedeli, da bo po nesrečnem vodenju občine v zadnjih letih spet prevzel njeno krmilo in jo popeljal po pota stare slave in blagostanja. Novinarjem Potlača, ki budno beležimo lokalne dogodke in vam jih skušamo z izbrano besedo in s kritično presojo približati (kot se je izrazila naša kolegica iz TV Nm), je z Don Kovo uspelo narediti ekskluzivni intervju. Ujeli smo ga na terasi njegovega minibara.

Začnimo kar z najbolj vročim vprašanjem. Ali drži, da se vračate?

V vašem geografskem obzorju to zagotovo drži. V nekem drugem miselnem kontekstu pa bi se bilo pravilneje vprašati ali sem kdaj sploh odšel. Bolj specifično: Lahko sploh odidem?

Ne razumem.

Vem, da ne razumete. Nič hudega. Odgovor na tovrstna vprašanja tako ali tako prinese le čas. Mladi ste še, sinko.

Hm, v redu. Če nadaljujete: boste prevzeli županovanje v Novem mestu in zakaj?

Bom. Tako sem se odločil. In ne vidim razloga, ki bi mi to preprečil. Ne bo prvič. Preprosto bi rad bi pomagal mestu. Rad bi iz njega naredil svetovno prestolnico. Gospodarsko, kulturno, turistično. Rad bi, da mesto razvije vse svoje zmožnosti. Rad bi, da enkratni ljudje, ki živijo v njem, eksplodirajo v svoji edinstveni kreativnosti. Vse to bi rad, če naštejem samo nekaj razlogov.

Toda bili ste že župan, imeli ste priložnost vse to urediti.

Res je. Mislim sem že, da mi je uspelo. Da morajo moji nasledniki samo dokončati tisto, kar sem dolga leta gradil. Zdaj vidim, da temu ni tako. Mesto ni bilo še nikoli tako na psu. Tokrat bom sam vse speljal do konca. Če bo treba, bom župan naslednjih petdeset let. Veste, pri današnji farmaciji je to možno (nekdanji župan je namreč v najboljših srednjih moških letih, op. stenografke). In če mi ne bi uspelo, bo moje delo nadaljeval moj sin, Mali Don.

Kaj je šlo po zlu od takrat, ko ste odšli? Današnja občinska oblast med drugim trdi, da je kriva svetovna gospodarska kriza.

To, da je kriza kriva za potop občine, je larifari, grozljiva pravljica za otroke. Na ideološki ravni pa eden izmed treh stereotipov, ki to mesto ohranjajo majhno in minorno v vseh pogledih. Nočem zveneti kot moj prijatelj Slavoj (svetovni filozof Slavoj Žižek in ne Primož Žižek, svetovni internetni guru, op. av.), toda očitno je treba radikalizirati naša razmišljanja. Moja teza je, da se je svetovna gospodarska kriza začela ravno tu v Novem mestu. Najprej se je sesula MO Novo mesto, takoj za njo pa še svetovno gospodarstvo.

Saj to ni mogoče. Ali sploh veste, kaj govorite, to je, je ... enostavno nemogoče!

To so dejstva, zgodovinska dejstva, sinko. Leto dni po mojem odhodu se je sesula ekonomija občine, še ne leto po sesutju občine je padla banka Lehman Brothers in kar naenkrat smo bili sredi krize. Naključje? Ne bi rekel. Naključja se dogajajo, če verjamete v boga in če verjamete, da je bog, v katerega verjamete, kocka, in hkrati ne verjamete v verjetnostni račun. V ekonomiji pa ni naključij. Današnja svetovna ekonomija je sicer zelo kompleksna zadeva in ravno zaradi tega bolj ranljiva. Dogodek ali celo ne-dogodek na mikro ravni ima lahko usodne posledice na makro ravni. Zadeva je podobna efektu metulja, le da je še bolj komplicirana. Se jo pa da izračunati in tudi predvideti. In v primeru novomeške občine ni treba biti znanstvenik. Novo mesto je v mednarodnih denarnih tokovih za časa mojega županovanja igralo pomembno vlogo. Očitno prepomembno za fante, ki ga sedaj vodijo. Ko se je sesula notranja ekonomija mesta in mesto ni bilo več sposobno opravljati funkcije temelja v mednarodni denarni mreži skupaj z Novim Pazarjem, New Yorkom in Novokuznetskim, so najprej popadali temelji, nato pa še vsa mreža. V Novokuznetskem smo nekako uspeli ohraniti zdravo jedro in od tu bomo reševali Novo mesto in potem po vrsti naprej.

Omenjali ste tri stereotipe, ki dušijo mesto. Kaj ste mislili s tem?

Enega sva že omenila. Drugi je cviček. Fantje, ki danes vodijo občino, vidijo v cvičku zdravilo za vse. Zdravilo za propadlo ekonomijo, za upehani turizem, za utrujeno kulturo, za

bolno telo in boga duha. Resnica je ravno obratna. Trdim pri polni zavesti, da cviček že ves čas duši in uničuje dolenskega človeka. Na vseh ravneh. Dolenjec je od nekdanj nagnjen k pijači. Prej se je od rojstva do smrti ugonabljal s šmarnico in šnopcem, ki pa sta današnjemu času neprimerna derivata. Saj veste, slepote, beभावosti, umori, odpovedi ledvic, jeter, srčnožilnega sistema in možganske kapi pri šestnajstih, da ne naštevam dalje. In ker je naš človek iznajdljiv patron, je iznašel cviček, vse skupaj pa je zapakiral v formo, ki se ji reče kultura pitja. Za nekulturnega torej velja tisti, ki ne pije, povrh pa se lahko pije samo cviček. Pri vseh vinih tega sveta, sto krščenih Dionizov!!!

Se vam ne zdi, da ste prestrogi in da pretiravate?

Nikakor ne. Naj vam na kratko ponazorim z ekonomskim modelom, ki je bil nekoč veljaven v teh krajih in ki je očitno spet aktualen. Včasih je vsa ekonomija temeljila na pridelavi šmarnice. Ljudje so radi pili. Zato so imeli vinograde. Vinograde je bilo treba obdelovati. Zato so potrebovali še pomoč družine in sosedov. Vse te ljudi je bilo treba napojiti. Zato so potrebovali še več trt in te trte so potrebovale še več ljudi, da so jih obdelovali. In tako v neskončnost. Vsa ekonomija se je zvedla na pitje in pridelovanje vina. Dodana vrednost se ni ustvarjala, gospodarstvo je pešalo, živina je umirala od žeje, ljudje so bili bolni. Mit je, da se je včasih veliko delalo. V resnici se je prej veliko pilo. Vprašajte stare. Greh današnjih oblastnikov je, da nas hočejo vrniti nazaj v to stanje.

In tretji stereotip, s katerim mislite opraviti?

To je Kapitelj. V 21. stoletju častiti zanemarjen kup kamenja, ki poleg vsega v nobenem merilu ne izstopa, je skrajno neresno. Vsa vrednost, ki jo ima Kapitelj, je njegova izjemna lokacija. In ravno zaradi tega bi bilo na tem mestu treba zgraditi nov, času primeren objekt. Na mestu v vseh pogledih povsem povprečne cerkve bi zgradili moderen center z vsemi urbanimi vsebinami: igrišča, športno dvorano, olimpijski bazen, spa center, kapelico, trgovine, bob stezo, kazino, opero. V kapiteljskem nedrju bi lahko zgradili vsa parkirišča, ki jih mesto tako krvavo potrebuje. Z enim zamahom bi rešili tako infrastrukturne kot finančne težave občine. Predstavljajte si, kako zelo bi se k vsemu temu podal velik, z led diodami osvetljen napis, viden iz še tako oddaljene galaksije: Don Kova MegaCenter!

Še zadnje vprašanje: kakšen bo slogan vaše kampanje za župana?

Ne gre za slogan, gre za življenjsko držo, ki je včasih večja od človeka, ki jo živi: Don Kova za vse, za Don Kovo vse.

hredit

25 let	20 let	TOM 20 let %	TOM 20 let %	TOM 20 let %	TOM 20 let %	TOM 20 let %	TOM 20 let %
		25 let	25 let denar	25 let denar	25 let denar	25 let denar	25 let denar

ARHITEKTON d.o.o.
Novi trg 9, 8000 Novo mesto
tel.: 07 33 71 520
fax: 07 33 71 521
gsm: 041 671 338

projektiranje
inženiring

Avtohiša Berus
Podbevškova 1, Novo mesto
Servisno prodajni center
vozil Volkswagen in Audi

07 371 98 00

Artošola Riba
Ulica stare pravde 15
Novi trg 11, Novo mesto
tel: 07/33 26 722
m-tel: 041 671 480

AVTOŠOLA
RIBA
d.o.o.

Branko Tratar s.p.
projektiranje,
post. posredovanje, nadzor
Ul. talcev 2, Novo mesto
tel.: 07 33 80 900

PROJEKT biro

Konvikt
REKLAMNA AGENCIJA

SOPHOS
SOPHOS ANTI-VIRUS
Pooblaščen distributer za Slovenijo
www.sophos.si

ORIKS
VODENJE POSLOVNIH KNJIG ZA PODJETJA IN
SAMOSTOJNE PODJETNIKE TER POMOČ
OD USTANOVITVE DO REGISTRACIJE PODJETJA
Mira Lalič

Danila Bučarja 22 tel.: 07/33 73 380, 33 73 381
8000 Novo mesto fax: 07/33 73 382
GSM: 041/682-470

UPOŠTEVAMO KARTICO OBRATNIK OBRATNIKU!
Podružnica Žužemberk tel.: 07/36 91 960

MARJAN ŠMALC s.p.
041/671-461, fax: 07/33-25-968
PROVA e-mail: marjan.smalc@sioi.net
VARNOST PRI DELU - POŽARNA VARNOST

Gradbeno projektiranje
in inženiring d.o.o. **GPI**
Ljubljanska cesta 26, Novo mesto
tel.: 07 33 77 630, www.gpi.si

INFOTEHNA
Glavni trg 20, Novo mesto
tel.: 07 39 30 600

MONTAŽA IN POPRAVILO VODOVODNIH INŠTALACIJ
Jernej Jakše s.p.
Bršljin 32, Novo mesto
gsm: 041 650 700

Lesbo mizarstvo lesbo.mizarstvo@volja.net
Jože Bogovič, s.p.
Izdelava masivnih postelj in posteljnih vložkov
tel: 07/33 46 586, gsm: 041 385 670, fax: 07/33 46 587

RENNER
WOOD COATINGS
AICO Novo mesto, d.o.o.

RENAULT
TIMI d.o.o. Novo mesto
Smolenja vas 10 a, Novo mesto
Tel: 07/3374-200, fax: 3374-202

- POOBLAŠČENI SERVIS VOZIL RENAULT
- AVTOELEKTRIKA • VULKANIZERSTVO

DARO BIRO
- računovodstvo in
- knjigovodstvo
- strojni in računalniški
- grafični inštalacij
GSM: 041 643 133

Rozalija Judež s.p.
Velika Cikava 12B
8000 Novo mesto
tel./fax: 07/33 72 930, mobilni: 031 293 661
delovni čas: od pon. do pet. od 8. do 15. ure
e-mail: darobiro@sioi.net

Zavarovalnica **TILIA**, d. d.
Seidlova cesta 5
8000 Novo mesto

www.zav-tilia.si

TILIA
Zavarovalnica Tilia, d.d.
Članica skupine Swire

agencija **mservis**
Novo mesto: Prešernov trg 6,
Trebnje: Baragov trg 1,
Črnomelj: Kolodvorska c. 35,
Brezplačna tel.št.: 080 22 16
www.mservis.si

MASAŽNI SALON
Grabčič David s.p.
Kandijska cesta 34, Novo mesto
T: 051 325 270 W: www.masazni-salon.si
PONUDBA DARILNIH BONOVI!

fine cars® d.o.o.
Prodaja vozil
Bajčeva 6, Novo mesto
Tel./fax: 07 33 80 860

ToMAS
PRODAJA IN SERVISIRANJE RAČUNALNIŠKE OPREME
PRODAJALNA LOČNA, Seidlova 48
Tel.: 07/30 20 190 • www.tomas.si

VIDENTIC
ESTETIKA V ZOBNI TEHNIKI
VIDENTIC d.o.o. 041/572 497

www.park.si

**KULTURNI
CENTER
JANEZA
TRDINE**

KULTURNI CENTER JANEZA TRDINE
NOVI TRG 5, NOVO MESTO • 07 393 0 390 • WWW.KCJT.SI

Brane Završan **SOLISTKA** torek, 10. november 2009, 19.30
Društvo Familija in MGL Odlični glasbeniki – Brane Završan, Boštjan Gombač in Marko Brdnik – v tradiciji glasbenih klovnov!

Hans Christian Andersen **GRDI RAČEK** četrtek, 12. november 2009, ob 17.00
Mini teater Ljubljana Spet in spet nagrajena otroška predstava končno pri nas!

GALA BALETNI VEČER nedelja, 15. november 2009, ob 18.00
Društvo baletnih umetnikov Slovenije Večer vrhunskih slovenskih baletnih umetnikov z gostoma Rosano Hribar in Gregorjem Luštkom!

NEISHA: CVETNI PRAH LJUBEZNI četrtek, 26. november 2009,
ob 19.30
Prepustite se čarobni Neishi in njeni skupini!

PARMA VARNOSTNI INŽENIRING
 tel./fax: 07 33 44 220
 mob.: 041 649 277
PARMA Rudi IVANČIČ s.p.
 Mala Cikava 17c, 8000 Novo mesto

LoGing ESTABLISHED 1993
NOVO MESTO - www.loging.si
 INDUSTRIJSKI MONTAŽNI OBJEKTI

MAJCCEN
 Novo mesto
 Tel.: 07 33 22 193, Fax: 07 33 70 601

Pleskarstvo Tomazin d.o.o.
 Gorenja vas 9a
 8220 Šmarješke Toplice
 GSM: 041 619 625

Cvetličarna Cvetnik
 Ljubljanska 27,
 Podbevska 4,
 Novo mesto

ZP MS
 Rozmanova ulica 10, Novo mesto
 Tel.: 07 33 71 470, 041 643 969
 e-mail: dpm.moja.l@siol.net
 www.drustvopim-moja.si
 Društvo prijateljev mladine
 "Moja" Novo mesto

Forex Commerce d.o.o.
 Smrečnikova ulica 19
 8000 Novo mesto

SILVER
 Novi trg 1, Novo mesto
 BTC Ljubljanska 27, Novo mesto

ACER
 Prostorsko načrtovanje, projektiranje
 in varstvo okolja Novo mesto, d.o.o.

UDARNI list

Visio d.o.o.
 Metelkova 7b, Ljubljana

boplast
 PVC-RU-LES OKNA IN VRATA ZA VAŠ DOM
 Hrka 57, 8000 Novo mesto / T: 07 3371370, F: 07 3371371

Lubcon d.o.o.
 Adamičeva 26
 Novo mesto
 tel.: 07 33 80 760

30 let
ROLETARSTVO MEDLE d.o.o.
 8000 Novo mesto • Podbevska ulica 31 • tel.: 07/3 930 930
 E-mail: roletarstvo.medle@siol.net
OKNA - VRATA - SENČILA

HRANILNICA LON
 d.d., Kranj
 PE Novo mesto
 TEL.: 07 337 10 10

Trgovina VIVA
 SPECIALIZIRANA TRGOVINA S PERILOM
 (v trgovski hiši Bršljin)
 tel.: 07/393-17-96

NOUN
 reklamna agencija
 07 33
 21 391

N.Si
 Nova Slovenija
 Krščanska ljudska stranka
 Zaupamo v moč dobrega

Slovenska demokratska stranka SDS
 Mestni odbor
 Novo mesto

VZAJEMNA
 Jaz zate, ti zame.

ARCH LINES
 projektiranje, načrtovanje, oprema, design
 Ljubljanska cesta 26, 8000 Novo mesto
 tel 07 30 - 79-811, 041 671-321

YURENA
 šola tujih jezikov
 33 72 100
 Glavni trg 11, Novo mesto 102

REAL, d.o.o. Novo mesto
 Kočevarjeva 2
 8000 NOVO MESTO

steklarstvo Vidmar
 Brod 11,
 8000 Novo mesto
 Tel.: 07 337 90 90

041 722 801
 grafični studio

LDS
 liberal democracy of slovenia
 Mestni odbor Novo mesto

dacomm
 KERAMIKA

KNJIGOVEŠTVO
 Kelbič Pavel, s. p.
 Delavnica: Pod Trško goro 11, T: 07 3325 718
 Doma: Mestne njive 6, T: 07 3325 926
 GSM: 041 726 644

CEMENTNI IZDELKI BREZNIKAR
 Straža 13, 8232 Šentrupert
 Tel.: 07/ 34 34 590 Fax: 07/ 34 34 591
 Mobilni: 041 427 652

SOREX d.o.o.
 Foersterjeva 10, 8000 Novo mesto
 Tel.: 07 33 79 010
 e-mail: info@sorex.si, www.sorex.si
 Fax: 07 33 79 011
Samolepilne etikete • Foto papir

KODA
 KNJIGOVODSTVO ORGANIZACIJA IN TRGOVINA d.o.o.
 NOVO MESTO, SEGOVA 90, TEL.: 07/33 75 960,
 FAKS: 07/33 75 961, e/mail: koda@siol.net
 VODENJE KNJIGOVODSTVA ZA PODJETJA IN SAMOSTOJNE PODJETNIKE ZA DOMAČI IN TUJI TRG

GOSPODIČNA
 OKVIRIANJE SLIK
 PRODAJNO RAZSTAVNA GALERIJA
 Ulica 2, Novo mesto
 Tel. fax: 07/36-21-276

MONDIAL TRAVEL
 TURISTIČNA AGENCIJA
NDE
 Glavni trg 14
 Tel.: 07 33 72 740

Luminus.si

Sporti d.o.o.
 Košenice 83, Novo mesto
Čuček

harlem
 računalniški inženiring
 Foersterjeva ulica 10
 8000 Novo mesto
 tel: 07 3382 900
 http://www.harlem.si/

BELBLED
 Trgovina in servis z računalniško opremo
 Tel: 07/30-99-400, http://www.belbled.si

RSL PRODUCTION
 www.rsl-production.com

3TAV
 Izbrane informacije d.o.o.

SALON MASAZE IN ZDRAVJA
 Matjaž BUČAR s.p.
 Glavni trg 2
 Novo mesto
 Tel.: 041 736 495
PONUDBA DARILNIH BONOV

ISER
 Računalniško izobraževanje, svetovanje in inženiring
 POOBlašČENI IZPITNI CENTER
 Evropsko računalniško spričevilo

Vse na enem mestu: izleti, potovanja, sejmi, letovanja, zimovanja, letalske vozovnice za posameznike in skupine!

Poslovni informacijski sistemi
 (Windows okolje, SQL odjemalci/strežniki)
 • Razvoj nove programske opreme po meri uporabnika
 • Razvoj internet aplikacij in web gostovanje
Tel: 07 393 56 16 • www.3tav.si

ID - INTERIER DESIGN d.o.o.
 ARHITEKTURA & DESIGN
 GERMOVA 3, 8 000 NOVO MESTO
 t: +386 (0)7 393 20 80
 f: +386 (0)7 393 20 89
 e: info@id-design.si
 w: www.id-design.si

ZAPIS PLUS
 Podjetje za poslovne storitve d.o.o.
 - Vodenje poslovnih knjig
 - Poslovne študije in načrti
 - Podjetniško svetovanje
Tel. 07 33 70 150 • Fax. 07 33 70 151
 e-mail: zapis@insert.si

KOMPAS NOVO MESTO d.o.o.
tel. 07/39 31 520

KAMNOSEŠTVO
Marjan LUKŠIČ s.p.
 Košenice 92, Novo mesto,
Tel./fax: 07 33 47 015, gsm: 041 720 102

MALKOM
 Ljubljanska 1, Novo mesto
 tel.: 39 31 470

OŠ Dragotin Kette
 Segova 117, 8000 Novo mesto
 T: 07 373 0850, F: 07 373 0860
 Tajništvo-os.dk@guest.arnes.si

DRAGAN ŠOBAR s.p.
 Elektroinstalacije
 Ragovska 2
 8000 Novo mesto
 Tel, fax : 07 / 334 12 93
 Mob : 041 / 616 762

PARKETARSTVO
Marjan Kovačič s.p.
 Polaganje, brušenje, lakiranje, ponudba več vrst eksotičnih parketov
 Prisojna pot 4, Novo mesto
 Tel. 041 652 747
 parketarstvo.kovacic@siol.net

GOZDNO GOSPODARSTVO NOVO MESTO d.d.
 Gubčeva 15, 8000 Novo mesto
 Telefon: h.c. 07/33 21 045

atmosfera.caffe

INTERIER

moba
 Izdelava posteljnih vložkov Latoflex Stopiče

stia
 d.o.o. Novo mesto
tel.: 07 39 34 780 • fax: 07 39 34 789

TRESPA **KNAUF** **Armstrong** **fermacell**
 SANITARNE KABINE IN GARDEROBE MAVČNE STENE IN OBLOGE SPUŠČENI STROPI NAPUŠČI IN PODSTREŠJA
Kik Interier d.o.o., Bršljin 18 a, 8000 Novo mesto, tel.: 07/33 21 028, 33 22 944, GSM: 041 612 505

VRTEC CICIBAN NOVO MESTO
Ragovska ulica 18, 8000 Novo mesto

OŠ DRSKA
Slavka Gruma 63, Novo mesto
tel.: 07/39 35 860
fax: 07/39 35 876
e-mail: info@os-drska.si

RIC Novo mesto
Novi trg 5, Novo mesto
tel.: 07 39 34 550
www.ric-nm.si

Razvojno izobraževalni center Novo mesto

Visoka šola za upravljanje in poslovanje
Dodiplomski in podiplomski visokošolski programi
Na Loko 2, Novo mesto
tel.: 07 39 30 020

DOLENJSKI MUZEJ
Muzejska 7, Novo mesto
www.dd.muzej.com

ib Investbiro
Ulica Mirana Jarca 33, Novo mesto
07 332 81 97

Šolski center Novo mesto
Šegova 112
Novo mesto

OŠNOVA ŠOLA BRUSNICE
OŠ Brusnice
Velike Brusnice 101
Velike Brusnice

Rozmanova 26/28,
Novo mesto
tel: 07 393 46 74

KNJIŽNICA MIRANA JARCA

Osnovna šola CENTER
Seidlova cesta 7
8000 Novo mesto

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
Območna enota Novo mesto

KULTURNI CENTER JANEZA TRDINE
Novi trg 5, Novo mesto
www.kulturnicenter.com

Zarja d.d.
Stanovanjsko podjetje
Prešernov trg 5
Novo mesto

ZARJA

Osnovna šola GRM
Trdinova ul. 7,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 39 35 900

Glasbena šola Marjana Rozina Novo mesto

Center biotehnike in turizma
Sevno 13
Novo mesto

GIMNAZIJA NOVO MESTO
Seidlova cesta 8
8000 Novo mesto

Dijaški dom Novo mesto
Šegova ulica 115
8000 Novo mesto

OŠ Šmarjeta
Šmarjeta 1, Šmarjeta
tel.: 07 38 44 180

GASILSKO REŠEVALNI CENTER NOVO MESTO
Seidlova cesta 29, 8000 Novo mesto

SREDNJA ŠOLA ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM
Ulica talcev 3
Tel.: 07 332 15 27

EKONOMSKA ŠOLA
Novo mesto
Ulica talcev 3/a
07 39 33 264

Mestna občina Novo mesto
Seidlova 1, Novo mesto

SLS.
Slovenska ljudska stranka
Mestni odbor Novo mesto

MKO d.o.o. NOVO MESTO KOVINSKE KONSTRUKCIJE
KOČEVARJEVA ULICA 1, 8000 NOVO MESTO
Telefon: (+386 7) 39 30 480, 39 30 490
Fax: (+386 7) 39 30 491, E-mail: mko@mko.si
http://www.mko.si/

Plesni center Dolenjske
Novi trg 7, Novo mesto
gsm: 041 754 911

GALERIJA BOŽIDAR JAKAC
Grajska cesta 45, 8311 Kostanjevica na Krki
TEL: 07/49 87 008, FAX: 07/49 87 335
Ogled razstav in stalnih zbirk:
vsak dan razen ponedeljka od 9. do 18. ure.
www.galerija-bj.si, e-pošta: info@galerija-bj.si

NOVI MEDIJ
Glavni trg 14
8000 Novo mesto
E: novi.medij@siol.net

PUB PRI VODNJAKU
Glavni trg 3, Novo mesto

triglav

HAROLOGI SALON
SAMO NARAVNO JE DOVOLJ DOBRU ZA VAŠE LASSE
031 607 966 | MELANA MAJUNA 9 | 8000 NOVO MESTO

Frizerstvo in lašjarstvo
KODRČEK
Ljubljanska 80, tel.: 07 33 26 028
Smolenja vas 3, tel.: 07 33 44 118

Frizerski salon Jure
Kandijska 19, Novo mesto

COM-LAN
Trženje in servis računalniške opreme
Ljubljanska 8, Novo mesto
tel.: 07 33 21 638

Nova KBM d.d.
Nova Kreditna banka Maribor
Podružnica Novo mesto, Novi trg 7, Novo mesto

Gostilna Bučar
Boženko Grah, s.p.
Šmihel 14, Novo mesto
Tel.: 07 33 75 325, gsm: 031 647 084

TUDI ŠTUDENTSKA KOSILA

KAVKA PUB
DOBRA KAVA IN DOBRO VZDUŠJE.

Primož Polak s.p.
Ljubljanska cesta 26 (TC HEDERA)
8000 Novo mesto • tel: 07/33 28 041

DELOVNI ČAS
Ponedeljek - srede 7h 23h Petek in sobota 7h 03h
Četrtek 7h 01h Nedelja 16h 23h

NLB

BAKS
mednarodni transport, logistika,
inženiring in storitve Novo mesto d.o.o.
tel.: 07/ 33 70 700; fax: 07/ 33 70 701

TOTAL d.o.o.
PIZZERIA TOTALKA
Kandijska cesta 60
Tel.: 07 302 01 00

ZAVAROVALNICA MARIBOR
Zwittrava ulica 1, 8000 Novo mesto
tel: +386 7 332 53 30
fax: +386 7 332 53 31
e-mail: pe-novo-mesto@zav-mb.si

DOLENJSKI LIST
Več kot tednik - dolenjski.list.si

TOTAL TOTALČEK

park
medijski sponzor

PARK

III 857/2009/2010

201017743,1

COBISS 0

KUJANICA H. JARCA
študijski oddeljek

SLIKE ZA NIKAMOR

RAZSTAVA SLIKARSKHE SKUPINE

BELI SLADOLED

15. 10. - 14. 11. 2009

KLUBSKA SEZONA X

lokalpatriot

park
medijski sponzor

17.10. LYBRA & ULTRA [SLO]
22.10. GOSTA: PRIMOŽ KOZMUS & VLADIMIR KEVO
24.10. CURSE OF INSTINCT [SLO]
& **THE LANGUAGE OF THOUGHT HYPOTHESIS** [SLO]

6.11. TIDE [SLO]
(PREDSTAVITEV NOVEGA ALBUMA)
7.11. ALI EN & BAND [15. OBLETница LEVA SCENA IN
10. OBLETница SMETANA ZA FRENDE]

NAGRADNA IGRA

LokalPatriot

podarja dve vstopnici za koncert ALI ENA
7. novembra v Klubu LokalPatriot.

Za brezplačne vstopnice se lahko potegujete tako,
da do ponedeljka 2. novembra, 2009, pošljete
elektronsko sporočilo s svojimi podatki
(ime in priimek, naslov) in pripisom Ali En,
LokalPatriot na naslov park@park-on.net

STALNI PROGRAM:

ČITALNICA,
CYBER CAFE (BREZPLAČN INTERNET), WIFI
PROJEKTNO UČENJE MLADIH (VSAK TOREK DOPOLDAN)
SREDINI VEČERI Z DRUŽABNIMI IGRAMI

...ti omogoča prost vstop.
LokalPatriot.si lahko tudi ti.

WWW.LOKALPATRIOT.SI

lokalpatriot.si | simulaker.si | jazzinty.com | fotopub.com
Skupina DNS: Društvo novomeških študentov, LokalPatriot, Založba Goga, Zavod Situla

